

Tisdagen den 7 november

Kl. 13.00–16.01
18.00–19.01

§ 1 Justering av protokoll

Protokollen för den 10–13 och 17–20 oktober justerades.

§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2017/18:42

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:42 Tillgängligheten till barn- och ungdomspsykiatri

av Solveig Zander (C)

Interpellationen 2017/18:42 *Tillgängligheten till barn- och ungdomspsykiatri* av Solveig Zander (C) besvaras den 14 november 2017.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokat arrangemang.

Stockholm den 1 november 2017

Socialdepartementet

Annika Strandhäll (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

Interpellation 2017/18:44

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:44 Utredningar om sexualbrott mot barn

av Ellen Juntti (M)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 17 november 2017.

Stockholm den 24 oktober 2017

Justitiedepartementet

Morgan Johansson (S)

Enligt uppdrag

Johan Danelius

Expeditionschef

Interpellation 2017/18:46

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:46 Förbud mot utförsel av stöldgods
av Edward Riedl (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 17 november 2017.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 30 oktober 2017

Finansdepartementet

Magdalena Andersson (S)

Enligt uppdrag

Magnus Bengtson

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2017/18:47

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:47 Mer resurser till tullen
av Edward Riedl (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 17 november 2017.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 30 oktober 2017

Finansdepartementet

Magdalena Andersson (S)

Enligt uppdrag

Magnus Bengtson

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2017/18:49

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:49 Störsändare
av Edward Riedl (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 17 november 2017.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 30 oktober 2017

Finansdepartementet

Magdalena Andersson (S)

Enligt uppdrag

Magnus Bengtson

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2017/18:65

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:65 Åtgärder inför nästa lågkonjunktur
av Niklas Wykman (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 24 november 2017.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 30 oktober 2017

Finansdepartementet

Magdalena Andersson (S)

Enligt uppdrag

Magnus Bengtson

Expeditions- och rättschef

Prot. 2017/18:26
7 november

Interpellation 2017/18:66

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:66 Svensk bnp-tillväxt

av Jörgen Andersson (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 24 november 2017.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 30 oktober 2017

Finansdepartementet

Magdalena Andersson (S)

Enligt uppdrag

Magnus Bengtson

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2017/18:72

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:72 Psykisk ohälsa

av Lotta Finstorp (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 28 november 2017.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 27 oktober 2017

Socialdepartementet

Annika Strandhäll (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

Interpellation 2017/18:73

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:73 Nationellt centrum för hållbart byggande

av Ola Johansson (C)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 21 november 2017.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 6 november 2017

Näringsdepartementet

Peter Eriksson (MP)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

§ 3 Anmälan om faktapromemorior

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2017/18:FPM13 Rådsbeslut om undertecknande och provisorisk tillämpning av avtal mellan EU och Armenien (CEPA) *JOIN(2017) 36* till utrikesutskottet

2017/18:FPM14 Ändringar i tågpassagerarförordningen *KOM(2017) 548, SUB-3 2017/18* till civilutskottet

2017/18:FPM15 Ändringar i Schengens gränskodex *KOM(2017) 571* till justitieutskottet

2017/18:FPM16 Hantering av olagligt innehåll online *KOM(2017) 555* till justitieutskottet

§ 4 Anmälan om granskningsrapport

Förste vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till skatteutskottet:
RiR 2017:23 Folkbokföringen – ett kvalitetsarbete i uppförsbacke

§ 5 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Justitieutskottets betänkanden

2017/18:JuU2 Effektivare lagstiftning mot vuxnas kontakter med barn i sexuellt syfte

2017/18:JuU3 En utvidgad möjlighet till uteslutning av advokater

2017/18:JuU4 Nya regler om bevisinhämtning inom EU

Arbetsmarknadsutskottets betänkande

2017/18:AU3 Utvidgat skydd mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet

Socialutskottets betänkande

2017/18:SoU6 Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2016

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande

2017/18:MJU6 Genomförande av ändringar i förnybartdirektivet – ILUC

Utbildningsutskottets betänkande

2017/18:UbU4 Fortsatt giltighet av lagen om vissa register för forskning om vad arv och miljö betyder för människors hälsa

Civilutskottets betänkanden

2017/18:CU4 Påminnelse vid utebliven betalning av årlig avgift enligt fastighetsmäklarlagen

2017/18:CU2 Sjöfylleri

Försvarsutskottets utlåtande
2017/18:FöU10 Start för Europeiska försvarsfonden

Finansutskottets betänkande
2017/18:FiU14 Förlängd övergångsperiod för understödsföreningar

§ 6 Svar på interpellation 2017/18:39 om klimatpolitiken inför klimattoppmötet i Bonn

Anf. 1 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Jens Holm har frågat mig om och i så fall på vilket sätt jag avser att verka för att Sverige och EU ska agera föregångare i klimatförhandlingarna och för att EU:s och medlemsländernas klimatfinansiering ska göras med nya och additionella medel. Jens Holm har också frågat på vilket sätt jag avser att driva konkreta politiska reformer för att underlätta tekniköverföring till och kapacitetsuppbyggnad i utvecklingsländerna samt lyfta genusfrågor och kvinnors roll i klimatarbetet.

Klimattoppmötet i Bonn, COP 23, är viktigt för att avtalet och besluten som fattades i Paris 2015 ska bli verklighet. Det är också därför Sverige kommer att skicka en brett sammansatt delegation med representanter från Regeringskansliet, myndigheter, riksdagen och Sametinget samt en ungdomsdelegat. Vårt mål är att säkra att både Sverige och EU agerar föregångare i förhandlingarna.

Sverige ska vara ett föregångsland, och vi har aldrig haft så goda förutsättningar att vara det som just nu. Vi får trovärdighet genom våra handlingar, genom vår klimatlag och det klimatpolitiska ramverket kombinerat med nya styrmedel och större satsningar på klimat- och miljöområdet än någonsin. Med en stark röst inom EU och stora internationella satsningar finns det höga ambitioner i vårt internationella engagemang.

Sverige har deltagit aktivt i framtagandet av EU:s rådsslutsatser inför mötet i Bonn, och jag är stolt över att vi har lyckats förhandla så att flera av regeringens prioriteringar finns med i dessa slutsatser. Vi har varit mycket drivande för att slå fast vikten av EU:s globala ledarskap, såväl i de internationella klimatförhandlingarna som i genomförandet av Parisavtalet inom och utanför EU.

Sverige har också verkat för att EU ska fortsätta vara drivande i de frågor som är betydande för möjligheten att kontinuerligt höja den globala ambitionen i klimatarbetet. Särskilt viktigt för detta är att utformningen av den femåriga cykeln för utsläppsminskningar och dess globala översyn mynnar ut i successivt höjd ambition, i linje med det som krävs för att klara målen i Parisavtalet.

Regeringen kommer att fortsätta verka för att ambitionerna i EU:s egen klimatlagstiftning ökar och anpassas till målen i Parisavtalet. Det är centralt för regeringen.

Nya och additionella medel är en term som ofta används. Trots det finns det inte någon internationellt överenskommen definition, vare sig inom EU eller inom FN. En vanlig definition, som även stöds av en rad

utvecklingsländer, är att klimatfinansieringen ska vara additionell jämfört med det internationella målet om att avsätta 0,7 procent av bni som bistånd. Sveriges bistånd har sedan länge vida överstigit målet om 0,7 procent. Regeringen har också ökat biståndsbudgeten kraftigt på senare år.

Det är viktigt att integrera klimat i utvecklingssamarbetet, för att inte skapa parallella strukturer och för att verkligen få genomslag för klimatfrågan inom nyckelsektorer som energi och jordbruk.

Jag håller helt med om att tekniköverföring till och kapacitetssupplemang i utvecklingsländerna är mycket viktigt för att komma framåt i klimatarbetet. Det är dock viktigt att skilja på vad som kan göras inom ramen för just klimatförhandlingarna, i andra forum eller ute i själva länderna. I Sveriges internationella klimatfinansieringsarbete ingår tekniköverföring och kapacitetssupplemang i många olika former, beroende på behoven och utformningen av insatserna. Även arbete för att skapa en gynnsam policymiljö för tekniköverföring, investeringar, mobilisering av privat klimatfinansiering etcetera är en del av det breda arbete som görs, till exempel inom de multilaterala utvecklingsbankerna och av Sida.

Sverige bidrar till att påskynda utvecklingen och spridningen av tekniska lösningar som minskar utsläppen av växthusgaser globalt. Regeringens inställning är att vi ska exportera lösningarna för den globala klimatomställningen, inte utsläppen.

Regeringen har en feministisk utrikespolitik och en framträdande roll i pådrivandet av hög ambition i arbetet med genusfrågor och uppmärksammandet av kvinnors och flickors särskilda utsatthet och behov vid klimatförändringar. Under COP 23 väntas antagande av en åtgärdsplan för jämställdhet, gender action plan. Sverige kommer självklart att vara aktivt i denna viktiga process. I klimatförhandlingarna bör ett jämställdhetsperspektiv integreras i alla relevanta förhandlingsspår där så är möjligt, vilket Sverige också har fått genomslag för i EU:s positioner inför COP 23.

Anf. 2 JENS HOLM (V):

Fru talman! Det här är en viktig debatt. Vi vet att utsläppen av växthusgaser just nu är de största på 800 000 år. Och det här året, 2017, kommer sannolikt att bli det varmaste sedan man började mäta temperaturer i världen.

Vi vet också att det främst är de rikaste, industrialiserade staterna som har stått för merparten av växthusgasutsläppen i världen, medan det är fattiga människor i fattiga länder som drabbas här och nu av våra utsläpp. Vi i den rika världen måste alltså gå före och göra merparten eller i alla fall ta de första stegen för att minska våra utsläpp. Vi måste även hjälpa de fattiga länderna med teknik och pengar, så att de inte gör om våra misstag.

I går inleddes det internationella klimattoppmötet, COP 23, i Bonn i Tyskland. Det är ett av flera viktiga möten där vi ska se till att man lever upp till besluten som togs i Paris 2015.

Jag är glad att klimatministern säger att Sverige verkar för att höja EU:s klimatbidrag till toppmötet. Vi i Sverige har nämligen ingen egen position till det här klimattoppmötet, utan vi följer det som EU har beslutat. Det är alltså helt avgörande.

När jag gick igenom EU:s position blev jag besviken. Det står inte klart och tydligt att EU ska hjälpa fattiga länder med exempelvis den nya och bästa tekniken. Det står inte heller att EU ska bidra med klimatbistånd som

ska finansieras med nya och additionella medel, alltså att pengarna inte ska tas från EU:s och medlemsländernas biståndsbudgetar.

Jag hittade ingen tydlig referens till att genus och kvinnors viktiga roll ska vara helt central i klimatarbetet, vilket klimatministern nu anförde. Det är bra om det är på det viset.

Med anledning av vad klimatministern sa vill jag veta: På vilket sätt kommer Sverige att verka för att EU höjer sitt klimatbidrag? Innebär det rent konkret, Isabella Lövin, att EU med Sveriges stöd och hjälp väntas lämna in ett nytt klimatbidrag, ett så kallat NDC, med nya, högre klimatambitioner?

Jag vill också ställa en fråga till klimatministern om klimatfinansieringen. Anser ministern inte att klimatfinansiering ska göras med nya och additionella medel, så som det står i klimatkonventionen? Detta är ju ett av grunddokumenten för dessa förhandlingar, och i det står att finansiering ska göras med nya och additionella medel. Anser klimatministern inte att det innebär att pengarna inte får tas från biståndsbudgeten? Om det är så varför sägs då inget om detta i EU:s position inför det här viktiga mötet?

Fru talman! Jag vill avslutningsvis säga att jag verkligen välkomnar åtgärdsplanen för genusfrågor och att genusfrågor ska genomsyra alla beslut om klimatet. Men kan ministern vara lite tydligare: Vilken status kommer åtgärdsplanen för genusfrågor egentligen att få?

Anf. 3 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Tack, Jens Holm, för att du har väckt denna viktiga debatt i en tid då vi verkligen behöver diskutera klimatfrågan! Såväl världssamfundet som EU och Sverige som enskilt land har ett ansvar att minska utsläppen, och det måste gå snabbt. Det måste gå ännu snabbare än vad vi har varit medvetna om hittills.

Parisavtalet höjde ambitionerna för världssamfundet. Vi ska försöka stanna så nära en och en halv grad som möjligt. Vi har ännu inte de vetenskapliga rapporterna eller det underlag som krävs för att veta hur snabbt vi i så fall måste minska utsläppen. Men vad vi vet är att med tvågradersmålet har vi en klimatbudget för ungefär 15 år framåt, om vi fortsätter med business as usual. Vi behöver alltså få ned utsläppen snabbt.

Vi ser också konsekvenserna av extrema väderhändelser här och nu. Nästan varje vecka och varje månad är det något nytt. Det är extremt viktigt att vi som har resurser och möjligheten och som har ett väldigt stort ansvar för situationen ska gå före. Jag är stolt över att Sverige gör det i och med klimatlagen och efter att ha fått högsta betyg av alla EU-länder när oberoende miljöorganisationer tittar på oss.

Hur driver vi då positionerna inom EU-kretsen? Det är viktigt att tala om att Sverige är en självständig aktör under klimatförhandlingarna, och vi står värd för exempelvis evenemang om klimatfinansiering och hur man ska mobilisera mer. Vi driver frågor och har partnerskap med de minst utvecklade länderna, till exempel de små önationerna. Vi verkar alltså inte bara inom EU.

Jag fick många olika frågor, till exempel handlade det om genderfrågan. Den är viktig, och Sverige har bland annat drivit på för jämställdhetsintegrering i EU:s position om transparens i rapporteringen. Vi vill att det ska finnas ett jämställt deltagande i beslutsprocesserna, att man lyfter fram kvinnors särskilt utsatta roll liksom kvinnors roll som förändringaktörer.

Det finns stora möjligheter i klimatomställningen för fattigdomsbekämpning, och då måste kvinnor ha en central roll i det hela.

När det gäller nya och additionella medel lovade den rika delen av världen 100 miljarder dollar till 2020 och att det ska handla om nya och additionella medel – det är riktigt. Samtidigt ska inte den här formuleringen på något sätt antyda att det är vad som räcker för omställningen. Detta är en droppe i havet för de enorma resurser som vi behöver för både omställning och anpassning, inte minst för de allra fattigaste länderna.

Hela biståndet kommer att krävas men inte bara det. Alla finansiella resurser som finns tillgängliga kommer att krävas för att kunna investera i ny teknik och för att stärka infrastruktur och vattentillgång och ställa om jordbruket. Det kommer att krävas en mängd åtgärder och reformer för att vi ska ha en hållbar värld. Det gäller inte minst för de fattiga länderna.

Sverige har gett bidrag till Gröna klimatfonden i tillägg till biståndsbudgeten. År 2015 var vi uppe i 1,4 procent av bni. Men vi gör också en tolkning av det additionella i biståndsbudgeten som gör att det additionella ligger på 0,7 procent, vilket är den internationellt vedertagna ståndpunkten. Jag tror heller inte att det är konstruktivt att se detta som en särskild liten pott.

Man måste naturligtvis klimatintegrera och klimatsäkra allt man gör, och det gäller både biståndsländerna, fattiga länder och den rika delen av världen. Det handlar alltså inte om två olika finansiella strömmar.

Anf. 4 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag instämmer fullt ut i att det är oerhört viktigt att Sverige går före i klimatfrågorna, och i vissa avseenden går vi verkligen före. Men jag tror att vi kan göra mer. Exempelvis tycker jag att vid ett toppmöte som detta hade det varit bra om Sverige haft en egen position som kompletterade och gick utöver EU:s position. Nu är EU:s ståndpunkt också Sveriges ståndpunkt. Vi gör ingenting utöver detta. Klimatministern får gärna korrigera mig om jag har uppfattat frågan fel, men EU:s position är ju faktiskt vår.

EU:s position är inte särskilt ambitiös. Jag tycker inte att EU är en föregångare i klimatarbetet. Man ska också komma ihåg att det klimatbidrag som EU har lämnat till världssamfundet lämnades in innan Parisavtalet slöts. Det är långt ifrån tillräckligt, om man säger så. Jag vill fråga ministern: När tror Isabella Lövin att EU kan lämna in ett nytt klimatbidrag till de internationella klimatförhandlingarna? Man får verkligen hoppas att bidraget från EU är mycket ambitiösare än det som finns i dag.

Jag vill också höra lite om klimatfinansieringen. Det är bra att klimatministern säger att i varje fall den svenska klimatfinansieringen ska göras med nya och additionella medel, så som jag tolkar det. Jag instämmer i att allting inte kan göras från statens sida, utan väldigt många måste vara med för att mobilisera medel. Men om inte vi ser till att bidra med nya pengar är det svårt att kräva att andra ska göra det.

Jag skulle vilja veta om regeringen har gjort någon bedömning av EU:s samlade klimatbidrag och finansiering hittills. Anser klimatministern att det handlar om nya och additionella medel? Anser ministern att det som EU och EU:s medlemsländer hittills har mobiliserat är tillräckligt? Jag tänker på summan 20,2 miljarder euro som EU har presenterat inför detta

toppmöte. Anser ministern att 20,2 miljarder euro i klimatbistånd är nya pengar, och är det tillräckligt?

Vad gäller klimatfinansiering kan, som jag sa tidigare, inte allt göras av staterna själva, utan väldigt många andra måste vara med och bidra. Isabella Lövin nämner själv de multilaterala utvecklingsbankerna, exempelvis Världsbanken eller Europeiska investeringsbanken. Jag skulle vilja veta vad klimatministern anser om deras portföljer och placeringar. När jag så sent som i dag tittade på Europeiska investeringsbankens senaste placeringar hade man inte investerat någonting i förnybar energi men hade ökat investeringarna i fossil energi. Är detta steg i rätt riktning?

Vi vet också att Världsbanken har enorma investeringar i fossil energi. Och vi vet att våra egna pensionsfonder faktiskt har väldigt stora placeringar i fossil energi, alltså i det som ökar utsläppen. På vilket sätt agerar den svenska regeringen för att det fossila ska bort från både pensionsplaceringarna här i Sverige och de multilaterala investeringsbankerna?

Anf. 5 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Jag tackar återigen Jens Holm för att han lyfter fram otroligt viktiga frågor. Hur ska vi ställa om de finansiella flödena så att de går i en hållbar riktning? I det perspektivet är det mindre viktigt om vi har 100 miljarder dollar som går till klimatfinansiering, när vi samtidigt kanske har 500 miljarder dollar som går till subventioner av fossila bränslen. Det är viktigt att hela världen ställer om.

Sverige bedriver ett mycket aktivt arbete i utvecklingsbankerna, bland annat Världsbanken, Afrikanska utvecklingsbanken och Asiatiska utvecklingsbanken. Vi har antagit en vägkarta för hur vi som ägare och delägare i bankerna ska bedriva arbetet för att fasa ut de fossila investeringarna. Vi anser att det är helt ohållbart för utvecklingsländerna att låsa fast sig i gammal smutsig teknik när den rena tekniken oftast är billigare, bättre, hälso-sammare och mer demokratisk. Den kan ägas lokalt, och tillgängligheten blir mycket större.

I den ägarkrets – valkrets – i Världsbanken som vi sitter i har vi fått med oss exempelvis våra nordiska grannländer på en särskild policy för att driva på i Världsbankens styrelse. Vi är en liten ägare av Världsbanken, men vi har oproportionerligt stort inflytande på bankens policy, skulle jag vilja påstå. Man lyssnar gärna på oss. Banken har verkligen ökat sina ambitioner att investera i förnybart och klimatsäkra sina tillgångar. Sedan är det riktigt att det finns mycket gamla investeringar som inte är hållbara. Vi driver på i alla de här forumen för att man ska fasa ut alla de investeringarna. Det är helt enkelt inte bra investeringar – varken ekonomiskt eller på andra sätt.

EU:s åtagande om 20,2 miljarder euro innebär en ökning med 15 procent sedan 2015. I vilken grad det här är additionellt till biståndet räknat som 0,7 procent kan jag inte uttala mig om. Jag har inte den analysen framför mig. Men det viktiga är ju att hela världen bidrar med investeringar som går i en hållbar riktning. Det är helt klart. Då måste också den privata sektorn vara med. EU är, liksom Sverige, aktivt i att katalysera extra investeringar från den privata sektorn genom att gå in med biståndsmedel och särskilda garantier i det avseendet.

Sverige är den största givaren i världen per capita till Gröna klimatfonden. Det är jag väldigt stolt över. Men det ger också ett stort ansvar för att

klimatfinansieringen ska fungera på ett bra sätt. Apropå gender har vi varit väldigt noga med att driva igenom en särskild jämställdhetspolicy i Klimatfonden. Vi måste se klimatfinansiering som en del av det större utvecklingsarbetet, där demokrati, mänskliga rättigheter, jämställdhet och så vidare är med.

Att skärpa ambitionerna är absolut en av våra prioriteringar inför 2018, då IPCC kommer att komma med sin en-och-en-halv-gradsrapport. Den kommer att visa hur mycket allvarligare läget är än vad vi hittills har kunnat basera våra åtaganden på. Vi driver att EU och hela världen måste kunna uppdatera sina åtaganden – NDC:er – i ljuset av den rapporten.

Anf. 6 JENS HOLM (V):

Fru talman! Det är oerhört viktigt att Sverige och EU skärper sina klimatbidrag till de internationella klimatförhandlingarna. FN:s miljöprogram kom ju nyligen med en rapport där man konstaterade att världens samlade bidrag hittills motsvarar ungefär en tredjedel av de utsläppsminskningar som behöver göras. Det är väldigt långt kvar innan vi har åtaganden som ens är i linje med en tvågradig uppvärmning, och helst ska vi ju ned på max en och en halv grads uppvärmning.

Jag vet inte om jag håller med klimatministern om att det är mindre viktigt hur mycket länderna ger i klimatfinansiering som nya och additionella medel och att det är andra pengaflöden som är det viktiga. Jag tror att det är helt avgörande att vi föregår med gott exempel. När vi säger att vi bidrar med klimatfinansiering ska det vara nya och additionella medel. Vi ska inte ta pengar från malariabekämpning för att sätta upp solceller. Vi måste göra både och. Där tycker jag att det är oerhört viktigt att regeringen är tydlig. Jag tycker att regeringen borde göra en egen analys av de 20 miljarder euro som EU hittills har lyckats skramla ihop. Jag tror att de pengarna är långt ifrån nya. Det är väldigt mycket gamla biståndspengar som man skrapar ihop.

Nästa vecka reser klimatministern för att vara på plats på toppmötet i Bonn. Jag skulle vilja göra ett medskick till klimatministern: Solidariser dig med de fattiga länderna, som drabbas här och nu av våra utsläpp! Lyssna särskilt noga på deras rekommendationer och vad de säger! Vi måste sopa rent framför egen dörr och minska våra utsläpp mer än vad vi hittills har lovat. Vi måste ta fram mer pengar till utvecklingsländerna och inte minst ny teknik, så att de inte ska behöva göra samma misstag som vi har gjort. Kommer ministern att göra det?

Anf. 7 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Regeringens prioriteringar är att vi ska få beslut vad gäller jämställdhet och ursprungsfolks rättigheter och att vi ska ha höjda ambitioner vad gäller finansiering. Vi måste leva upp till det som sas i Köpenhamn och mer därtill. Regeringen har ett partnerskap med de ambitiösaste länderna och aktörerna i världen. Vi är inte passiva som en i mängden inom EU-kretsen, utan tvärtom. Vi är med i Under 2 Coalition, som är en koalition av de allra ambitiösaste aktörerna, inklusive delstater i USA och enskilda städer. Vi har också gott samarbete med det franska initiativet, som handlar om att engagera näringslivet för den här stora omställningen.

När det gäller de allra fattigaste länderna driver Sverige anpassningsfrågan väldigt starkt. Jag sa tidigare att det privata näringslivet kommer att

komma in med pengar. Jag tror att det stämmer när det handlar om sådant som förnybar energi, med större investeringar där man kan göra en vinst. Men när det handlar om de svårare frågorna, såsom hur man ska skydda de små och fattiga önationerna från havsnivåhöjning, är det ingenting som det privata näringslivet kommer att kunna gå in och investera i, utan här behövs Anpassningsfonden, Fonden för de minst utvecklade länderna och Gröna klimatfonden, som har öronmärkta pengar för detta. Vi ser inte några andra finansiella flöden. Sverige går verkligen i bräsch för det här. I Marocko var vi ett av få länder som gjorde ett extra bidrag till Anpassningsfonden. Vi driver att anpassningsfrågorna måste vara väldigt centrala när det gäller de fattigaste länderna. Vi behöver se extra flöden där det privata näringslivet inte kan gå in.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2017/18:43 om språkutbildning för nyanlända kvinnor

Anf. 8 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Välkommen till talmansrollen!

Jessika Roswall har frågat mig om jag och regeringen kommer att vidta åtgärder för att nyanlända kvinnor, oavsett bosättningsort, ska kunna lära sig svenska under föräldraledigheten.

Sysselsättningsgraden bland utrikes födda kvinnor i Sverige uppgick 2016 till 56,6 procent. Det är drygt 5 procentenheter över EU-snittet och den sjunde högsta sysselsättningsgraden för utrikes födda kvinnor i EU. Sysselsättningsgapet mellan inrikes och utrikes födda kvinnor har minskat från knappt 13 procent det tredje kvartalet 2005, när mätningarna inleddes, till drygt 10 procent det tredje kvartalet 2017. Arbetskraftsdeltagandet bland utrikes födda kvinnor har ökat, och det har även andelen utrikes födda kvinnor i den totala arbetskraften.

Trots att sysselsättningsgraden bland utrikes födda kvinnor i Sverige har ökat och är högre än i många andra länder så behöver den öka ytterligare, inte minst för att möta ett stort och varaktigt behov av arbetskraft på svensk arbetsmarknad. Potentialen som finns bland utrikes födda och nyanlända ska bättre tas till vara. I september 2017 var 32 procent av alla nyanlända i arbete eller studier 90 dagar efter att ha lämnat etableringsuppdraget. Skillnaden mellan män och kvinnor var nästan 16 procentenheter. Ungefär 22 procent av kvinnorna var i arbete eller studier 90 dagar efter etableringsuppdraget medan motsvarande andel för männen var ca 38 procent. Etableringen måste bli mer effektiv, och regeringen ser allvarligt på skillnaden mellan kvinnors och mäns resultat efter avslutad etablering.

Regeringen har gett Statskontoret i uppdrag att sammanställa och utveckla kunskapen om varför utomeuropeiskt födda kvinnor i större utsträckning står utanför arbetskraften och vad som kan förbättra förutsättningarna att delta i arbetskraften. En delredovisning av uppdraget kommer att göras den 30 november i år och uppdraget kommer att slutredovisas den 31 januari 2018.

Prot. 2017/18:26
7 november

Kunskaper i svenska är en av flera viktiga förutsättningar för att kunna etablera sig i arbets- och samhällslivet. Regeringen har också tidigare framfört att utbildning i svenska för invandrare (sfi) behöver vara flexibel för att elever i olika livssituationer ska kunna delta i utbildningen. Det är också angeläget att nyanlända med föräldrapenning ges möjlighet att fortsätta utveckla sina kunskaper i svenska och behålla viktiga kontakter med samhället. Flera kommuner erbjuder redan i dag möjligheter för föräldralediga att utveckla sina kunskaper i svenska språket. Det erbjuds ofta i anslutning till öppen förskola. Kommunerna har möjlighet att söka statsbidrag för sådana insatser via länsstyrelserna. I budgetpropositionen för 2018 föreslår regeringen en förstärkning av dessa medel i syfte att stimulera kommunerna att i större utsträckning erbjuda anpassade insatser, bland annat i svenska, för föräldralediga. Regeringen föreslår även i budgetpropositionen att medel tillförs Sveriges Kommuner och Landsting för att sprida goda exempel och ge kommuner vägledning i hur de kan samordna öppen förskola och insatser i bland annat svenska under föräldradigheten.

Anf. 9 JESSIKA ROSWALL (M):

Fru talman! Jag får tacka arbetsmarknadsministern för svaret och inleda med att säga att vi är överens om många saker om vikten av att öka sysselsättningen bland utrikes födda och nyanlända kvinnor.

Jag har lite mer statistik. Att öka sysselsättningen bland utrikes födda kvinnor är viktigt av så många skäl. Som jag skriver i min interpellation anger regeringen själv på sin hemsida att om utrikes födda kvinnor skulle jobba i samma utsträckning som inrikes födda kvinnor skulle bnp-nivån bli 1,5 procent högre, arbetslösheten 1 procent lägre och de offentliga finanserna stärkas med 37 miljarder kronor.

Detta är viktigt. Men det är också viktigt för individen. Vi vet att genom jobb får man gemenskap och makten att forma sitt eget liv. Lägg därtill jämställdhetsaspekten. Sverige är ett av världens mest jämställda länder, men vi är inte i mål ännu. En av utmaningarna är utländskt födda kvinnors sysselsättningsgrad.

Vi vet också att kvinnor i större omfattning har en lägre utbildning med sig i bagaget när de kommer. Det spelar såklart också roll vilken nivå som sfi:n borde ligga på. Vi vet också att kvinnors etablering på arbetsmarknaden är lägre än mäns. Arbetsmarknadsministern tar själv upp i sitt svar statistiken att ungefär 22 procent av kvinnorna var i arbete eller studier efter etableringsuppdraget. Skillnaden mot män är 16 procentenheter.

Man kan fråga sig vad som är orsaken till att så många kvinnor har sämre förutsättningar att etablera sig på arbetsmarknaden än män. Det handlar bland annat om lägre utbildningsnivå, mindre arbetslivserfarenhet och sämre hälsa. Men eftersom vi vet att arbetsmarknadsinsatser i ett tidigt skede är avgörande är det ohållbart att vi inte gör mer.

Jag håller med ministern om att språkutbildningen utbildning i svenska för invandrare måste bli mer flexibel och finna nya former. Det kravet har funnits ett tag. Även om utvecklingen har gått åt rätt håll är undervisningen inte tillräckligt målgruppsanpassad. Det är på många ställen fortfarande svårt att kombinera undervisning med praktik och arbete.

Vi måste möjliggöra för nyanlända att i högre grad få etableringsinsatser under den tid de är hemma med barn. Det som föranledde denna interpellation var att det i medierna gick att läsa att det finns orter där man inte erbjuder sfi under föräldraledigheten.

Av svaret som ministern har lämnat här i dag förstår jag att regeringen har gett Statskontoret i uppdrag att sammanställa och utveckla kunskapen om varför utomeuropeiskt födda kvinnor i större utsträckning står utanför arbetskraften och vad som kan förbättra förutsättningarna att delta i arbetskraften. Det är bra så.

Vidare svarar ministern att det finns kommuner som redan i dag arbetar på detta sätt med en ökad flexibilitet och att det finns goda exempel som borde kunna spridas. Jag skulle vilja veta vad man gör mer konkret här och nu.

Som arbetsmarknadsministern säger i sitt svar ska kommunerna redan i dag verka för att sfi ska bedrivas under den tid man har föräldraledighet. I princip tolkar jag det som ett indirekt krav. Därför är det förvånande att det finns kommuner som fortfarande inte har denna möjlighet.

Jag har tidigare ställt en skriftlig fråga till arbetsmarknadsministern. Det svaret tolkar jag som att även regeringen ser att det är ett problem och att man därför nu vill lyfta fram goda exempel. Men är det tillräckligt? Vad kan regeringen göra här och nu för att påverka och skynda på så att fler kommuner tar efter?

Anf. 10 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Det här är en jätteviktig fråga som Jessica Roswall har interPELLERAT mig om. En av de stora skillnaderna vi har på arbetsmarknaden är att en stor grupp utrikes födda kvinnor lämnar arbetsmarknaden efter etableringen och alltså inte alls finns i arbetskraften. Man kan komma med aldrig så många arbetsmarknadspolitiska insatser, men finns de inte i arbetskraften kommer det ändå inte att hjälpa.

Det är bland annat därför som jag har gett uppdrag till Statskontoret att ta reda på delar av varför de inte finns i arbetskraften. Jag tror dock att man kan vara ganska säker på att ett svar på frågan är att de är föräldralediga och därför lämnar arbetskraften. Det är djupt mänskligt.

Många människor har befunnit sig på flykt, flytt från helveten och befunnit sig under en fasansfull flykttid. När de äntligen får uppehållstillstånd och är trygga i Sverige vågar de äntligen bli gravida, få de barnen och bilda den familj som de har önskat sig. Det är mycket mänskligt att det är på det sättet.

Eftersom kvinnor tar ut en större andel av föräldraledigheten än män är det en betydande risk att kvinnors etablering i samhället försenas och kan försenas onödigt mycket. Det är bland annat därför vi har tagit bort vårdnadsbidrag och har begränsat det antal dagar man får ut för de barn som redan finns när man kommer till Sverige.

Det behöver göras mer för att man ska kunna kombinera föräldraledigheten med utbildning i svenska. En av de svårigheter som finns är att när man får föräldrapenning och är föräldraledig ställer lagen krav på att man ska ha rumslig kontakt med barnet.

Den förälder som är föräldraledig måste för att följa föräldraledighetslagen och reglerna för föräldrapenning ha rumslig kontakt med barnen. Det

betyder att man måste kombinera omsorg, till exempel öppen förskola, med sfi-undervisningen. Detta är viktigt. Ett antal kommuner har kommit ganska långt med att utveckla sådana modeller.

Det är viktigt att sprida de goda exemplen. Hur kan man rent praktiskt göra detta på ett sätt som blir hållbart och ger ett tillräckligt underlag i den kommunala ekonomin med gruppstorlekar och annat utifrån att människor kan behöva olika nivåer på sfi-undervisningen? Där kommer de resurser vi ger till SKL att kunna göra nytta i att sprida detta. Vi tillför också resurser för att vara med och finansiera de här insatserna ute i kommunerna.

Sedan finns det de som inte tar ut full föräldrapenning utan som bara är delvis föräldralediga. Då kan de kombinera med sfi på ett lite mer flexibelt sätt. Då har de samma utmaning som den som kanske behöver kombinera sfi med praktik eller arbete. De behöver sfi på flexibla tider och i olika former.

Den särskilda svårigheten är för de som är föräldralediga och som ska ha rumslig kontakt med barnet som vårdas under tiden som de deltar i sfi-undervisningen. Jag hoppas att de åtgärder som vi har vidtagit i budgetpropositionen ska förbättra situationen rejält. Men om det inte blir fallet utesluter jag inte att man kan behöva göra ytterligare insatser.

Anf. 11 JESSIKA ROSWALL (M):

Fru talman! Vi är på många sätt överens i frågan. Men det är ändå en oroväckande utveckling som vi har sett för sfi:n och om att utrikes födda kvinnor inte finns på arbetsmarknaden. Det finns en stor risk att de fastnar i ett bidragsberoende. Det är också ett av skälen som man måste väga in.

Jag förstår att det finns många olika förklaringar till att det har blivit så här och att det finns många olika lösningar och inte en universallösning. Men språkundervisning och sfi är en viktig faktor.

Ministern tar upp att det finns ett förslag i budgetpropositionen. Jag ser inte att det är några konkreta förslag, utan jag ser mer att vi ska lyfta goda exempel, och nu föreslås en utredning. Det är gott så, men konkreta förslag här och nu hade jag gärna fått tydligare svar om i dag.

När det gäller rumslig kontakt finns det som sagt problem. Å andra sidan finns det kommuner som löser detta, och jag tycker att det är beklagligt att inte fler kommuner förstår att det här egentligen är ett krav och att det ska gå att lösa. Det kan inte vara tillräckligt att hänvisa till att man måste ha rumslig kontakt. Även små kommuner klarar av detta, och det borde även de stora kommunerna göra. Alla kommuner borde klara detta.

Vad gäller sfi är det inte bara ett problem när det gäller kvinnor, utan det är också ett problem att det är så få som slutför sin sfi-kurs. Enligt uppgift är det endast fyra av tio som slutför den inom en rimlig tid. Det här är ett problem, och vi behöver se till att lösa det. Sverige är ett land fullt av möjligheter, men det är ingen kravlös gemenskap. Man måste kunna ställa hårdare krav på integrationsplikt och hårdare utbildningskrav. Ett sätt är att just att se till att man kan kombinera föräldraledighet med språkundervisning.

Jag är rimligt nöjd med arbetsmarknadsministerns svar. Jag hade gärna fått mer konkreta svar på vad som faktiskt föreslås i budgeten. Jag kan inte riktigt läsa ut det utöver att man gör den här utredningen.

Jag skulle fortfarande vilja ha ett svar från arbetsmarknadsministern om vad som konkret kan göras för att öka sysselsättningen och öka språkundervisningen för nyanlända kvinnor. Jag skulle vilja veta om ministern tycker att det är ett tillräckligt krav att vissa kommuner klarar av det här men inte alla.

Avslutningsvis vill jag tacka ministern för svaret. Jag har inget ytterligare inlägg i den här debatten, men jag vill gärna få svar från ministern.

Anf. 12 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Vi har konkreta miljoner i budgeten för kommunernas utvecklings- och merkostnader för att kunna bedriva just sfi för föräldraleliga. Det mest konkreta som kommuner efterfrågar är finansiella resurser för detta. Sedan behövs naturligtvis också andra insatser, till exempel insatser för lärarförsörjningen, som också är en högt prioriterad fråga och där regeringen gör betydande insatser. Men det behövs också mer flexibilitet för att kunna tillhandahålla sfi också till den som till exempel arbetar.

Om jag är rätt underrättad är det vanligaste skälet till att man inte slutför sfi att man har fått jobb. Det är en grannliga fråga om man vill att folk ska tacka nej till ett arbete om det inte går att samtidigt fortsätta med sfi. Jag tror inte det. Jag tror att det är klokt att ta ett jobb och att ett bra sätt att lära sig språket är att vara ute på en arbetsplats. Men man önskar förstås att en person som har fått erbjudande om ett jobb och ska tacka ja till det ändå har möjlighet att kombinera det nya arbetet med att kunna fullfölja sina svenskstudier. Mer behöver säkert göras också i det avseendet, och jag välkomnar att vi återkommer till den här debatten framöver.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellationerna 2017/18:76 och 88 om arbetslösheten i Sverige

Anf. 13 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Jan Ericson har frågat mig om hur jag och regeringen avser att vända arbetslöshetsutvecklingen där Sverige alltmer halkar efter övriga EU.

Jesper Skalberg Karlsson har frågat mig hur jag arbetar för att nå regeringens mål om EU:s lägsta arbetslöshet år 2020 samt om det finns skäl att ompröva eller omformulera arbetslöshetsmålet till ett mål som är enklare att utvärdera.

Låt mig inleda med att berätta att svensk arbetsmarknad går starkt. I dag går långt fler än 200 000 fler till jobbet än när regeringen tillträdde. Vi har den högsta sysselsättningsgraden i åldrarna 20–64 år som Eurostat någonsin uppmätt i ett EU-land och den högsta i Sverige sedan 1992.

Arbetslösheten har minskat tydligt sedan regeringen tillträdde, och nästa år väntas arbetslösheten sjunka till under 6 procent. Ungdomsarbetslösheten har minskat kraftigt, och 2017 är den på sin lägsta nivå på 14 år. Långtidsarbetslösheten är den tredje lägsta i EU.

Men det kvarstår stora problem och utmaningar på arbetsmarknaden. Antalet asylsökande som sökt sig till Sverige de senaste åren har varit på rekordhög nivå. Under 2015 var antalet asylsökande per capita i Sverige det största som någonsin registrerats i ett OECD-land. Denna utveckling medför självfallet utmaningar då det tar tid för nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden.

För att möta dessa utmaningar genomför regeringen ett stort kunskapslyft för ett livslångt lärande och högre sysselsättning. Inom ramen för Kunskapslyftet föreslår regeringen i budgetpropositionen för 2018 en förstärkning av antalet utbildningsplatser inom yrkeshögskolan, regionalt yrkesvux, folkhögskolan och universitet och högskolor. Sammanlagt kommer Kunskapslyftet år 2021 att motsvara ca 93 000 utbildningsplatser.

Vidare satsar regeringen i höstbudgeten på att stärka insatserna inom arbetsmarknad och nyanländas etablering. Detta sker genom att anställningsstöden förenklas och förstärks för att öka arbetsgivares vilja att anställa personer med svag förankring på arbetsmarknaden. Regeringen reformerar systemet för de subventionerade anställningarna och slår samman en rad befintliga anställningsstöd till ett nytt enhetligt stöd – introduktionsjobb. Regeringen avser att höja lönebidraget och föreslår höjd ersättning till Samhall och möjlighet till lån för körkortsutbildning.

Vidare satsar regeringen på åtgärder för att fortsätta skapa ett hållbart mottagande och en effektiv etablering av nyanlända. Spåren till jobb förstärks bland annat genom ett nytt regelverk för Arbetsförmedlingens arbete med etablering och införandet av en utbildningsplikt.

Jobben är regeringens viktigaste fråga, och trots att det har blivit svårare att nå ligger arbetslöshetsmålet fast. Därför har regeringen i budgetpropositionen för 2018 presenterat jobbsatsningar på 4,3 miljarder kronor för att få fler i arbete med sikte på EU:s lägsta arbetslöshet 2020.

Anf. 14 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Arbetsmarknaden är en central fråga för varje välfärdsland. Det är starka företag och de som arbetar och betalar skatt som med sina skatter betalar all vår välfärd, vår trygghet och våra pensioner.

Sverige är ett litet exportberoende land, och ingen regering råder såklart över världskonjunkturen. Men varje regering har ett mycket stort ansvar att försöka motverka negativa effekter av en lågkonjunktur och använda en högkonjunktur för att rusta Sverige inför nästa lågkonjunktur.

Varje regering bör bedömas efter hur man lyckas med detta. Under Alliansen hade vi först högkonjunktur och därefter en extremt djup lågkonjunktur och finanskris. Under de första åren med stark konjunktur pressades arbetslösheten tillbaka ordentligt, och statsfinanserna var starka med goda överskott. Viktiga reformer mot det stora utanförskapet genomfördes, och vi stod väl rustade när finanskrisen slog till. Sverige klarade också finanskrisen bättre än de flesta andra länder, och arbetslösheten höll sig, trots allt, på hanterbara nivåer. Vi fick mycket beröm från internationella bedömare när det gäller hanteringen av krisen.

Dagens regering tillträdde i en stark global högkonjunktur som bara vuxit sig allt starkare. Arbetsmarknadsministern är väldigt bra på att i sitt svar framhäva positiva effekter av denna högkonjunktur. Men att arbetslösheten faller och sysselsättningen ökar är helt naturligt. Om det motsatta hade hänt i högkonjunktur hade det varit extremt illa.

Bilden är tyvärr inte alls så positiv som ministern ger sken av. Arbetslösheten har nämligen slutat falla, trots högkonjunktur. Arbetsförmedlingens septemberrapport visade exempelvis för femte månaden i rad samma eller till och med något högre arbetslöshet än för ett år sedan. Samma sak bekräftas av SCB i dag. Arbetslösheten ligger kvar på 6,7 procent, och det är tydligt att den har slutat att falla. Faktum är att något fler är arbetslösa än under föregående kvartal. 6,7 procents arbetslöshet mitt i brinnande högkonjunktur är faktiskt inte särskilt imponerande.

Även långtidsarbetslösheten är besvärande. I somras hade 147 000 varit långtidsarbetslösa i mer än ett år och 77 000 i mer än två år. Det var till och med en försämring mot året innan, och det är skrämmande höga siffror för att vara mitt i en högkonjunktur.

Samma sak är det med ungdomsarbetslösheten. Det låter på ministern som att den närmast har försvunnit, men så är det inte. Enligt SCB är den totala arbetslösheten 6,7 procent och ungdomsarbetslösheten mer än dubbel så hög.

Det allvarliga är att regeringen låter högkonjunkturen dölja den egna passiviteten. I stället för att ta vara på högkonjunkturen och rusta Sverige sitter man passivt och låter högkonjunkturen hjälpligt dölja ens misslyckanden.

I min interpellation pekar jag på hur svag regeringens politik är. Sverige lyckas i denna högkonjunktur mycket sämre än omvärlden. Uppgifter från Eurostat visar att Sverige sedan 2014 har lyckats betydligt sämre än EU-genomsnittet när det gäller att minska arbetslösheten.

När Alliansen lämnade regeringsmakten låg vi på tolfte plats i EU när det gällde listan över lägsta arbetslöshet. Arbetslösheten låg hela 2,3 procentenheter under EU-genomsnittet. I dag har Sverige halkat ned till en femtondeplats, och vår arbetslöshet är nu inte ens 1 procentenhet lägre än EU-genomsnittet.

Regeringens mål att Sverige ska ha EU:s lägsta arbetslöshet blir alltmer avlägset. Sanningen är att Socialdemokraternas stora valfråga har kommit i kapp dem. Arbetsmarknadsministern säger att jobben är den viktigaste frågan, men man har helt enkelt misslyckats med jobben. I en stark högkonjunktur kan man förvänta sig mycket mer än detta. Den rödgröna regeringen har underpresterat.

Jag vill fråga arbetsmarknadsministern igen: Varför lyckas dagens regering mycket sämre än omvärlden när det gäller att minska arbetslösheten under denna starka högkonjunktur?

Anf. 15 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! När denna regering tillträdde hade man två tydliga mål. Socialdemokraterna ville sätta jobben främst, och man satte upp ett mål om att arbetslösheten i Sverige skulle vara EU:s lägsta 2020. Samtidigt gav Miljöpartiet löften om utsläppsminskningar. Man sa: Under vår tid i regering ska utsläppen minska.

Det finns goda förutsättningar för att båda målen ska kunna nås. Vi ser hur länder väldigt nära oss, som vi har mycket handelsutbyte med, är på väg tillbaka efter en djup finanskris. Konjunkturen är, så att säga, fördelaktig. Lägg därtill att vår tillväxt drivs av inhemsk konsumtion, och eftersom jobbskatteavdragen blev kvar finns det möjlighet till detta. Dessutom

har Sverige mer än många andra länder en industri som har en stor omställningsvilja. Att man ska kunna minska utsläppen i den intensiva industrin är alltså inte omöjligt.

Men arbetslöshetsmålet, så som det är formulerat, är svårt att nå. Vi har en arbetslöshet som ligger under 7 procent. Det är bra. Men det är, sett till hur väl ekonomin utvecklar sig och hur stark svensk ekonomi är, skrämmande att vi nu är längre ifrån målet, så som det är formulerat, än vi var när mandatperioden började.

När Eurostat publicerar siffror över arbetslösheten i unionens 28 länder är vi inte ens på den övre halvan. Vi kan titta på Tjeckien och Tyskland. De har en arbetslöshet på under 4 procent. Det blir svårare och svårare att sänka arbetslösheten ju närmare noll man kommer.

I detta sammanhang ska man också nämna, som Jan Ericson redogjorde för tidigare, att arbetslösheten består av två delar – dels den som påverkas av konjunkturen, dels den som påverkas av politiken. Den första delen sjunker i Sverige tack vare högkonjunktur. Den andra står nästan helt stilla, förutom att regeringens politik minskar arbetskraftsdeltagandet på marginalen.

Ekonomistyrningsverket, en av regeringens expertmyndigheter, skrev i sin prognos i november förra året följande: Den samlade bedömningen är att effekterna av alla reformer tar ut varandra vad gäller antalet sysselsatta under prognosperioden. Arbetskraften sänks dock med nästan en halv procent, motsvarande ca 25 000 personer. Jämviktsarbetslösheten är därmed en halv procentenhet lägre 2019 än vad den skulle varit utan reformerna. Även medelarbetstiden och produktiviteten, och därigenom bruttonationalprodukten, blir lägre.

Den rödgröna regeringen har alltså inte nämnvärt påverkat arbetslösheten utan skördar snarare frukterna av att Sverige för närvarande befinner sig i en högkonjunktur.

Min fråga till Ylva Johansson blir: Vad har ministern gjort, konkret, för att varaktigt sänka arbetslösheten i Sverige?

Anf. 16 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Det intressanta tycker jag är i vilken riktning vi går. Vi kan se tydligt att arbetslösheten har minskat sedan den förra borgerliga regeringen. Det som är väldigt intressant är just sysselsättningsgraden, som arbetsmarknadsministern nämnde. Det är alltså den högsta sysselsättningsgraden i Sverige sedan 1992 och den högsta någonsin som Eurostat har uppmätt i något EU-land.

Detta tycker jag är ett väldigt gott betyg. Det är inte minst ett gott betyg för jämställdheten i Sverige. En anledning är nämligen att många kvinnor är ute i arbetslivet. Vi vill såklart att fler ska komma ut. Visst, vi har ett problem när det gäller nyanlända kvinnor. Men även när det gäller den gruppen är det rätt många som är i arbetslivet jämfört med hur det är i många andra länder. Sysselsättningsgraden tycker jag egentligen är det mest intressanta måttet. Hur stor andel av den arbetsföra befolkningen arbetar? Det är alltså den största på mycket länge.

200 000 nya jobb är ett mycket gott resultat. Sedan har vi självklart många nyanlända. Det var väldigt många flyktingar som kom på en gång. Det är klart att det tar tid innan de kommer ut i arbetslivet. Det är klart att de har en etableringsperiod. Men regeringen jobbar stenhårt för att se till

att etableringen ska bli så effektiv och så snabb som möjligt. Det handlar om att man så snabbt som möjligt lär sig svenska, att man så snabbt som möjligt kommer ut i arbetslivet och att man kompletterar utbildning vid behov.

Mycket av detta handlar om: Vad gör man i den situationen? Den ena diskussionen är: Vilken arbetslöshet har vi? Hur går det? Den andra är: Vad gör regeringen? Ja, regeringen har nu en historiskt stark budget. Det är en helt fantastisk budget, sett till både reformsatsningar och avbetalningar på statsskulden. Underskott från den förra regeringen har vänts till överskott. Trots den utvecklingen betalar vi nu av ännu mer på statsskulden. Vi betalar 40 miljarder till statsskulden och 40 miljarder till reformer.

Man kan titta på arbetsmarknaden. Ett problem är såklart arbetslösheten. Men ett annat stort problem är matchningen. Det handlar om alla lediga jobb som inte tillsätts på grund av att arbetsgivarna inte hittar personal med rätt kompetens. Det bästa sättet att komma åt arbetslösheten är att även lösa matchningsproblemet. Därför är satsningen på 93 000 utbildningsplatser under kommande år väldigt bra. Då kan man hjälpa arbetsgivarna att få rätt kompetens. Man kan hjälpa ungdomar att snabbt komma i jobb. Man kan hjälpa arbetslösa att komma vidare.

Jag kan bara nämna ett exempel ur utbildningssatsningarna. Det gäller yrkeshögskolan. 90 procent som går yrkeshögskolan går rätt ut i arbete. Det finns ett enormt behov av folk inom den delen. Under de kommande åren förstärks yrkeshögskolan med 45 procent. Det är ungefär 15 000 nya platser som kommer successivt. Med tanke på att 90 procent får jobb förstår man hur viktig en sådan satsning är. Yrkeshögskolan har också bett oss att satsa mer på detta eftersom det verkligen leder till jobb.

Snabbspår är någonting annat som vi vet leder till jobb. Jag har exempel från Malmö, som jag kommer från. Det gäller Hotelltalangerna. Mäniskor som har jobbat på hotell får en intensivkurs i sfi, utbildning i svenska för invandrare, kopplat till hotellkunskap. Sedan får de praktik på lokala hotell. I princip alla får jobb väldigt snabbt. De lär sig också svenska snabbt. Vi ska satsa på det som fungerar, och det gör regeringen.

Anf. 17 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Man kan välja att sätta upp ett ambitiöst sysselsättningsmål, som regeringen har gjort. Det var väldigt modigt att sätta upp ett mål om den lägsta arbetslösheten i EU och om att det skulle nås genom en ökad sysselsättningsgrad och inte på något annat sätt.

Samtidigt som vi socialdemokrater satte upp det målet, som numera är regeringens mål, satte den dåvarande moderatledda regeringen upp ett annat mål. Fredrik Reinfeldt sa att hans mål var att 5 miljoner människor skulle vara i arbete till år 2020. Det målet nådde vi i våras. Då passerade vi 5 miljoner människor i arbete – säsongrensat.

Detta var inte så ambitiöst. Det är ett val man har att göra som handlar om hur man prioriterar resurserna. Vi kan se att den förra regeringen, i ett läge när man hade 45 miljarder kronor i underskott och en stark konjunktur, valde att låna ytterligare 15 miljarder för nya skattesänkningar. De mål man sätter upp prioriterar politiken.

Denna regering prioriterar jobben. En bedömning man har kunnat göra av resultatet hittills är: Ja, vi har nytta av den starka konjunkturen, precis

som den gamla regeringen hade under flera års tid. Man gör bedömningen i dag att ungefär hälften av arbetslöshetsminskningen direkt kan hänföras till regeringens ekonomiska politik och ungefär hälften till konjunkturen. Vi får också av andra bedömare stadigt omdömet att vi för rätt politik i rätt tid.

Man kan naturligtvis teoretiskt tänka sig att nå lägre arbetslöshet till exempel genom att föra en politik som inte ger människor asylrätt i vårt land eller genom att föra en extremt snål politik när det gäller att ge skydd åt människor som söker skydd. Man kan också välja att föra en politik med till exempel vårdnadsbidrag eller annat som gör att människor lämnar arbetskraften.

Vi väljer ingen av dessa vägar trots att Sverige har tagit emot fler asylsökande per capita än något annat OECD-land någonsin har gjort. Det vill säga, tillskottet av arbetskraft är i mycket stor utsträckning människor som av naturliga skäl, i början, står väldigt långt från arbetsmarknaden. En betydande del har också en mycket, mycket låg utbildningsnivå i förhållande till kraven på den svenska arbetsmarknaden.

Trots detta fortsätter vi att öka sysselsättningsgraden. Sysselsättningen ökar, och även sysselsättningsgraden ökar. Trots detta fortsätter faktiskt arbetslösheten att sjunka. Det är en mycket glädjande utveckling. Vi fick nya siffror i dag som visar att sysselsättningsgraden fortsätter uppåt.

Jag är inte nöjd. Jag ser att vi har stora utmaningar på arbetsmarknaden. Men utmaningarna är att se var problemen finns. Stora utmaningar finns hos de nyanlända, och att hjälpa nyanlända in på arbetsmarknaden väsentligt snabbare än vad som har varit fallet tidigare är vår stora utmaning.

När det gäller ungdomarna kommer vi att klara målet att ingen ung människa ska gå arbetslös mer än max 90 dagar innan man får arbete, utbildning eller en insats som leder till arbete.

Vi ser en glädjande utveckling i att även de äldsta på arbetsmarknaden nu ökar sin sysselsättningsgrad, och vi ser att ett av de största problemen i dag är att många arbetsgivare också har svårt att få tag i personer med rätt kompetens. Därför är investeringar i utbildning så viktiga.

Anf. 18 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Först har jag några små kommentarer till Hillevi Larsson, som säger att 200 000 fler i arbete är mycket bra presterat under den mandatperiod som snart har gått. Jag vill bara påminna om att detta är mitt under en stark högkonjunktur och kan jämföras med att vi under Alliansens år, inklusive en stor, djup, global finanskris, fick nästan 300 000 fler i arbete. Det tycker jag i så fall är mer imponerande.

Sedan måste jag rätta Hillevi Larsson i en fråga. Hon pratar om yrkeshögskolan och att 90 procent går vidare till arbete. Så är det, men nu är det ju faktiskt så att nästan alla som börjar på yrkeshögskolan redan har arbete, det vill säga man utbildar sig till ett annat yrke eller vidareutbildar sig. Det är alltså inte en arbetsmarknadsåtgärd utan i första hand en kompetensförsörjningsåtgärd. Jag jobbade med dessa frågor under den förra mandatperioden och är väl insatt i yrkeshögskolan. Det är en väldigt bra utbildningsform, men den kan inte ses som en arbetsmarknadsåtgärd.

Arbetsmarknadsministern talar om att halva minskningen av arbetslösheten skulle bero på regeringens politik. Jag tycker att det är väldigt svårt att se konkret vad det är som regeringen i så fall har gjort för att minska

arbetslösheten. Om vi tittar på regeringens egna siffror i framför allt de första budgetarna var det snarare så att regeringen själv talade om att de åtgärder man vidtog i form av olika skattehöjningar och annat skulle medföra en högre arbetslöshet än den som var när man tillträdde. Det vill säga, det var en negativ jobbeffekt på de första reformerna som regeringen genomförde – eller det man kallade för reformer. Jag vill därför snarare påstå att arbetslösheten har minskat *trots* regeringens politik och inte tack vare den.

Dessutom hävdar arbetsmarknadsministern nu att arbetslösheten fortsätter att sjunka. Men det är just precis det den inte gör. Arbetsförmedlingens siffror som kom nyligen visar att arbetslösheten har slutat att sjunka. Detta bekräftas i dag av SCB, som konstaterar att arbetslösheten det här kvartalet ligger på samma nivå som förra kvartalet. Det är till och med något fler personer som är arbetslösa nu än vad det var förra kvartalet.

Då kan man fråga sig: Vad händer med sysselsättningsgraden om konjunkturen försämras samtidigt som vi har många nyanlända som ska ut på arbetsmarknaden? Hur kommer den fina sysselsättningsgrad som vi i dag har i en stark högkonjunktur att se ut om inte Ylva Johansson agerar och vidtar kraftfulla åtgärder?

Det allvarligaste med den här debatten och det som gjorde att jag skrev min interpellation är att regeringen låter högkonjunkturen dölja den egna passiviteten. I stället för att ta vara på högkonjunkturen och rusta Sverige och göra de här stora och viktiga framtidsreformerna, så att de som står långt från arbetsmarknaden faktiskt kommer in, sitter regeringen nöjd och låter högkonjunkturen lite hjälpligt dölja de egna misslyckandena. Det blir ju alltid lite bättre på arbetsmarknaden när konjunkturen är stark.

Men detta döljer bara de underliggande problemen, och det är dem som inte regeringen vill se. I stället för viktiga framtidsreformer driver man en skattehöjarpolitik som gör det långsiktigt dyrare att driva företag, dyrare att anställa och dyrare att arbeta i form av högre skatt. Regeringen slarvar bort högkonjunkturen och bäddar för väldigt stora problem när konjunkturen vänder nedåt.

Anf. 19 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Fru talman! Tack för inläggen från de socialdemokratiska politikerna!

Hillevi Larsson försökte i någon mening att blanda bort korten. Sysselsättning och arbetslöshet är alltså två olika saker, och det är också ett av skälen till den här interpellationen. Min fråga är: Har regeringen formulerat det här målet på rätt sätt? Målet är alltså att Sverige ska ha EU:s lägsta arbetslöshet till 2020, och det målet är man längre ifrån nu än när mandatperioden började.

Därför kan det finnas skäl att fundera på om man faktiskt inte var modig utan snarare dumdristig och om man därför borde omformulera det målet till ett mål som är möjligt att uppnå och att följa upp på ett bättre sätt, till exempel att skapa en halv miljon nya jobb till 2025 eller, som både ledamoten och statsrådet nämner, att minska jobbklyftan mellan inrikes och utrikes födda. Ett rimligt mål skulle kanske vara att halvera den jobbklyftan till 2025. Det är lättare att mäta och kanske också möjligt att nå.

Det nämns också att man tar ansvar för ekonomin. Jag skulle säga att det är en sanning med modifikation. Göran Persson, som tog över som finansminister efter Anne Wibble – som egentligen gjorde en fjärdedel av

den svenska budgetsaneringen på 90-talet – gjorde två extremt bra saker som finansminister. Det ska jag vara ärlig med. Han inrättade det finanspolitiska ramverket med ett överskottsmål för statens finanser, och han återupprättade Finansdepartementets särställning i Regeringskansliet.

Det var bra, men vad har den här regeringen gjort? Ni justerar ned överskottsmålet. Ni tar inte ansvar för svensk ekonomi, vilket kommer att märkas när konjunkturen vänder, och det vet vi att den alltid gör till slut.

Sedan kan man undra vad det är som den här regeringen lägger så mycket pengar på. Vilka är de stora satsningarna? Vilka är de stora projekten under den här mandatperioden? Hillevi Larsson nämner Malmö som en föregångskommun. Jag skulle vilja säga att även det är en sanning med modifikation. Malmö är en av Sveriges största städer. Den ligger nära kontinenten och har alla möjligheter att ha en ganska god tillväxt. Ändå är det små kranskommuner till Stockholm som måste rädda Malmös ekonomi genom det kommunala utjämnningssystemet.

Peter Eriksson strösslår miljoner över Malmö i investeringsstöd för att bygga nya bostäder. I förra veckan kom en nyhet om att ni har 1 000 hemlösa barn i Malmö. Jag skulle inte säga att Malmö är ett föredöme, utan det är ett exempel på hur rödgrön politik funkar på kommunnivå.

Ylva Johansson fortsätter med att nämna asylrätten och menar att Alliansen vill montera ned den. Det är ganska vågat. Socialdemokraterna, som har lagt svenskt mottagande på EU:s miniminivå, Socialdemokraterna, som kampanjar med budskap om att passkontrollanter garanterar svensk säkerhet, kommer dragande med att nu vill Alliansen nagga asylrätten i kanten. Jag skulle vilja säga att det är svårt att påstå att en socialdemokratisk asylrätt är värd så mycket om det är så att man får söka asyl vid gränsen samtidigt som det är omöjligt att ta sig dit.

Löfven säger stolt att den generösa flyktingpolitiken som man ärvde var ohållbar och att man därför var tvungen att justera den. Det kan vara sant. Både statsrådet och ledamoten nämner ju att med så många nyanlända är utmaningarna större. Det kan absolut vara sant, men var också ärliga med att den utlänningslag som ni nu har ändrat ärvde ni inte av Alliansen, utan den ärvde ni av Göran Persson. Den justerades knappt i kanten av Alliansen under åtta år.

Mina frågor är fortfarande följande: Är verkligen arbetslöshetsmålet rätt formulerat? Ni talar om sysselsättning, och det kan vara riktigt, men är arbetslöshetsmålet rätt formulerat? Varför finns det inte ett separat mål för att hantera de utmaningar ni nämner om att få in nyanlända på arbetsmarknaden?

Anf. 20 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Låt mig börja med Malmö.

Jobben kommer i Malmö. Det finns många nya jobb. Problemet är att många av dem som bor i Malmö inte får jobben, utan det är människor som bor i kranskommunerna som får jobben.

Flera kranskommuner skulle över huvud taget inte överleva om inte Malmö fanns som de boende kan pendla till. Många kommuner har också sluppit undan genom att inte bygga hyreslägenheter och inte ta emot flyktingar. Malmö har tagit emot många flyktingar.

Om de som arbetar hade skattat där de arbetar i stället för där de bor skulle det se helt annorlunda ut med ekonomin. Detta måste man ta med i

beräkningarna när man tittar på Malmö och andra så kallade lyckade, rika kommuner. Malmö tar ett enormt ansvar för sin befolkning och för de boende i kranskommunerna som jobbar i Malmö.

Sedan var det frågan om satsningen för att få Malmöborna i jobb. Satsningarna på nyanlända med sfi kopplad till speciell yrkeskunskap är ett exempel på vad som görs i Malmö, det vill säga att skapa fler jobb överlag och dessutom speciella satsningar. Dessa satsningar byggs nu ut, till exempel snabbspår för barnskötare. Det innebär att sfi-undervisningen är kopplad till området barnskötare, och därefter kommer man snabbt i jobb. Detta sker i sektorer där det behövs folk.

Sysselsättningsgrad och arbetslöshet är självklart två helt olika saker. Jag har aldrig sagt något annat. Vi kan se att sysselsättningsgraden, andelen av befolkningen i arbetsför ålder som arbetar, har ökat. Det är ändå positivt. Vi har också sett att arbetslösheten har sjunkit jämfört med hur det var under den borgerliga regeringen. Vi får inte glömma att arbetslösheten steg under den borgerliga regeringen. Det utlovades sänkt arbetslöshet, men arbetslösheten gick från ungefär 6 procent upp till 8 procent. Nu har det ändå vänt i rätt riktning.

Anf. 21 PATRIK BJÖRCK (S):

Fru talman! Med Jesper Skalberg Karlssons formuleringar kan man verkligen undra om de moderata herrarna är modiga eller dumdristiga när de tar en debatt om arbetsmarknadspolitiken med den socialdemokratiska arbetsmarknadsministern Ylva Johansson. Oavsett om det faller på det modiga eller dumdristiga kontot kan man konstatera att debatten för deras vidkommande är något utsiktslös. Det kan den uppmärksamme lyssnaren konstatera.

Det är alltid intressant i politiken att jämföra de olika alternativen. Låt oss då jämföra den socialdemokratiska arbetsmarknadsministern med de tre föregångarna under alliansregeringens olycksamma tid vid makten. De två första avsattes av statsministern eftersom de inte lyckades leverera någonting på arbetsmarknadspolitikens område. Den tredje misslyckade moderata arbetsmarknadsministern avsattes av svenska folket. Det är viktigt att ha det i åtanke. Orsaken till att svenska folket avsatte den moderatledda regeringens arbetsmarknadsminister var ju att man inte lyckades leverera. Det är bakgrunden. Det är viktigt att komma ihåg.

Orsaken till att moderater aldrig kan leverera i arbetsmarknadspolitiken är att de gör helt fel analys. Jesper Skalberg Karlsson representerar dem som tror att arbetslöshet uppstår genom att människor väljer att vara arbetslösa framför att arbeta. Om det valet är ett reellt val, som det är i Jesper Karlssons värld, då sänker man a-kasseersättningen och ser till att det blir, med ett utslitet moderat citat, ”lönsamt att arbeta”.

Den analysen försökte man bedriva arbetsmarknadspolitik på i åtta år. Det resulterade i två saker, nämligen förödd statsfinanser och ökad arbetslöshet. Om – Gud förbjude, fru talman – man får möjlighet att pröva den politiken igen kommer den att leda till samma resultat.

Den socialdemokratiska analysen av arbetslöshet är att den består av två delar. En är att det på grund av lågkonjunktur uppstår en brist på arbeten. Då får man arbeta med konjunkturpolitik. Den andra delen är att man behöver rusta arbetslösa att kunna ta de jobb som finns. Det är den social-

demokratiska modellen att hantera arbetsmarknadspolitik. Därför, fru talman, kommer alltid den socialdemokratiska arbetsmarknadspolitikerna att leverera ett mycket bättre resultat än den moderata. Så enkelt är det.

Frågan är om målet är modigt eller dumdrigt. Arbetsmarknadsministern var inne på den frågan. Man kan ha synpunkter på om det socialdemokratiska målet är högt ställt. Men vi socialdemokrater tar på oss att ha högt ställda mål inom arbetsmarknadspolitikerna. För oss är det en hjärtefråga att se till att det finns arbete åt alla.

Det moderata målet, Alliansens mål, fru talman, är precis vad arbetsmarknadsministern sa, nämligen att det ska vara 5 miljoner sysselsatta till 2020.

Nu var arbetsmarknadsministern lite blygsam i sitt svar om att målet nåddes i våras. Kanske sett lite mer långsiktigt touchade vi målet under sommaren förra året. Då var det över 5 miljoner sysselsatta.

Vad den socialdemokratiska arbetsmarknadsministern Ylva Johansson gör med vänsterhanden tycker Jesper Skalberg Karlsson är ett rimligt arbetsmarknadsmål. Det är det inte.

Anf. 22 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Det har ställts många frågor.

Jan Ericson undrar vad regeringen har gjort. Regeringen för en ekonomisk politik som har lett till en oerhört stark utveckling på arbetsmarknaden. Det gör vi med hjälp av stora satsningar på investeringar, exporten, nyindustrialisering och inte minst utbildning. Det sker också med hjälp av en ekonomisk politik som gör att de som har haft de svagaste ekonomiska förutsättningarna för efterfrågan har fått bättre förutsättningar. Det är en vinn-vinnsituation eftersom det innebär ett bättre Sverige som håller ihop.

Arbetsförmedlingens siffror är inte samma sak som arbetslöshet. Av dem som är inskrivna på Arbetsförmedlingen klassas ungefär hälften som arbetslösa i den officiella statistiken. Man ska komma ihåg att det naturligtvis är viktigt att följa hur många som är inskrivna på Arbetsförmedlingen. Det är ett viktigt mått, inte minst för mig. Det handlar om vilka resurser och så vidare som behövs för Arbetsförmedlingen. Men det måttet är inte detsamma som arbetslösheten.

Jan Ericson frågar vad som kommer att hända med sysselsättningsgraden. Ja, det är den som går allra bäst. Det är allra viktigast långsiktigt och varaktigt att det råder ett högt arbetskraftsdeltagande, som ökar i alla grupper, och att det råder en hög sysselsättningsgrad, som ökar i alla grupper. Det råder nu en högre sysselsättningsgrad än vad som någonsin fanns under de åtta åren med en moderatledd regering. Även jämfört med före finanskrisen råder i dag en högre sysselsättningsgrad, trots att sammansättningen i arbetskraften är svårare att hantera på grund av alla nyanlända som behöver tid på sig.

Nej, Jesper Skalberg Karlsson, i det här sammanhanget har jag inte tagit upp Moderaternas migrationspolitik eller asylrättsfrågor. Det var nog en missuppfattning.

Jag vill bara klargöra att i fråga om att jämföra Sverige med andra länder tänker jag inte välja en väg där man jämför sig med länder som har tagit emot extremt få flyktingar. Det är inte en väg att gå för att nå låg

arbetslöshet. Inte heller att jämföra sig med länder med mycket lågt arbetskraftsdeltagande. Det är inte heller en väg att gå. Vi kommer att välja vägen med högt arbetskraftsdeltagande och hög sysselsättningsgrad för att sänka arbetslösheten.

Jesper Skalberg Karlsson berömde Göran Persson för det finanspolitiska ramverket. Jag kan berätta att det var när Göran Persson var statsminister som ramverket sjösattes av en på den tiden mig närstående finansminister som hade ansvaret för de frågorna.

Överskottsmålet sattes upp bland annat med tanke på den demografiska utvecklingen, där man såg en åldrande befolkning framför sig. Det var viktigt att spara i ladorna för att kunna klara den åldrande befolkningen. Nu kan man se att överskottsmålet inte nåddes något år, tror jag, under den borgerliga tiden. Men det fanns i alla fall där.

Nu har vi en parlamentariskt bred överenskommelse. Många partier, även Moderaterna, stöder en justering av överskottsmålet med hänvisning till att en åldrande befolkning inte ligger framför oss utan redan är här. Vi har de stora kostnaderna för att hantera en åldrande befolkning just nu och behöver resurserna till detta.

Till sist, fru talman: Man kan alltid föra en akademisk diskussion om hur det optimala arbetslöshetsmålet ska formuleras. Jag för gärna en sådan diskussion. Det finns flera sätt att formulera det. De flesta mål har både fördelar och nackdelar. Det har naturligtvis också det mål som regeringen har, så den diskussionen kan man alltid föra. Det viktigaste är dock att man har mål som styr politiken så att man säkerställa resultat, och det har den här regeringen.

Anf. 23 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Hillevi Larsson säger att arbetslösheten steg under Alliansen. Tacka sjutton för det! Vi hade den djupaste globala kris vi haft på kanske 70–80 år. Hört talas om finanskrisen, kanske?

Arbetslösheten i Sverige steg från kanske 6 till 8 procent under en sådan djup kris. Jag kan meddela att många länder i vår omvärld tittade avundsjukt på att vi i Sverige kunde hålla tillbaka arbetslösheten så pass väl som vi gjorde trots vårt exportberoende när hela exporten i princip upphörde på bara några månader. Allt föll samman; ändå lyckades vi hålla emot. Det är en oerhört bra prestation, och det tycker jag faktiskt att vi skulle kunna få lite kredd för i stället för att få kritik.

Patrik Björck talar om att jag och Jesper skulle vara modiga och dumdristiga för att vi kritiserar regeringen. Man behöver faktiskt inte vara vare sig det ena eller det andra – det räcker att vara läskunnig och ha en liten smula logiskt tänkande för att se att det är ganska dumt att inte ta vara på en högkonjunktur och rusta Sverige för sämre tider. Det är ganska enkelt att se att den ekvationen inte går ihop i dag.

Alliansen visade att den kunde leverera. Jag vill påminna Patrik Björck om en del av de debatter vi hade 2006–2010, där vi faktiskt talade en del om de här sakerna. Vi visade från Alliansens sida att vi lyfte fram alla dem som Socialdemokraterna gömde i olika typer av statistik. De arbetslösa syntes inte; vi synliggjorde dem, och många kom i arbete trots krisen.

Jag har fortfarande inte fått något svar från Ylva Johansson på varför dagens regering lyckas så mycket sämre än resten av EU när det gäller att minska arbetslösheten i högkonjunktur. Vi får återkomma till den frågan.

Anf. 24 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Fru talman! Tack för de tidigare inläggen!

Hillevi Larsson säger att arbetslösheten steg under Alliansen, men låt oss titta på ekonomin i ett lite större perspektiv. Jag skulle vilja säga att min generation, vi som är födda på 90-talet, knappt har märkt den globala finanskris som drabbade Sverige och övriga Europa 2007–2008. Vi har inte märkt en global finanskris som har brännmärkt en hel generation ute i Europa, och det har vi Anders Borg att tacka för.

När det gäller Patrik Björck vill jag göra ett medskick. Som ung ledamot får jag ofta tipset att ”du som inte har levt så länge borde läsa mer historia”. Det tipset vill jag ge även Patrik Björck. Jag vill fråga om ni verkligen vann valet 2014. Ni ökade inte i stöd. Jag är med på att Alliansen förlorade och lämnade över regeringsmakten, men jag har svårt att se det som er vinst att Sverigedemokraterna ökade i väljarstöd.

Patrik Björck nämner också att vi hade olika ministrar under alliansregeringen. Absolut, vi har bytt en del. Men rekordet i avgångna ministrar, det är ert.

Som arbetsmarknadsministern nämner i inlägg efter inlägg kan man ha en debatt om hur mål ska formuleras. Det försökte jag ha. Jag noterar att arbetsmarknadsministern inte svarar på frågan om man har sänkt arbetslösheten varaktigt med sina reformer, men jag noterar också att man i alla fall ser utmaningen i att många nyanlända nu ska in på arbetsmarknaden. Jag tycker att det då vore rimligt att ha ett mål att till exempel halvera jobbklyftan mellan inrikes och utrikes födda, förslagsvis till 2025. Då sätter man också ljus på var den stora utmaningen finns.

Det är klart att det är välkommet att vi har stark ekonomi i Sverige – Pippi Långstrump-stark, skulle man kunna säga. Men vi har större utmaningar. Det gör oss inte unika, men det gör att vi behöver börja jobba. Det tror jag att regeringen behöver ta till sig.

Anf. 25 PATRIK BJÖRCK (S):

Fru talman! Ja, historia är alltid spännande. Ungdomsarbetslösheten under Fredrik Reinfeldts moderatledda regering var så hög att de tyska skattebetalarna fick ta den springnota som Jesper Skalberg Karlssons partikamrater lämnade efter sig. Det är fakta, fru talman.

Nej, vi har bara en arbetsmarknadsminister i den här regeringen, och det finns ingenting som tyder på att vi skulle få fler. Den moderata regeringen hade tre, och den sista gjorde sig känd – eller okänd – för att inte lyckas lägga fram ett enda förslag i Sveriges riksdag. Det är fakta, fru talman. Det är historia.

En sak till, för att prata historia: Fredrik Reinfeldts misslyckande under sina regeringsår är inte de första borgerliga misslyckandena, utan Fredrik Reinfeldt är den tredje som leder borgerliga regeringar som har misslyckats. Tre gånger i modern svensk historia har vi haft borgerliga regeringar, och oavsett konjunkturer och internationella händelser har man misslyckats. Man har på 70-talet haft Fälldin och Bohman, man har på 90-talet – Jesper Skalberg Karlssons generations tid – haft Carl Bildt och man har nu på 2000-talet tyvärr haft Fredrik Reinfeldt. Alla de tre borgerliga regeringarna har – alla de tre gångerna, Jesper Skalberg Karlsson – på grund av att

de inte förstår sig på arbetsmarknadspolitik lämnat över förödda statsfinanser och hög arbetslöshet. Tre gånger av tre möjliga är tre gånger för mycket.

Prot. 2017/18:26
7 november

Anf. 26 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag ska avsluta med att hålla med Jan Ericson: Det vore väldigt dumt att inte ta vara på en högkonjunktur och rusta Sverige för framtiden.

Det är därför vi gör det. Vi gör stora investeringar som ska göra och gör Sverige starkare. Det handlar om jobb i hela landet. Det handlar om infrastruktur. Det handlar om utbildning. Det handlar också om viktiga strukturreformer för att på ett bättre sätt kunna hantera många av de stora utmaningar vi står inför, inte minst när det gäller de många nyanlända.

Det märkliga är att Moderaterna, om de nu har den insikt som Jan Ericson har, inte kommer med förslag på någonting som gör Sverige starkare för att använda högkonjunkturen till detta. Moderaternas förslag är ju nya gigantiska skattesänkningar. Gigantiska skattesänkningar i en högkonjunktur – det är väl något av det mest feltänkta man kan göra om det är för framtiden man vill satsa.

Till sist vill jag säga till Jesper Skalberg Karlsson: Ja, jag kan mycket väl tänka mig ett mål om att minska skillnaden i sysselsättningsgrad mellan inrikes och utrikes födda. Jag tycker att det är viktigt. Den minskar ju nu, men den skulle behöva minska ännu mer. Vad som är viktigt då är att man säkerställer att man inte når ett minskat gap genom att sysselsättningsgraden för inrikes födda sjunker utan genom att ha en uppåtgående konvergens så att sysselsättningen ökar för både inrikes och utrikes födda men ökar snabbare för utrikes födda. Det är den utveckling vi har just nu, men den behöver förstärkas.

Jag skulle vilja lägga till att vi också behöver mål att styra mot om att en större andel ska kunna komma i arbete eller utbildning under den tvååriga etableringsperioden. Den här regeringen har ökat den andelen, men den är fortfarande alldeles för låg. Mer behöver göras.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2017/18:77 om Arbetsförmedlingens upphandlingar

Anf. 27 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Fru talman! Jessica Roswall har frågat mig vad jag och regeringen avser att göra för att upphandlingarna på Arbetsförmedlingen ska fungera bättre framöver.

Arbetsförmedlingen ska se till att det finns insatser som rustar personer så att de kan etablera sig på arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen gör det bland annat genom att upphandla tjänster, till en kostnad av totalt ca 6,9 miljarder kronor år 2016. Det är ett grundläggande krav på en myndighet att den hanterar sin upphandling på ett effektivt och korrekt sätt.

Upphandlingen av den tjänst som nu har uppmärksammat i medierna inleddes sju månader innan det nuvarande avtalet löper ut. Upphandlingen överprövades, och Arbetsförmedlingen har bedömt att det är osäkert om domstolshanteringen kommer att vara färdig i tid. Arbetsförmedlingen har därför ställt frågan till leverantörer om de kan tänka sig att anpassa anvisningstiden så att deltagare kan anvisas fram till och med att avtalet löper ut. Ingen tvingas att göra det, och avtalstiden förlängs inte.

Av alla offentliga upphandlingar i Sverige överprövas omkring 8 procent till första instans, och det är avsevärt högre än i nästan samtliga övriga EU-länder. Av Arbetsförmedlingens upphandlingar har de senaste åren en så hög andel som 35 procent överprövats. Arbetsförmedlingen är en stor aktör, och många leverantörer är beroende av myndigheten som uppdragsgivare. Arbetsförmedlingen klarar sig dock väl och har under de senaste åren vunnit 94 procent av alla överprövningar.

Att så många upphandlingar begärs överprövade innebär dock svårigheter, inte bara för upphandlande myndigheter och leverantörer; det riskerar också att leda till att individer får sämre samhällsservice än vad som annars hade varit fallet.

Regeringen tillsatte i juni i år Utredningen om vissa förenklade upphandlingsregler, som bland annat fått i uppdrag att väga för- och nackdelar med att införa regler om avgifter för att ansöka om överprövning och regler om processkostnadsansvar. Bakgrunden till detta är bland annat att samtliga nordiska grannländer och flertalet andra EU-medlemsstater har infört sådana regler. En självklar förutsättning är att regler om överprövning är utformade på ett sådant sätt att de tillgodoser kraven på rättssäkerhet.

Regeringen har också vidtagit andra åtgärder på upphandlingsområdet, bland annat ny lagstiftning, den nationella upphandlingsstrategin och Upphandlingsmyndighetens stöd, som tillsammans ska underlätta inköpsarbetet för bland annat Arbetsförmedlingen.

Arbetsmarknadsdepartementet följer frågan, och regeringen ser i dagsläget inget behov av att vidta åtgärder.

Anf. 28 JESSIKA ROSWALL (M):

Fru talman! Först vill jag tacka arbetsmarknadsministern för svaret. Jag tänkte ta upp minst två perspektiv i denna debatt: dels bristerna i Arbetsförmedlingens förmåga att upphandla, dels den allvarliga situation som detta försätter människor i.

Arbetsförmedlingens upphandlingar av arbetsmarknadsutbildningar är inte någon ny fråga – den har debatterats här i kammaren flera gånger och ännu fler gånger i medierna. Det har handlat såväl om effekterna av utbildningarna som om att upphandlingarna inte är på plats trots stora behov. Dessutom gäller det, precis som arbetsmarknadsministern anför, mycket pengar.

Denna gång föranleddes min interpellation av arbetsmarknadsministerns svar till mig under frågestunden för ungefär en och en halv månad sedan. Då frågade jag ministern om upphandlingarna av arbetsmarknadsutbildningar, då det hade rapporterats om att de inte fungerade och att det släpade efter väldigt mycket. Svaret jag fick då var ganska tydligt. Arbetsmarknadsministern sa att ”stora glapp i upphandlingarna nu i huvudsak

verkar vara åtgärdade inom Arbetsförmedlingen”. Men att döma av de artiklar som vi har kunnat läsa i medierna verkar problemen absolut inte vara lösta.

Jag vill vara tydlig med att jag har full förståelse för att arbetsmarknadsministern inte tänker gå in på olika upphandlingar, men jag förstår inte vad arbetsmarknadsministern vid den frågestunden menade med att glapp i upphandlingarna var lösta. I svaret i dag hör vi ministern säga att myndigheters upphandlingar ska hanteras effektivt och korrekt. Detta håller jag verkligen med om, men det stämmer ju inte.

Jag har i min interpellation lyft Grundläggande moduler, som är en av de utbildningar som Arbetsförmedlingen upphandlar. Grundläggande moduler är kurser som vänder sig till nyanlända – en utbildning som det finns stort behov av i dag, såklart. Och oavsett kommentarer om upphandlingen eller överklaganden är jag förvånad över arbetsmarknadsministerns svar, vid den tidigare frågestunden och här i dag. Man gör ingenting, och svaret är ett icke-svar.

När det nu bara är två månader kvar tills den nya utbildningen ska vara igång tycker jag att Arbetsförmedlingens sätt att hantera denna upphandling förtjänar viss kritik. Jag tycker inte att det är tillräckligt att ingen tvingas att anpassa anvisningstiden, som ministern säger – nej, såklart inte. Men detta handlar om företag som levererar tjänster och som måste anpassa sig efter den verklighet de befinner sig i. Det känns helt enkelt inte seriöst. Jag tycker att det hade varit klädsamt om Arbetsförmedlingen haft lite bättre framförhållning. Det var den ena delen.

Den andra delen som jag tänkte ta upp är det som arbetsmarknadsministern ofta lyfter: att vi är i stort behov av arbetskraft i dag. Vi är mitt uppe i en högkonjunktur, och vi har stora grupper människor som står långt från arbetsmarknaden. Det finns andra utbildningar man kan lyfta. Vi läser till exempel ganska ofta om lastbilschaufförer.

I dag finns det 24 000 individer i arbetsmarknadsutbildningar och 75 000 individer bara i etableringen. Jag tror att det borde vara väldigt många fler i utbildning. Eller borde det inte vara det? Det är en fråga jag har.

Vi läser gång på gång att arbetsmarknadsutbildningarna inte finns på plats och att upphandlingarna dröjer eller inte fungerar, och jag undrar vad arbetsmarknadsministern har för svar eller lösningar.

Anf. 29 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Fru talman! Jag ska också be att få tacka för interpellationen och svaret. Detta verkar vara en följetong här i kammaren; arbetsmarknadsministern och jag har debatterat det många gånger.

Det har nu gått tre år med denna regering, och tyvärr har inte Arbetsförmedlingens resultat blivit bättre. Bristerna är stora och många. I sitt svar säger arbetsmarknadsministern att Arbetsförmedlingen ska se till att det finns insatser som rustar personer så att de kan etablera sig på arbetsmarknaden. Det är självklart att det borde vara så, och detta har ministern sagt vid ett flertal tillfällen. Ändå ser vi brister.

Många av de upphandlingar som görs överklagas, som ministern säger i sitt svar. Man kan fråga sig varför. Det är för att upphandlingarna många gånger är ganska dåliga. Ändå påstår ministern att Arbetsförmedlingen har klarat sig bra och har vunnit fler än nio av tio överprövningar.

Men det värsta är egentligen inte de upphandlingar som går till överprövning utan de brister och förseningar i själva underlagen som gör att det inte blir några upphandlingar i tid. Folk på Arbetsförmedlingen har slutat, och kompetensbristen har varit uppenbar vid ett flertal tillfällen.

Det har rapporterats om stora brister hos Arbetsförmedlingen när det gäller upphandling av utbildningar, och det har gjorts länge. Yrkessvenska för nyanlända var till exempel helt underdimensionerad efter en upphandlingsmiss. En rad yrkesutbildningar lyckades man inte få fram i tid, vilket drabbade byggbranschen och hotell- och restaurangnäringen, som hade stora behov av bland annat kockar.

Det har också varit stora brister i de upphandlingar man har gjort, och jag har flera gånger ställt interpellationer till ministern om dessa brister. Jag fick bland annat till svar att det är självklart att myndigheten ska sköta sina upphandlingar på ett effektivt och korrekt sätt. ”Så är det bara. Det är helt enkelt ett skall-krav på en myndighet”, sa Ylva Johansson. Ändå står vi här igen och debatterar dessa brister.

Sanningen är att det tyvärr inte har blivit bättre. Nyligen rådde det jättestor brist på fordonsmekaniker och yrkeschaufförer. Arbetsförmedlingen förlorade då i kammarrätten. Det har varit låg kvalitet. Det har inte bara överklagats, utan detta har skett för att det varit låg kvalitet och brister i själva upphandlingsunderlaget.

Detta innebär också att det inte bara är de företag som ska leverera utbildningarna som drabbas och får säga upp personal. Det är oerhört trist och tragiskt för de människor som behöver utbildningarna för att kunna få ett jobb. Vi vet ju hur många människor som behöver dessa utbildningar för att kunna komma i arbete.

Detta blir dåligt för hela samhället. I tidigare debatter i dag diskuterade vi arbetslösheten. Vi vet att det finns en stor grupp där arbetslösheten inte krymper utan växer – i en högkonjunktur. Att behöva göra om ett flertal upphandlingar som drar ut på tiden innebär ett jättestort arbete. Ministern måste se till att det finns kompetens och en organisation inom Arbetsförmedlingen som gör att vi kommer undan dessa långa och sega överklaganden och de brister som uppstår.

Det interna arbetet hos Arbetsförmedlingen har stora brister, och där borde ministern lägga sitt krut. Det vore intressant att få ett svar på vad som har gjorts i frågan.

Anf. 30 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Det är viktiga frågor vi diskuterar. Det är helt centralt, precis som interpellanten Jessica Roswall säger här, att det finns bra utbildningar när de behövs för de arbetslösa på Arbetsförmedlingen. Regeringen satsar stort på reguljär utbildning, för vi ser att det är vad många behöver. Men arbetsmarknadsutbildningar har också en viktig plats i arbetsmarknadspolitik.

Jag håller inte med om att man kan säga att AF:s upphandlingar är dåliga eller att AF inte har förmåga att upphandla. Jag tycker inte att det går att dra den slutsatsen. Låt oss föra en seriös debatt. Det har funnits problem hos Arbetsförmedlingen, där man inte har inlett upphandlingsprocessen i tid. När ett avtal går ut har man inte i tid inlett processen för nästa, och då blir det ett glapp. Men det är min bedömning att detta är åtgärdat.

Problemet med att säkerställa det hela och att hantera överprövningar kvarstår dock. Frågan har verkligen ingen enkel lösning, och det är inte heller någonting som Arbetsförmedlingen själv kan lösa. Av offentliga upphandlingar överprövas ungefär 8 procent. Av Arbetsförmedlingens upphandlingar överprövas 35 procent. Det är alltså en mycket stor andel. Dock är det inte alla. Arbetsförmedlingen kan aldrig i förväg veta om en viss upphandling kommer att överprövas eller inte. Det gör att det är nästan omöjligt att bedöma hur lång tid det kommer att ta innan man har ett lagakraftvunnet beslut om en upphandling.

Av offentliga upphandlingar i allmänhet förlorar det offentliga 22 procent av de fall där de överprövas. Arbetsförmedlingen förlorar 6 procent av de fall som överprövas. Det är alltså i en mycket stor majoritet av Arbetsförmedlingens upphandlingar som man kommer fram till att Arbetsförmedlingen har gjort en riktig bedömning, trots att en stor andel av upphandlingarna överprövas. Men även om det är i 94 procent av fallen som Arbetsförmedlingen vinner i en överprövning kan man inte säkert veta det.

Denna osäkerhet för såväl leverantörer som myndigheter och de arbetslösa ligger i att vi har denna möjlighet till överprövningar, som utnyttjas i mycket högre grad i Sverige än i de flesta andra jämförbara EU-länder. Det är det som är bakgrunden till att regeringen nu har tillsatt en utredning för att se över detta.

Det här är ingen lätt fråga, för möjligheten att överpröva offentliga upphandlingar är såklart också viktig. Men samtidigt ser vi att detta leder till helt orimliga förhållanden, där det är omöjligt att bedöma hur lång tid en upphandling kommer att ta. Därmed blir det nästan omöjligt att hamna i ett läge där man har inlett processen i lagom tid för att ha den nya upphandlingen på plats när det gamla avtalet går ut.

Detta är en fråga som inte bara gäller Arbetsförmedlingen utan offentlig upphandling i stort. Jag ser fram emot utredningens arbete, men jag inser också att det är ett grannlaga arbete och svåra avvägningar som utredningen ska göra.

Anf. 31 JESSIKA ROSWALL (M):

Fru talman! Jag förstår nog nu vad arbetsmarknadsministern menar, men jag delar inte uppfattningen att glappet numera skulle vara åtgärdat. Jag tycker att det är tråkigt att det inte är så.

Vi kan naturligtvis diskutera Arbetsförmedlingen upphandlingar och huruvida vi tycker att sättet de sköts på är bra eller dåligt. Statistik kan man vrida och vända hur som helst på. Men jag har lite svårt att förstå det här, för det som arbetsmarknadsministern lyfte fram i sitt första anförande var just att Upphandlingsmyndigheten ska ge stöd till Arbetsförmedlingen. Det kan man välja att tolka som att vi vet att de behöver det. Som Katarina Brännström har redogjort för finns det en hel del upphandlingar som de facto inte fungerar. Vi har flera exempel på detta, och jag lyfte fram ett här i dag.

Det är som sagt inte första gången vi diskuterar vare sig arbetsmarknadsutbildning eller Arbetsförmedlingen, som nu återigen visar att den inte lyckas med sin uppgift. Jag tycker att det är anmärkningsvärt, och dessutom har jag hakat upp mig på orden ”ett effektivt och korrekt sätt”, som arbetsmarknadsministern nämnde. Jag tycker att detta är allvarligt, och man borde ta det mer seriöst.

Det är känt sedan tidigare att vi moderater anser att man borde ta in andra, välfungerande, aktörer för matchning till utbildningar och se till att de som i dag kan göra detta arbete bättre får göra det. Kommunerna borde också kunna göra mer vad gäller arbetsförmedling för att kunna få människor att komma i jobb.

Vi har inte berört Upphandlingsmyndigheten så mycket, men jag tycker såklart att det är bra att de ska hjälpa Arbetsförmedlingen. Jag har inga invändningar mot det. Men jag tycker att det ändå borde finnas lite mer av självvrannsakan hos ministern när man ser att det är alltför många upphandlingar som har havererat.

Det är bra att regeringen tillsätter en utredning för att förenkla upphandlingsreglerna. Det har vi inte heller talat om så mycket, men det gör inte det problem som vi har här och nu mindre.

Jag tycker att det skulle ha varit intressant att föra en diskussion om Arbetsförmedlingens roll och att de inte klarar av sin uppgift vare sig när det gäller upphandlingar eller att se till att matchningen fungerar bättre.

Anf. 32 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Fru talman! Vi lyssnade just på arbetsmarknadsministern, som säger att AF:s upphandlingar inte är dåliga. Det blir ett konstigt uttryck när vi ser hur många överklaganden som sker och när vi ser hur många utbildningsplatser som antingen har gått helt till spillo eller har blivit försenade. Det går inte att hålla med när ministern säger det.

Glappen är borta, säger ministern. Ja, det är möjligt att de har blivit något färre. Men borta är de inte. Det är överprövningarna som är problemet, menar ministern – som om det bara vore leverantörerna som är de krångliga och att det är de som bråkar med Arbetsförmedlingen! Varför är det 35 procent av just Arbetsförmedlingens upphandlingar som överprövas? Det finns förmodligen ett skäl till det. De som ska leverera tjänsterna upplever stora brister i själva upphandlingsunderlagen. Det är därför man överklagar. Detta skapar en osäkerhet och långa ledtider, och det leder till en dålig planering både hos Arbetsförmedlingen och hos leverantörerna.

Hur ser organisationen hos Arbetsförmedlingen ut? Är ministern nöjd med hur Arbetsförmedlingen är organiserad? Jag undrar också: Har regeringen några idéer om ett annat sätt att lösa frågan om arbetsmarknadsutbildningar när inte Arbetsförmedlingen fungerar? Vi kan konstatera att den utredning som alliansregeringen påbörjade men som sedan kastades i papperskorgen av arbetsmarknadsministern skulle ha varit väldigt bra att ha för ett par år sedan. Då hade man fått en bra bild av vad som fungerade och inte fungerade hos Arbetsförmedlingen.

Vi står här och konstaterar ytterligare en gång att Arbetsförmedlingen inte klarar sin uppgift. Den levererar varken jobb eller utbildningar till dem som så väl behöver det.

Anf. 33 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M):

Fru talman! Jag skulle vilja börja där Katarina Brännström slutade, nämligen med att säga att det inte bara är leverantörerna som är krångliga när det sker överprövningar.

Låt oss se historiskt på Arbetsförmedlingen och hur det har varit tidigare. De har själva erkänt att de har ett glapp i systemet. Ministern var inne på att det blir en kort tid. Arbetsförmedlingen hade helt enkelt glömt att

avtalen går ut. Man hade inte koll på det, vilket gjorde att när avtalen skulle skrivas hade man väldigt kort om tid på sig för att ta in nya avtal. Sju månader har nämnts här i debatten, och det är en väldigt kort tid. Det behövs minst ett år om man ska göra en upphandling.

Det allra bästa är dock att ha en upphandlingsprocess som börjar när man har slutit avtalen. Det innebär att man sluter avtalen och sedan följer upp längs vägen hur det går. Då vet man också vilka leverantörer som levererar på ett bra sätt och vilka leverantörer som levererar mindre bra. På så vis får man en god framförhållning. Man börjar processen och har den hela tiden igång, med återkoppling för att kunna ha nya avtal på plats när de gamla löper ut.

Med det kan man också få färre överklaganden, det vill säga om man har en analys av duktiga leverantörer längs vägen och var man når goda resultat. Den analysen tar ju sin tid, och den bör därför pågå under tiden man har ett avtal på gång.

Det som också brukar krångla inom upphandling är att man har en upphandlare som gör den. Den personen är dock proffs på att göra upphandlingar, det vill säga själva inköpsunderlaget, medan man ju måste koppla detta till dem som kan det som behövs – sfi-lärare och så vidare. Det är väldigt viktigt att de personer som är proffs på sina yrken blir inblandade och delaktiga i processen att ta fram ett bra underlag. Så sker inte överallt i det här landet utan långt ifrån, ska vi nog säga. Det som också är viktigt är att personen som är upphandlare, som vi har resonerat, knyts till ledningsgrupperna. Det är nämligen ett strategiskt verktyg för att hamna rätt.

Jag vill som sista punkt lägga till att det är väldigt många som inte har råd att förlora och som nu står på kö för att få göra det de måste göra för att kunna komma in i samhället. Det är mer än olyckligt, kan man väl säga. Jag och ministern har debatterat kockarna tidigare, och de nämndes här igen. Det gäller även dem från fordonstekniska. Det finns alltså mycket att göra, och jag hoppas verkligen att Arbetsförmedlingen är på tåna.

Anf. 34 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Låt mig vara tydlig: Jag tror och bedömer att Arbetsförmedlingens upphandlingar ytterligare kan förbättras. Av det faktum att 35 procent av upphandlingarna överklagas kan man dock inte dra slutsatsen att Arbetsförmedlingen gör dåliga upphandlingar. Man kan inte heller säga att de gör bra upphandlingar, men det är inte grund för att säga att det är dåliga upphandlingar.

Att många upphandlingar överprövas beror, i alla fall enligt min tolkning, inte på att leverantörerna är krångliga. Det är i stället ett tecken på att det är en stor och viktig del av deras marknad som Arbetsförmedlingen upphandlar. Arbetsförmedlingen är en mycket stor aktör; den upphandlar för 7 miljarder per år, varav 4 miljarder är kompletterande aktörer, alltså privata utförare av arbetsförmedlingstjänster. Det är klart att detta är en väldigt viktig marknad för dem, och det är klart att många av det skälet kanske väljer att låta överpröva upphandlingen.

Att Arbetsförmedlingen bara förlorar i 6 procent av fallen, vilket är en mycket mindre andel än för andra myndigheter, är kanske inte ett bevis för men åtminstone en tydlig indikator på att Arbetsförmedlingen faktiskt ofta – i alla fall enligt domstolens prövning – har gjort rätt bedömning. Men

problemet att det är en svårbedömd tidsutdräkt för denna typ av överprövningar kvarstår. Kommer det att bli överprövat eller inte, och hur lång tid kommer i så fall en överprövning att ta? Det är en mycket svår fråga.

Till Ann-Charlotte Hammar Johnsson vill jag säga att det har funnits ett glapp. Det har gjorts missar ifrån Arbetsförmedlingens sida. När det gäller glappet och att man inte har inlett processerna i tid är det min bedömning att detta i alla fall i huvudsak är åtgärdat. Problemen med att det är svårbedömda tidsutdräkter beroende på överklaganden kvarstår dock, och det är inte en fråga som Arbetsförmedlingen själv kan hantera. Det är i stället en större fråga som gäller offentliga upphandlingar i stort och som regeringen bör ta ansvar för. Det har vi också gjort i och med den nya utredningen, som har att överväga om andra insatser behöver göras.

Jag fick frågan av Katarina Brännström om det finns andra sätt än upphandlingar att hantera arbetsmarknadsutbildningar. Ja, det kan det finnas, och det är därför det finns ett tilläggsuppdrag till Arbetsmarknadsutredningen att titta på detta. Det betyder i så fall att man kanske skulle samarbeta med kommuner eller bedriva det i egen regi – eller på något annat sätt. Men jag tycker att det är värt att titta på andra sätt än upphandling, eftersom vi – även när Arbetsförmedlingen justerar för sina misstag när det gäller glapp – fortfarande har återkommande problem med att hantera upphandlingar på ett för de arbetslösa, för Arbetsförmedlingen och för leverantörerna godtagbart och bra sätt.

Parallellt med detta utreder vi också om man behöver göra begränsningar i möjligheten att överklaga.

Anf. 35 JESSIKA ROSWALL (M):

Fru talman! Nu fick vi lite mer nyanserade svar, tycker jag.

Jag håller med arbetsmarknadsministern om att det inte är statistiken i sig som avgör huruvida upphandlingsenheten på Arbetsförmedlingen är bra eller dålig, men faktum är att vi fortfarande har stora glapp, att det fortfarande tar lång tid och att det fortfarande saknas många arbetsmarknadsutbildningar på plats. Jag tycker dessutom att det senaste, som jag har lyft fram i interpellationen, visar att man inte har hanterat detta seriöst. Jag tackar för att vi ändå har den här debatten och diskussionen.

Det jag inte har fått så mycket svar på – diskussionen och debatten tog kanske en annan vändning – gäller detta att vi har arbetskraftsbrist i Sverige, i hela landet. Jag lyfte fram exemplet lastbilschaufförer. Det finns alltså många argument för att den här typen av verksamhet måste fungera.

Jag tycker inte heller att jag fick svar på frågan huruvida ministern är nöjd med antalet inskrivna i arbetsmarknadsutbildningar. Jag sa att det var 24 000 i etableringen. Är det någonting som borde bli bättre? Det hade jag gärna fått ett svar på.

Arbetsmarknadsministern nyanserade som sagt sitt svar på frågan hur hon ser på Arbetsförmedlingens upphandling, men det låter ändå som att Ylva Johansson är nöjd med Arbetsförmedlingen. Jag vill påpeka att jag och Moderaterna tycker, vilket är känt, att det är dags att Arbetsförmedlingen ses över. Det är dags att avskaffa Arbetsförmedlingen och ersätta den med en mindre, vassare aktör som faktiskt klarar av sina uppgifter. Är arbetsmarknadsministern nöjd med Arbetsförmedlingen?

Jag tackar för debatten.

Anf. 36 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M):

Fru talman! Om Arbetsförmedlingen har kommit i kapp – om vi säger att glappet är slutet – blir det ju extra viktigt att nu vara med under de pågående avtalen, så att man är ute i god tid. Det är nämligen också ett sätt att förekomma en överprövning, att vara ute i väldigt god tid med det man ska göra. Då hinner nämligen överprövningen ha sin tid under tiden man har avtalet.

I detta ligger också domstolarna, som vi inte har varit inne på här. Vilka tider har de? Vilka möjligheter finns det att förändra något där? Gör de detta på ett effektivt sätt?

Till sist vill jag ställa en annan fråga. Utredningen angående hur det ser ut i Sverige och att vi har extra många överprövningar här jämfört med andra länder pågår, och den ska vara klar nästa år. Det finns tankar som jag har sett i skriftliga frågesvar från Ardalan Shekarabi, som kommer att komma till kammaren senare. Statsrådet tar där upp att det finns ett signalvärde i att eventuellt införa sådana avgifter, och jag skulle vilja veta hur arbetsmarknadsministern ser på det.

Anf. 37 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag tackar för debatten. Jag är säker på att vi kommer att återkomma till frågan.

När det gäller arbetsmarknadsutbildningar kan man väl säga två saker. Det finns mycket starka skäl och argument för att vi behöver satsa rejält på arbetsmarknadsutbildningar i det arbetsmarknadsläge vi har just nu, med stora brister på många yrkesutbildade personer. Om jag är rätt underbyggd vill Moderaterna skära ned på arbetsmarknadsutbildningarna, och det vore kanske fel signal i det här läget.

Det räcker dock inte att ha arbetsmarknadsutbildningar, utan de måste fungera bättre än de gör i dag. Jag ser betydande utmaningar. Jag ser problemet i att arbetsmarknadsutbildningarna ibland konkurrerar med kommunal yrkesvux, där yrkesvux ju ibland ger samma utbildning som den som finns inom arbetsmarknadsutbildningen. Det kan vara ett problem när det blir konkurrens däremellan och när det ena ger betyg och det andra inte gör det.

Jag ser betydande utmaningar när det gäller övergångar till arbete. Antalet och andelen personer som går från arbetsmarknadsutbildning till arbete har ökat, men det är fortfarande på en väsentligt lägre nivå än vad som gällde tidigare, när den tidigare regeringen ändrade regelverket.

Jag ser också betydande utmaningar när det gäller snabbheten. Till skillnad från reguljära utbildningar borde arbetsmarknadsutbildningar kunna vara mer flexibla, komma till stånd snabbare och ta hänsyn till regionala kompetensbrister i större utsträckning än vad som i dag är fallet.

Jag är säker på att vi kommer att behöva återkomma till dessa frågor framöver.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2017/18:78 om den tudelade svenska arbetsmarknaden

Anf. 38 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Jan Ericson har frågat mig vilka åtgärder jag och regeringen avser att vidta för att på allvar vända utvecklingen när det gäller arbetslösheten bland utrikes födda.

Sedan regeringen tillträdde har sysselsättningen ökat med över 200 000 personer. Omkring 70 procent av sysselsättningsökningen har tillkommit bland utrikes födda. Sysselsättningsgraden bland utrikes födda är nu den högsta sedan man började mäta detta 2005. Den officiella arbetslöshetsstatistiken från SCB visar även att arbetslösheten fortsätter att minska.

Vi ser samtidigt en ökning av antalet inskrivna arbetslösa hos Arbetsförmedlingen. Det är en väntad utveckling i spåren av det mycket stora flyktingmottagandet under 2015.

Trots den goda utvecklingen är det en stor utmaning med många som är nya på svensk arbetsmarknad. Därför har regeringen tagit en rad initiativ för ett mer sammanhållet och systematiskt arbetssätt med mottagande och etablering. En bosättningslag har införts som innebär ett jämnare mottagande av nyanlända i kommunerna, där hänsyn tas till arbetsmarknadsläge och befolkningsstorlek men också till samlat mottagande i kommunen.

I budgetpropositionen för 2018 satsar regeringen på att stärka insatserna inom arbetsmarknad och nyanländas etablering. Regeringen reformerar systemet för de subventionerade anställningarna och slår samman en lång rad anställningsstöd till ett enhetligt stöd – introduktionsjobb.

Vidare satsar regeringen på åtgärder för att skapa ett hållbart mottagande och en effektiv etablering av nyanlända. Ett nytt regelverk för nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet träder i kraft den 1 januari 2018. Det nya regelverket syftar till minskad administration, ger förbättrade förutsättningar för flexibilitet och stärker Arbetsförmedlingens möjligheter att ställa krav på individen.

Att fler går över till utbildning är avgörande för att minska arbetslösheten, för att möta arbetsmarknadens behov och för att långsiktigt komma till rätta med den tudelade arbetsmarknaden. Vägar till utbildning har därför stärkts.

Från och med den 1 januari 2018 skärper regeringen också kraven på alla arbetslösa som bedöms vara i behov av utbildning att söka och ta del av reguljär utbildning som ges inom ramen för ett arbetsmarknadspolitiskt program. En utbildningsplikt för nyanlända införs.

Regeringen har i budgetpropositionen också presenterat insatser för att främja att fler utrikes födda kvinnor deltar på arbetsmarknaden. Det handlar bland annat om insatser för att öka kvinnors företagande, ytterligare främjandemedel till Delegationen för unga och nyanlända till arbete samt resurser till studieförbunden för uppsökande och motiverande insatser särskilt riktade till utrikes födda kvinnor.

Att fortsatt höja sysselsättningsgraden bland utrikes födda, i synnerhet kvinnor, och att bryta långvarig arbetslöshet är högt prioriterade frågor för regeringen.

Fru talman! Denna fråga är allvarlig – den är kanske den största och viktigaste fråga som vi har politiskt just nu. Vi kan diskutera migrationspolitiken och har ibland en väldigt inflammerad debatt om den, men integrationspolitiken – och att se till att de människor som finns i Sverige i dag kommer i arbete och skaffar sig egen försörjning – är nyckeln för hela vårt välfärdssamhälle och för att få samhället att fungera. Jag tror också att arbetsmarknadsministern instämmer i detta som princip.

Tyvärr befinner sig närmare 1 miljon människor i dag i utanförskap och bidragsberoende, trots högkonjunkturen, och väldigt många av de nyanlända ingår inte i denna statistik.

Det finns 130 områden där färre än hälften av dem som är i arbetsför ålder arbetar. Det tar nio år innan ens hälften av de nyanlända är i någon form av arbete.

Trots högkonjunkturen har andelen människor som är i arbete eller studier 90 dagar efter avslutad etableringsplan bara ökat marginellt sedan 2014. Andelen personer som har fått jobb utan stöd och subventioner har inte ökat alls.

Som jag skriver i min interpellation: I september var arbetslösheten bland utrikes födda 22 procent, medan den för inrikes födda var under 4 procent. Detta är en extremt stor jobbklyfta, som regeringen inte riktigt verkar ta på allvar. Man ska också veta att en stor del av de nyanlända som kom till Sverige 2015–2016 fortfarande inte syns i statistiken. Ändå ser det så här illa ut, mitt i en högkonjunktur.

För oss moderater är den tudelade arbetsmarknaden vårt stora fokus i arbetsmarknadspolitiken. Vi vill börja med att halvera jobbklyftan mellan inrikes och utrikes födda till 2025, och vi har en politik för det.

Regeringen verkar däremot sakna politik. Man har provat en massa olika saker, men någon större framgång har det inte blivit. Av 32 000 traineejobb blev det 473 stycken. Av 20 000 extratjänster blev det 3 700 stycken. Av 20 000 utbildningskontrakt blev det 2 555 stycken. Av de 5 000 beredskapsjobben blev det 194 stycken. Matchningsanställningarna är knappt mätbara.

När det gäller snabbspåren är det 1 ½ procent av dem som finns i etableringsuppdraget som har kommit in i detta. Vi hörde nämnas i den förra interpellationsdebatten att snabbspåren skulle ha varit en succé, framför allt inom restaurangbranschen. Verkligheten är dock precis den omvända – Visitas ordförande har till exempel kallat det hela erbarmligt dåligt. Detta har misslyckats totalt.

100-klubben skulle fixa fram en massa jobb, men det har bara blivit 242 stycken. Så här kan man fortsätta. 80 000 människor finns i etableringsuppdraget – regeringens åtgärder gör ingen nytta.

Det allvarliga är, återigen, att regeringen låter högkonjunkturen dölja dess egen passivitet. I stället för att ta vara på högkonjunkturen och göra vettiga saker som ger resultat, så att nyanlända kommer i arbete, sitter regeringen nöjd och ser att helheten ändå ser hyfsat bra ut på arbetsmarknaden tack vare högkonjunkturen.

Man glömmer dock att man har bäddat för väldigt stora problem när konjunkturen vänder nedåt om man inte tar detta på allvar. Det är nu man borde genomföra kraftfulla reformer för att få nyanlända i arbete – helst i riktiga jobb, inte bara i åtgärder.

Om vi inte lyckas bättre med detta under en högkonjunktur kommer det att sluta illa när konjunkturen vänder nedåt. Arbetslösheten kommer att stiga till besvärande nivåer, vilket leder till sociala problem och till att statsfinanserna försvagas.

Det är bara tio månader kvar till valet, och då kan svenska folket välja en mer handlingskraftig regering. Men Sverige har egentligen inte tid och råd att vänta i tio månader på viktiga reformer.

Min fråga till arbetsmarknadsministern är om hon och regeringen tänker fortsätta att passivt titta på när högkonjunkturen hjälpligt döljer problemen eller om hon har något konkret att erbjuda för att hantera situationen.

Anf. 40 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Jag tror att det är viktigt att man när man tittar på de nyanlända ser att de har olika bakgrund. De är olika som grupp. Vi har analfabeter, som inte kan läsa och skriva på sitt eget hemspråk och som kanske inte ens har avslutat motsvarande grundskola i sitt hemland, men vi har också människor som är universitetsutbildade och som har utbildat sig och arbetat under lång tid i sitt hemland.

Därför tror jag att det är väldigt viktigt med individanpassning redan från sfi, svenska för invandrare, för att man så snabbt som möjligt ska kunna lära och komma in i samhället.

En del av detta handlar om traumatisering. Vi vet att det finns en grupp som har trauman från sitt hemland – en grupp som har utsatts för tortyr, varit i krig och utsatts för förtryck av olika slag. Människorna i denna grupp kanske har familjemedlemmar i hemlandet som de saknar och är oroliga för. Detta påverkar tyvärr ofta lärandeprocessen på ett negativt sätt.

Ett exempel på att det går att göra något åt saken är det som vi har gjort i Malmö med traumabehandling. Jämsides med att man deltar i sfi, svenska för invandrare, får man behandling och hjälp för sitt trauma, till exempel att man inte kan sova på nätterna.

Jag tror att vi måste gå vidare med individanpassningen för att människor så snabbt som möjligt ska lära sig svenska, komma in i samhället och få jobb.

Det är klart att vi vill få ut dessa människor i jobb så snabbt som möjligt, men vi får inte glömma att det finns en del personer med kompetens. Det kanske är bättre för samhället att man låter dessa personer genomgå en validering av utbildningen från hemlandet för att de ska kunna komma ut och täcka upp luckor på den svenska arbetsmarknaden när det behövs folk.

Ibland sägs det att vi har den bäst utbildade kåren av taxichaufförer i Sverige. Det är något av en myt att människor inte vill komma ut i arbete – väldigt många vill få ett jobb snabbt – men naturligtvis hoppas många att de så småningom ska kunna jobba med det som de är utbildade och har kompetens för och som de har erfarenhet av.

Vi står nu inför utmaningen att så snabbt som möjligt få in människor i arbete. I vissa fall är det dock bättre att de validerar under något år för att sedan komma ut och jobba med det som de kan, i stället för att köra taxi. Det är inget fel på att vara taxichaufför, det är inte det jag menar, men man måste satsa resurserna på det mest effektiva sättet för att både få ut folk i

jobb och lösa det problem med arbetskraftsbrist som vi ser i det svenska samhället och som är ett lika stort problem som den arbetslöshet vi har.

Det här är ingen lätt utmaning, och jag tror inte att det heller hade varit lätt om vi hade haft en borgerlig regering. Därför finns det heller inga enkla lösningar. Men regeringen har ett väldigt omfattande program, som handlar dels om utbildningssatsningar, där många av de nyanlända kan komma i fråga, dels om speciella satsningar för att nyanlända snabbt ska komma ut.

Jag tror dock inte att den lösning som ibland presenteras, att vi ska ha en massa låglönejobb, är framtiden för Sverige. Jag tror inte att det löser arbetslösheten, för det finns ändå en begränsad marknad för de så kallade enkla jobben. Det finns egentligen inga enkla jobb. Alla jobb kräver sin kunskap och en del har väldigt tuffa förutsättningar – tunga jobb som många inte orkar med under ett helt arbetsliv.

Jag tror att det krävs både och, att snabbt få ut folk i åtgärder som leder till jobb och att folk ska få jobba med det som de är utbildade för. Det vinner hela arbetsmarknaden på.

Anf. 41 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Man kan välja att föra debatten på olika sätt. Man kan välja att ge slängar och säga att traineejobb och utbildningskontrakt togs fram i en tid då vi hade så hög ungdomsarbetslöshet att vi fick EU-stöd för att hantera den. Det var under den borgerliga tiden.

Nu har vi lagt om den ekonomiska politiken. Vi har stark jobbtillväxt och stark ekonomisk tillväxt, och väldigt många ungdomar har fått jobb. Ungdomsarbetslösheten är den lägsta på 14 år, och när det gäller ungdomar som inte är heltidsstuderande måste man gå tillbaka till före 90-talskrisen för att kunna hitta så låga siffror som vi har i dag.

Men, fru talman, jag tror att vi ska prata om de verkliga problemen och utmaningarna, därför att de är betydande. Det stora problemet är inte att väldigt många människor i dag lever på försäkring eller bidrag. Det är historiskt låga nivåer vad gäller människor som försörjer sig på detta. Den stora utmaningen i dag är att det tar alldeles för lång tid för nyanlända att komma i arbete, särskilt gäller detta utomeuropeiskt födda och särskilt gäller det kvinnor. Där måste vi göra väsentligt mer än vad vi gör i dag.

Då måste man göra strukturreformer. Om man fortsätter att göra som man alltid har gjort kommer man förmodligen att få det resultat som man alltid har fått. Därför genomför regeringen fem stora strukturreformer för att få fler nyanlända ut i arbete snabbare.

Den första är en boställningslag som säger att alla kommuner i Sverige ska ta emot nyanlända. Det är en oerhört viktig reform. Alla nyanlända ska inte bo i vissa stadsdelar, och de ska inte vara hänvisade till att bo hemma hos släktingar. De ska fördelas över hela landet, och de ska fördelas med hänsyn tagen till var jobben finns – en oerhört viktig strukturreform.

Den andra strukturreformen är förändringen av föräldraförsäkringen. Vi har avskaffat vårdnadsbidraget och infört en begränsning av den tid och det antal dagar man får för de barn som redan finns när man kommer till Sverige. Det är för att inte skapa en fälla, framför allt för kvinnor, i för lång tid hemma.

Den tredje strukturreformen är en förändring av etableringsuppdraget. Den borgerliga regeringen införde etableringsuppdraget med rättigheter för den nyanlända. Det tycker jag var bra. Nu tillför vi skyldigheter för den nyanlända. Det är klassisk socialdemokratisk politik: rätt och plikt, skyldigheter och rättigheter. Det är en viktig strukturreform.

Den fjärde är en utbildningsplikt som införs den 1 januari. Vi har nu en historiskt stor andel med mycket låg utbildning som ska in på den svenska arbetsmarknaden. Då måste man investera och också göra individerna skyldiga att rusta sig genom utbildning. Därför inför vi en utbildningsplikt.

Den femte är att vi bygger vidare på det som faktiskt har varit en framgång med snabbspåren. Nu vänder vi oss även till den som inte har med sig yrkeserfarenhet. Vi bygger lokala jobbspår, där man skräddarsyr vägar till jobb, även till jobb som inte kräver lång utbildning men som dock kräver utbildning för den som inte har arbetat i Sverige tidigare. Det är lokala jobbspår till lokalvårdare, till arbete i hemtjänsten och i den lokala industrin.

På det här sättet måste man våga göra de strukturella reformer som är nödvändiga för att vi ska klara att väsentligt öka andelen nyanlända i arbete inom kort tid.

Anf. 42 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Jag satt och tittade lite på siffrorna från Eurostat. Ylva Johansson kritiserade att Alliansen fick stöd för att minska ungdomsarbetslösheten under sin tid. Då kan jag påminna Ylva Johansson om att 2015 fick dagens regering 120 miljoner i EU-stöd för att bekämpa ungdomsarbetslösheten – bara som en upplysning.

I den föregående debatten diskuterades en del vad vi moderater vill göra. Därför tänker jag nämna en del. Vi har omfattande förslag till reformer i skolsystemet för att hjälpa nyanlända. Vi vill förlänga skolplikten för elever som inte når gymnasiebehörighet, införa lovskola, inrätta en ny yrkesskola för elever som snabbt vill lära sig yrken, och vi vill öka antalet lärare som kan undervisa på sfi.

Tillsammans med resten av Alliansen har vi också presenterat en ny arbetsmarknadsreform som vi kallar inträdesjobb, riktad till framför allt nyanlända och även lågutbildade, där man kan få lön för 70 procent arbete och där 30 procent av arbetstiden går åt till att lära sig arbetet.

Vi vill höja taket för RUT-avdraget, som är ett bra sätt för nyanlända att komma in på arbetsmarknaden. Vi vill också förändra integrationsplikten med krav på att delta i svenskundervisning och samhällsorientering. Vi vill införa ett bidragstak som gör att det blir mer lönsamt att gå från bidragsförsörjning till arbete. Och vi sänker skatten på arbete.

Det här är sådana saker som vi moderater tillsammans med Alliansen föreslår för att göra något konkret åt situationen för de nyanlända. Vi tar den frågan på allvar.

Jag upprepar: Det är tio månader kvar till valet. Frågan är om vi har tid att vänta i tio månader på att göra alla dessa saker.

Efter att ha läst upp de här exemplen vill jag fråga Ylva Johansson: Är arbetsmarknadsministern nöjd med resultatet av sina egna åtgärder? Är de ärligt talat så bra, har de lyckats något vidare? Det skulle jag gärna vilja ha svar på.

Det är lätt att säga att det här är besvärligt därför att vi har så många nyanlända. Det är lätt att vi använder det som undanflykt för att det ser ut som det gör på den svenska arbetsmarknaden. Men jag vill då påminna om Tyskland.

Tyskland är det land i Europa som utöver Sverige har tagit emot flest asylsökande. I Tyskland har arbetslösheten sedan 2014 minskat från 5 procent till 3,7 procent, trots mottagandet av nyanlända. I Sverige ser vi inte alls samma utveckling. Då är frågan vad detta beror på. Möjligen kan det bero på vilken regering man har.

Att det stora mottagandet av asylsökande är problematiskt ur många aspekter vet vi alla vid det här laget, men som regering kan man inte bara slå sig till ro och konstatera det. Man måste agera. Gör vi ingenting nu bäddar vi för stora problem i framtiden, som jag sa i mitt förra anförande, både sociala och statsfinansiella problem.

Många nyanlända har en lång väg till arbetsmarknaden. Om konjunkturen samtidigt vänder nedåt har vi stora problem framför oss de kommande åren.

Vilken arbetsmarknadsminister som helst borde känna en stor och djup oro för framtiden i stället för att försöka skönmåla situationen. Man borde lägga all kraft på att hantera situationen. Men regeringen sitter i det närmaste passiv och låter högkonjunkturen hjälpligt dölja underliggande problem på svensk arbetsmarknad. Och de få åtgärder man presenterar är mest vackra ord men med väldigt klen resultat.

Jag upprepar min fråga om arbetsmarknadsministern inte inser att många nyanlända kommer ut på arbetsmarknaden i ett läge där konjunkturen vänder nedåt. Vad tänker hon då göra?

Anf. 43 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Tyskland nämndes som exempel. Där har de fortfarande en hemmafrumodell. Väldigt många kvinnor är hemma och tar hand om sina barn i stället för att arbeta, och man har inte fullt utbyggd barnomsorg. Det är klart att siffrorna då kan se väldigt bra ut, för det ser inte ut som att de här kvinnorna är arbetslösa. De är ju hemma med sina barn, de är hemmafruar.

Frågan är om det är detta som är målet. Under den borgerliga regeringen hade vi vårdnadsbidrag i Sverige, och det är också en form av hemmafrumodell. Alla undersökningar visade att kvinnor låstes fast, hade svårt att komma i jobb och svårt att få bra lön om de kom i jobb. Jag tror inte att det är framtiden för Sverige.

Det är helt rätt som regeringen gör med breda utbildningssatsningar och speciella satsningar på de nyanlända. Det regeringen har lanserat heter Kunskapslyftet. Samma namn hade vi på satsningen för ett antal år sedan som halverade arbetslösheten från 8 procent, som den dåvarande borgerliga regeringen lämnade över, till 4 procent. Vi blev utskrattade, för vi skulle inte klara det. Men vi klarade det, och det visar på styrkan i utbildning. Utbildas människor för både dagens och framtidens arbetsmarknad står man mycket starkare och kan både få ned arbetslösheten och fylla luckor på arbetsmarknaden.

Jag tror att satsningen på att kunna ta lån för att ta körkort är avgörande för hela arbetsmarknaden, inte minst för nyanlända. De har ofta dålig ekonomi och har inte råd att ta körkort. Samtidigt kräver många jobb körkort.

Jag har själv träffat arbetslösa som har sagt att det är moment 22: Jag måste ha körkort men har inte råd med det.

Därför är detta en av många viktiga satsningar som regeringen gör för att få ut både nyanlända och andra i arbete.

Anf. 44 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Jan Ericson frågar om jag är nöjd. Tok heller, tvärtom! Vi har otroligt stora utmaningar. Man kan dock välja olika sätt att möta utmaningar. Man kan lägga sig på rygg och sprattla med benen och kvida i för-tvivlan. Eller så kavlar man upp ärmarna och gör investeringar och strukture reformer. Vi gör det senare. Jag tänker verkligen inte vänta på att konjunkturen vänder nedåt, utan vi agerar nu. Jag har precis gått igenom de viktiga strukture reformer vi har gjort, men mer behöver göras och fler investeringar behöver göras.

Sverige har väsentligt högre sysselsättningsgrad än Tyskland. När det gäller utrikes födda ligger sysselsättningsgraden i närheten av sysselsättningsgraden för inrikes födda i Tyskland. Vi har säkert saker att lära av Tyskland, men det är fler som arbetar i Sverige än i Tyskland – trots att Sverige tog emot dubbelt så många asylsökande per capita.

Fru talman! Jan Ericson berättade om Moderaternas politik, vilket var spännande. Jag tänkte passa på att ställa en fråga till Jan Ericson om något jag inte förstår när jag läser er budgetmotion.

Så här står det: Det finns också arbetsuppgifter som inte utförs trots att det sannolikt skulle öka produktiviteten. Det är angeläget att arbetsmarknadens parter öppnar upp för nya typer av anställningar som gör det möjligt att i större utsträckning än i dag anpassa anställningskostnader efter produktivitet. Från politikens håll bör sådana initiativ stödjas. Om parterna inte förmår att träffa avtal om enkla jobb kan en ny anställning, trygghetsanställning, som ger samma rättigheter som när man omfattas av kollektivavtal och fackföreningsmedlemskap inrättas.

Vad menas med detta, Jan Ericson? En ny anställning, trygghetsanställning, som ger samma rättigheter som om man är medlem i facket och omfattas av kollektivavtal – men ändå inte gör det, eller?

Anf. 45 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Man kan raljera om Tyskland och säga att det är ett hemmafruproblem och att det är därför man har så låg arbetslöshet, men vi vet alla att det bara är en del av sanningen. Tyskland har en stark arbetsmarknad, och det ska vi lära av i stället för att raljera.

Utbildning är bra. Vi ska utbilda människor. Men vi som har besökt sfi-verksamhet och vuxenutbildning vet att många människor står väldigt långt från arbetsmarknaden. Att tro att alla människor som har kommit till Sverige de senaste åren ska kunna få en komplett gymnasieutbildning eller högre inom rimlig tid är lite väl optimistiskt. Det finns människor som snarare behöver få enkla jobb så att de kan få egen försörjning och inkomst även om de inte har fullgjort en gymnasieutbildning. Därför är det viktigt att det både finns enkla jobb och utbildning till kvalificerade jobb.

Det är bra att ministern inte är nöjd. Det var dagens bästa besked. Då kan vi hoppas på att det kommer mer konkreta åtgärder och inte bara alla de misslyckade åtgärder som jag räknade upp. Men när man säger att strukturreformer är regeringens starkaste kort är man nog ute och cyklar, för vi har inte sett en enda strukturreform på arbetsmarknadsområdet under hela mandatperioden.

Jag fick en fråga av ministern, och jag ska försöka besvara den. Alla allianspartier har haft lite olika förslag och namn på anställningsformen där man kombinerar arbete och att lära sig jobbet på jobbet. Men nu har vi enats om en gemensam lösning, vilket jag ser som en styrka, och vi kallar det inträdesjobb. Det var det jag beskrev förut, och det är det som gäller i dag som ett gemensamt besked från Alliansen.

Anf. 46 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! När man lyssnar på Moderaterna verkar det som att strukturreform i själva verket betyder skattesänkning, för det är bara om man genomför en skattesänkning som Moderaterna anser att man har genomfört en strukturreform. Men det är inte alls samma sak. Strukturreform är uppenbarligen något annat i alla andra människors världar än i Moderaternas. Det är att man inför och genomför större strukturella förändringar, som i detta fall är nödvändiga med hänvisning till att vi har ett högt mottagande av nyanlända, för usel integration och för lång tid in i arbete. Regeringen har hittills genomfört fem sådana stora strukturreformer, och vi är beredda att genomföra fler om det behövs.

Fru talman! Ganska ofta framställer moderater i debatten, liksom nu Jan Ericson, det som att regeringen vill att alla ska få en komplett gymnasieutbildning. Nej, så högt ställda mål kan man inte alltid ha. Men bland dem som har en usel utbildningsbakgrund med mindre än nio års grundskola och ibland ingen skolgång alls, och många av dem är under 30 år, går 2 procent i dag vidare till någon form av utbildning. 2 procent! Att i detta läge tro att vi har satsat tillräckligt på utbildning för nyanlända är minst sagt naivt.

Det är därför regeringen inför utbildningsplikt. Vi tror inte att alla ska gå en utbildning, men vi tror att väsentligt fler av de kortutbildade ska ha vidare utbildning för att rusta sig för den svenska arbetsmarknaden. Hur lång utbildningen behöver vara för att leda till arbete kan variera, men det är säkert inte alltid en fullständig gymnasieexamen.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2017/18:63 om avmagringssjuka hos hjortdjur

Anf. 47 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! John Widegren har ställt tre frågor till mig om Chronic Wasting Disease, CWD, hos hjortdjur, eller avmagringssjuka som den också kallas. Han har frågat mig hur jag avser att hantera problemet, om jag anser att det finns en risk att vi har agerat för sent och, om CWD har

spridits i stor utsträckning bland våra hjortdjur, om jag anser att de vidtagna åtgärderna är tillräckliga.

Inledningsvis vill jag säga att jag följer utvecklingen med intresse och viss oro. Det är viktigt att vi får mer kunskap om sjukdomen och att de åtgärder som vidtas är ändamålsenliga och kostnadseffektiva. Detta är frågor som de berörda myndigheterna arbetar med sedan en tid tillbaka.

När CWD påvisades i Norge 2016 var det första gången som den konstaterades i Europa. Men vi vet inte hur länge smittan har funnits i Norge eller om den också finns i andra europeiska länder. Inkubationstiden är lång, vilket innebär att smittan kan ha funnits i flera år innan det första djuret insjuknade.

Frågan har diskuterats på EU-nivå, och ett övervakningsprogram har utformats efter förslag från EU:s livsmedelsmyndighet Efsa. Syftet med programmet är att utreda i vilken mån smittan finns i de EU-länder som har älgar och/eller renar. Beslut har även tagits av EU-kommissionen om förbud mot att flytta hjortdjur från Norge och delar av Sverige och Finland till övriga delar av EU.

Ansvar för att övervaka och bekämpa smittsamma djursjukdomar i Sverige ligger på Jordbruksverket och Statens veterinärmedicinska anstalt. Jag har fullt förtroende för att myndigheterna hanterar CWD på ett ändamålsenligt sätt. Av den information som jag har fått kan jag inte se att vi hade kunnat agera snabbare. Myndigheterna har arbetat med frågan sedan det första fallet i Norge 2016. Provtagning av självdöda och trafikskadade djur påbörjades redan för ett år sedan, och en systematisk övervakning enligt EU:s plan kommer att påbörjas inom kort. Jag har ingen anledning att ifrågasätta de åtgärder som hittills vidtagits.

Anf. 48 JOHN WIDEGREN (M):

Fru talman! Jag vill först tacka statsrådet för svaret. Jag blir lite orolig när jag läser svaret om att man tar denna fråga med viss oro. Jag tror att nivån på detta är mycket högre än att man ska ta denna fråga med viss oro.

När det gäller frågan om att ha fullt förtroende för berörda myndigheter blir jag också lite fundersam. Jag vet att SVA körde igång detta ganska fort och tog fram en plan för hur man skulle hantera det. Sedan lämnade man över det till Jordbruksverket, och där har det stannat. Det har egentligen inte hänt någonting mer efter det.

Den provtagning som har gjorts har skett på frivilligt inlämnade djur. Längs hela Norrlandsgränsen har det tagits prover på 25 djur. Det är väldigt lite.

CWD är någonting som bör motas i grind. Den kan bli otroligt allvarlig. Sjukdomen är till 100 procent dödlig. Det finns inget vaccin eller något annat för att hantera den.

I Nordamerika finns det några goda exempel. Där har CWD funnits i 40 år. Där stänger man helt enkelt gränser, och man släpper inte djur över gränser. Man har hög avskjutning och motar sjukdomen på det sättet.

Får man in smittan och får döda djur i naturen finns prionerna kvar under mycket lång tid – kanske upp till tio år. Prionerna kan komma in i växterna, och nya djur kan äta av växterna om de inte redan har träffat på prionerna i vilt tillstånd. De kan få in dem via slemhinnor och annat.

Jag ser två stora hot i detta sammanhang. För det första handlar det om brukare i rennäring, om jägare som inte vågar skjuta djur på grund av att de kan bära på sjukdom, om skogsbruket som kanske blir drabbat om jägare helt plötsligt inte vågar skjuta de vilda djuren längre och om problem i trafiken vid ökade viltstammar.

För det andra tänker jag på älgen och älgens biologi. Älgen är kanske en av våra största svenska symboler, och den börjar mer och mer att bli ganska hotad. Det handlar inte bara om CWD som vi debatterar i dag. Det finns älgglus, reproduktionsproblem och rovdjursproblematik. Älgen börjar ta ganska mycket stryk runt om i landet. Det tycker jag är mycket oroande.

Jag vill därför, efter allt som jag har sagt nu, fråga statsrådet igen: Är verkligen de åtgärder som har vidtagits tillräckliga?

Anf. 49 ÅSA COENRAADS (M):

Fru talman! Jag vill framföra ett stort tack till min kollega John Widegren för denna välskrivna interpellation. Jag tackar också ministern för svaret.

Detta är en komplicerad fråga som även jag tar på stort allvar och ser på med stor oro inför framtiden. Detta är en fråga som än så länge kanske inte är politisk utifrån att vi har olika åsikter om den, utan vi har valt att väcka denna fråga utifrån den oro som finns för framtiden och vad som kommer att hända med den svenska viltförvaltningen och den svenska faunan på sikt.

Jag är orolig för de konsekvenser som detta kan komma att få på sikt. Jag blir lite orolig av ministerns svar. Jag tolkar det som att ministerns oro lite grann tyder på att det inte finns någon förberedelse för detta. Det har jag stor förståelse för utifrån att sjukdomen är ny i denna del av världen och man än så länge inte har funnit den i Sverige.

Jag skulle vilja lägga in ett litet landsbygdsperspektiv på detta, framför allt för renskötseln och den samekultur som vi har i Sverige. Detta är ett större fenomen än att bara gälla djuren. Det påverkar en hel näring, det påverkar landsbygden, det handlar om djurhållning och kultur. Det finns också socioekonomiska värderingar i detta som jag tycker är viktiga att ha med sig. Det handlar i grund och botten om hur vi brukar våra resurser, hur vi tar vara på vår natur och hur vi förvaltar det kulturarv som vi har i Sverige. Därför är det allvarligt med en sjukdom som sprider sig med den hastighet som denna kan göra.

Det krävs en plan, och den planen behöver verkställas här och nu. Men det krävs också långsiktighet och en förberedelse utifrån de konsekvenser som ett större utbrott av CWD kan få. Då är det viktigt att vi faktiskt ser problemet och hittar möjligheter till en lösning av detta. Men jag ser inte riktigt att vi är där i dag. Jag vet vilka myndigheter som är involverade, men jag vet inte exakt vilka myndigheter det är som har huvudansvaret för frågan och hur dessa myndigheter ska hantera frågan. Om man läser på våra myndigheters hemsidor verkar det som att man har en samsyn om att det behövs mer övervakning. Det finns dock ett problem, nämligen att det inte finns några ekonomiska resurser för att göra detta.

Min fråga till ministern är därför: Hur ser den ekonomiska planen ut för att förebygga och mota CWD från den svenska gränsen?

Anf. 50 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Det är klart att det är mycket viktigt att vi får mer kunskap om denna sjukdom. Det är första gången som man har funnit den i Europa. Den har funnits i USA under en längre tid. Det gäller givetvis att vi vidtar åtgärder för att förhindra smittspridning.

Jag tycker att vi som politiker måste ha ett förtroende för vetenskapens och expertisens sätt att hantera denna typ av frågor. Åsa Coenraads var lite grann inne på att det inte finns någon anledning att göra politik av detta. Det är väldigt viktigt att de myndigheter som har expertkunskap får jobba med frågan på ett seriöst sätt, vilket de också gör.

Ledamoten John Widegren nämnde rädslan för att skjuta dessa djur. Men det är då mycket viktigt att vi också talar om att denna sjukdom inte smittar till människa, utan den smittar mellan djur. Det skiljer den från galna ko-sjukan som betedde sig på ett annorlunda sätt. CWD smittar alltså inte till människa.

Dessa hjortdjur – älg, ren, kronhjort – känner givetvis inte några gränser utan kan vandra över gränserna. Det är därför viktigt att vi är observanta på detta. Det är också därför som myndigheten började med provtagning på självdöda djur och trafikskadade djur redan för ett år sedan för att se om sjukdomen har kommit över på svensk sida. Så är inte fallet i dag.

På norsk sida har man konstaterat att smittan finns hos en isolerad flock vildrenar på Nordfjella. Sedan har man ett antal älgar – jag tror att det är tre – och en kronhjort på norsk sida som också är smittade.

För bara någon dag sedan framkom något intressant, nämligen att dessa älgar och detta hjortdjur har en annan typ av prion. Man antyder att den inte är smittsam. Det är också mycket intressant om det är på det sättet. Om denna forskning och denna studie skulle visa att det inte är på det viset är det i så fall fråga om denna isolerade flock.

Men vi ska inte dra för långtgående slutsatser av detta, utan vi ska låta vår vetenskap, vår expertis och våra myndigheter jobba med denna fråga på ett seriöst sätt. De har en ambition att se till att detta inte får någon spridning, och de hanterar detta på ett klokt och bra sätt.

Anf. 51 JOHN WIDEGREN (M):

Fru talman! Tack, statsrådet! Jag håller fullständigt med. Det är klart att vi inte ska göra politik av detta, utan vi ska inse allvaret och väcka frågan. Det känns som att vi inte har insett allvaret i frågan. Jag hör det från många håll – från jägareförbund, vissa forskare och andra. De känner att Sverige inte gör någonting i fråga om detta. Det är en ganska olycklig känsla.

Detta smittar inte människor, säger vi. Nej, vi tror inte att det gör det. Jag har läst om ett försök där man har lyckats – eller misslyckats – få en apa att reagera på dessa prioner. Det kan alltså finnas tendenser till att det är farligt för människor, men vi ska absolut inte dra några sådana slutsatser.

Jag såg det som kom i går. Man ser att det är olika typer av CWD hos renar, älg och hjort. Jag har också sett att det kan mutera. Smittan kan alltså ändå röra sig mellan arterna.

Jag hakar på Åsa. Vi ska se allvarligt på detta och ta det framåt. Men jag undrar: Har berörda myndigheter ekonomi för att lösa detta? Kommer de att kunna hantera detta? På kort sikt kanske det inte blir så dyrt, men på lång sikt kan det bli väldigt dyrt om vi inte inser allvaret i god tid. Därför frågar jag statsrådet: Finns de ekonomiska musklerna hos berörda myndigheter?

Anf. 52 ÅSA COENRAADS (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! Vi pratar mycket om att förebygga vidare smittspridning i Sverige. När jag säger vidare menar jag: I dag har man inte funnit någon smitta, men med största sannolikhet finns smittan även i Sverige eftersom den smitta som finns på norska sidan är så nära den svenska gränsen. De vildrenar som är smittade känner inga barriärer. Därför rör de sig över landsgränser.

Det är i dag en isolerad grupp vildrenar, precis som ministern säger. Men det finns en risk att smittan sprider sig. Jag har kunnat läsa mig till att denna sjukdom sprider sig långsamt i början, men sedan blir det en lavinartad spridning. Jag ser risken att detta nu sprider sig i Sverige. Vi vet också att inkubationstiden för djuren är ganska lång. Det kommer alltså att ta lång tid innan vi upptäcker smittan i Sverige. Den kommer då att sprida sig vidare till alla hjorttyper i hela Sverige.

Det är därför vi måste ta tag i frågan redan nu, innan smittan bryter ut i större skala. Det behövs en bättre plan än vad vi har i dag. Vi har stort förtroende för vetenskapen. Vi har stort förtroende för expertisen. Men som jag har förstått det vet de redan vad de ska göra. Problemet är att det saknas pengar i budgeten för att de ska kunna göra detta. Då måste vi försöka hitta pengarna någonstans. Det är därför min fråga till ministern är: Hur ser planen ut för att ta fram pengarna och ge uppdraget till en grupp som ska göra någonting åt detta? Det skulle kunna vara en myndighet. Man skulle också kunna lägga in detta i det allmänna uppdraget till Svenska Jägarförbundet.

I slutändan är detta en viktig näringsfråga. Vad händer på längre sikt om rennäringen inte kan få avkastning från sina djur och sitt kött?

Anf. 53 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Jag sa i ett tidigare inlägg att jag tror att det är viktigt att vi låter vetenskapen och expertisen hantera detta. Jag tror att man ska vara lite försiktig som politiker. Åsa Coenraads säger: Smittan finns sannolikt på svensk sida. Låt nu vetenskapen och expertisen hantera detta! Vi ska inte dra växlar på detta bara för att försöka göra partipolitik av det.

Pengar finns för detta. Jordbruksverket har i sin budget pengar för att bekämpa den här typen av smittor. Man har inte äskat mer pengar. Det finns alltså ekonomiska resurser för att hantera det.

John Widegren pratar om att det inte görs någonting. Jag tycker att vi måste visa respekt för våra myndigheter som gör en massa saker i denna fråga. Man började jobba aktivt med denna fråga direkt när smittan upptäcktes på norsk sida. Det har införts förbud mot att flytta ut levande hjortdjur från Norge, norra Sverige och delar av Finland. De får inte flyttas ut. Man jobbar aktivt med både jägarorganisationer och andra grupper för att få en effektiv övervakning och en god beredskap. Man utbildar också. Inte

minst inom rennäringsringen är man i gång med utbildning för att kunna ta dessa prover och göra analyser. Man avser också att utbilda på jägarsidan.

Det görs alltså en massa saker. Detta görs systematiskt, och det hanteras av vetenskap och expertis. Jag har fullt förtroende för vår expertis och vår vetenskap och att man hanterar detta på ett klokt, bra och relevant sätt.

Anf. 54 JOHN WIDEGREN (M):

Fru talman! Jag är glad att statsrådet säger att han har fullt förtroende. Han har goda förhoppningar om att vi är på banan och att detta kommer att lösa sig. Jag är nog lite mer tveksam. Vi kommer såklart att få följa vad som händer i denna fråga under en tid. Jag hoppas att de muskler som krävs för att ta hand om det här problemet finns, för detta kan få oerhört stora konsekvenser. Det finns vissa platser där 50 procent av populationerna dör av detta – det gäller de vilda stammarna. Och de vilda stammarna är viktiga för Sverige.

Jag skulle vilja avsluta debatten med att skicka med till statsrådet att vi nu behöver ta större krafttag i denna fråga. Jag är lite rädd att vi är tvåa på bollen. Jag tänker på älgarna och de övriga hjortdjuren men också på brukare, skogen och trafiken. Detta kan få stora konsekvenser. Vi behöver komma vidare i denna fråga.

Anf. 55 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! På norsk sida har man konstaterat att smittan finns hos en isolerad flock vildrenar – det är ungefär 2 500 vildrenar i Nordfjella. Norska myndigheter har beslutat att helt och hållet slå ut den och att under ett antal år hålla området helt stängt för hjortdjur. Expertis och vetenskap säger att det nog är ett sätt att hantera just det specifika fallet. Jag har förtroende för vår vetenskap och för att våra experter gör rätt bedömning.

Sedan gäller det älgar och hjortdjur som har konstaterats inte ha den smittsamma delen av detta. De finns på andra ställen. Det ger en förhoppning om att detta inte ska ha spritts till Sverige. Det kan givetvis finnas i Sverige. Men jag vet att våra myndigheter jobbar med frågan och är förberedda om det skulle visa sig att detta kommer till Sverige. Jag har fullt förtroende för att de jobbar på ett mycket seriöst sätt på både Jordbruksverket och Statens veterinärmedicinska anstalt med denna fråga.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2017/18:58 om överklagande vid offentlig upphandling

Anf. 56 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Ann-Charlotte Hammar Johnsson har frågat mig om jag kommer att säkerställa att alla orsaker som härrör från undermåliga underlag först och främst tas i beaktande för att säkerställa att förfrågningsunderlag inte brister.

Frågan är som jag förstår den föranledd av att regeringen i juni tillsatte en särskild utredare som bland annat har i uppdrag att överväga vilka åtgärder som kan vidtas för att minska antalet överprövningsmål. En av de

åtgärder som utredaren enligt direktiven ska analysera är möjligheten att införa ansökningsavgifter i överprövningsmål. Något förslag om att införa en avgift för överklagande inom en upphandlingsprocess, som Ann-Charlotte Hammar Johnsson nämner, finns alltså ännu inte. Jag vill inte föregå utredningens arbete och förslag, även om jag vill betona att rättssäkerhet är en av hörnstenarna i regeringens arbete med att utveckla den offentliga upphandlingen.

Det är emellertid angeläget att minska de negativa konsekvenserna av att så många upphandlingar begärs överprövade, särskilt som antalet har ökat på senare tid. Även leverantörer drabbas av de många och långa överprövningarna på upphandlingsområdet som leder till osäkerhet och förse-ningar. Här kan tilläggas att samtliga våra nordiska grannländer och de flesta övriga medlemsstater i EU har infört bestämmelser om avgifter för att ansöka om överprövning.

Utredaren ska även enligt regeringens direktiv särskilt analysera vilka effekter förslagen får för små företag. Till sin hjälp har utredaren ett stort antal experter, varav flera från näringslivets organisationer. Jag är övertygad om att de kommer att bidra konstruktivt med att belysa för- och nackdelar med olika lösningar och att de små företagens förutsättningar kommer att beaktas i arbetet.

Anf. 57 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Anledningen till den här interpellationen är – korrekt uppfattat – den utredning som ska vara klar i juni 2018. Det handlar också om den skriftliga fråga som min partikamrat Hans Rothenberg ställde och som löd: Hur påverkar införandet en avgift och minskade möjligheter till överklagande rättssäkerheten för mindre enskilda aktörer och möjligheterna för dessa att vara delaktiga i en upphandlingsprocess på lika villkor?

Statsrådet hänvisar självklart, som vi hör, till den pågående utredningen. Samtidigt säger statsrådet att samtliga våra nordiska grannländer och de flesta övriga medlemsländer i EU har infört bestämmelser om avgifter för att ansöka om överprövning. I Norden är vi alltså det enda land som inte tar ut någon avgift. Det ligger ett visst signalvärde i det, även om det är en pågående utredning. Det känns, om man tänker högt, som att vi är på väg åt det hållet, och därför har jag ställt denna interpellation för att även kunna diskutera andra delar i det hela.

Det finns en sanning som lever där ute om att det inte är möjligt att ställa frågor under en pågående upphandling. Detta gäller både dem som ska delta och som känner att de inte får ställa frågor för då utesluts de, och dem som ska genomföra upphandlingen, det vill säga inköparna, som menar att de inte kan ge svar.

Detta är en problematik som man måste komma till rätta med, menar jag. Det är en väldigt viktig del i det förebyggande arbetet, innan man kommer så långt som till att kanske ta ut en avgift för överklagande. Många delar som kan vara problematiska behöver ju kanske inte vara det.

Om man har vunnit en upphandling och det kommer till tilldelning är det ju så att om det finns ett överklagande på gång så behöver inte den som gör inköpet ge den leverantören uppdraget som har det hela för tillfället. Det är också en sådan del i det förebyggande att man kan välja en annan leverantör och på så sätt se till att medborgarna inte kommer i kläm under

den tid som det sker en överprövning. Med detta sagt är det en stor skillnad mellan de företag som okynnesöverprövar och de som gör det av en anledning som är helt befogad.

Statsrådet tar också upp att Upphandlingsmyndigheten ska vara en stödjande verksamhet, och det är ju ett bra och viktigt arbete. Det är också viktigt att det blir korrekt information. Om jag är rätt informerad och har förstått det rätt behöver myndigheten nu revidera sitt arbete, eftersom man har gett felaktig information på vägen. Om det är så att man inte riktigt är i fas med det arbete som man ska göra kan ju även detta bli en bidragande orsak till varför det kan komma fler överprövningar.

Anf. 58 HANS ROTHENBERG (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! Det ska bli spännande att debattera det här.

Offentlig upphandling är en möjlighet för många företag att komma in på nya, spännande marknader och få en möjlighet att visa sitt kunnande i en miljö som domineras av offentliga beslut. Det innebär också en möjlighet att kunna utvecklas.

För mindre företag är detta en möjlighet att vara med på samma villkor som landsting, regioner, kommuner och även stora företag. Alla aktörer ska ha möjlighet att vara med i en offentlig upphandling. Det ska vara rättssäkert och effektivt. Jag använder ett gammalt klassiskt citat: Alla ska med. Alla ska kunna vara med.

För ett tag sedan meddelade den utredning som är på gång sitt betänkande, och jag noterar att ministern kommenterade i radion att han kan tänka sig en avgift för att bromsa antalet överklaganden och att dagens regelverk är för generöst.

Jag ställde en skriftlig fråga om det här, och Ann-Charlotte Hammar Johnsson refererade till den. Jag tycker att när vi nu har möjlighet att debattera detta så kan vi gå lite mer på djupet, och därför vill jag ställa frågan: Tycker ministern att det är en bra väg att använda pengainstrumentet för att begränsa möjligheten att delta i en offentlig upphandling?

Det finns andra saker som skulle behöva göras när det gäller offentlig upphandling, och det är snarare att ändra krångliga regler och skapa bättre förutsättningar för små och medelstora företag att kunna vara med i stället för att försvåra.

Jag förstår att ministern inte vill bestämma sig här och nu för om det ska införas en avgift. Men jag tycker att det var anmärkningsvärt att ministern kommenterade det här och ställde sig hyfsat positiv till att kunna tänka sig att införa en avgift. Det är ett defensivt sätt att hantera offentlig upphandling på och ett defensivt sätt att se på den problematik som finns.

Det kan finnas många anledningar att överklaga. I sitt svar noterar ministern just att Sverige ligger i topp när det gäller överklaganden. Då kanske det är andra saker man ska titta på. Kanske ska man titta på villkoren för upphandling och dem som upphandlar. Ger man för komplicerade upphandlingsdirektiv? Gör man helt enkelt upphandlingar som blir väldigt svåra att vara med i? Är det detta som är anledningen till att många upphandlingar överklagas?

Jag vill fråga ministern om han är beredd att se över möjligheten att göra det enklare för mindre och medelstora företag att delta i offentliga upphandlingar. Är ministern också beredd att prioritera detta framför att ta till avgiftsvapnet i det här sammanhanget?

Prot. 2017/18:26
7 november

Anf. 59 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Tack till Ann-Charlotte Hammar Johnsson och Hans Rothenberg för den viktiga frågeställningen om offentliga upphandlingar och möjligheten för små och medelstora företag att delta i dessa upphandlingar.

Faktum är att för regeringens del har ett av de viktigaste perspektiven i vårt arbete med offentliga upphandlingar varit att underlätta för de små och medelstora företagen. Det görs på olika sätt, bland annat genom en förenkling av regelverket för offentliga upphandlingar. Där pågår ett arbete i den del som rör välfärdsupphandlingar, men vi har också jobbat med den nya lagen om offentlig upphandling som har trätt i kraft. Där finns det en del förenklingar även om det återstår en del arbete.

Framför allt handlar det om tillämpningen av upphandlingslagstiftningen. Till exempel har vi jobbat med att se till att upphandlande myndigheter får stöd i att dela upp upphandlingar i mindre delar, mindre kontrakt, så att man öppnar upp marknaden för små och medelstora företag. Där kommuner, landsting och myndigheter jobbar med uppdelade kontrakt ser vi mycket positiva resultat för de små och medelstora företagen. Det leder till att vi effektiviserar verksamheter, eftersom det blir bättre konkurrens. De lokala aktörerna får delta i upphandlingar och kan få kontrakt.

Vi har också jobbat med projekt som handlar om tidig dialog i syfte att ge en möjlighet till arbetsgivare att påtala brister i förfrågningsunderlagen, något som även Ann-Charlotte Hammar Johnsson berör i sitt inlägg. Här handlar det om att se till att det finns en transparent dialog mellan anbudsgivare och upphandlande myndigheter så att förfrågningsunderlagen blir bra, att man exkluderar irrelevanta krav eller krav som exkluderar de små och medelstora aktörerna. Här har vi också lagstiftning som sätter gränser för kapacitetskrav, något som exkluderar de små aktörerna. Det gäller att se till att de här dialogerna möjliggör för små och medelstora företag att påtala felaktiga kapacitetskrav.

Det görs mycket vad gäller offentliga upphandlingar som inte har med överprövningar att göra. Däremot finns ett behov av att jobba med frågan om överprövningarna. Det sker ett mycket stort antal överprövningar i jämförelse med andra länder. Sverige har en relativt unik modell med avgiftsfria överprövningar och en ordning där man inte riskerar att bära motpartens rättegångskostnader. Det är ett mycket generöst ekonomiskt system för överprövningar av offentliga upphandlingar, och det är ett system som inte finns i så många andra jämförbara länder. Det påverkar i sin tur antalet överprövningar.

De företag som deltar i offentliga upphandlingar är inte särskilt förtjusta i alltför många överprövningar. Det skapar problem inte bara för offentliga sektorn. Det skapar också problem för seriösa leverantörer som deltar i upphandlingar.

Det är viktigt att ha en ordning med rätt balanspunkt. Det måste finnas möjligheter till överprövningar. De små och medelstora företagen måste kunna begära överprövningar av upphandlingar där det finns brister. Men

självlart ska det vara ett system som är effektivt och möter de behov som de offentliga inköpen ska tillgodose.

Därför behöver frågan utredas. Vi har en mycket skicklig och kunnig utredare, en internationellt erkänd expert på området. Till sin hjälp har utredaren flera andra experter som bland annat företräder de organisationer som organiserar små och medelstora företag. Det är viktigt att deras synpunkter och erfarenheter tas med i utredningsarbetet, som måste bedrivas seriöst. Självklart måste vi beakta alla aspekter av frågan innan vi sätter ned foten och bestämmer oss för en linje.

(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.01 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 18.00.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 18.00.

§ 12 (forts.) Svar på interpellation 2017/18:58 om överklagande vid offentlig upphandling

Anf. 60 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Det var två timmar sedan sist, så nu ska vi försöka komma ihåg var vi slutade.

Det sista som sas var väl att statsrådet tog upp de olika bitar som har varit föremål för diskussion om hur man ska kunna förbättra upphandlingar – att man delar upp upphandlingarna i mindre delar och tidigt för en dialog. Det är bra att man gör det. Samtidigt gör det ingenting för att förhindra överklaganden i sig.

Stora företag har muskler till att ha personer avsatta för att sköta de här bitarna på avdelningar medan små enmans- och fåmansföretag inte har detsamma. Det är därför vi har anledning att debattera med statsrådet – vi funderar på hur det blir om det eventuellt skulle dyka upp en avgift för att överklaga.

Om jag förstår saken rätt följde statsrådet debatten om Arbetsförmedlingen tidigare i dag, där vi diskuterade bakgrunden till att saker och ting blir som de blir med tanke på att man sitter med avtal som man inte har kunnat genomföra. I Arbetsförmedlingens fall beror det på att man som myndighet har missat sina upphandlingar, vilket är ett bekymmer. I det fallet kom man på upphandlingen sent – sju månader nämndes här. Blir det korta frister innebär det att också tiden tills det ska vara klart blir kortare, vilket gör att domstolar där det tar tid att överklaga sätts på prov ännu mer. Då kommer det att dra ut på tiden.

I den debatten tog jag upp att det viktiga när man gör ett inköp är att man gör ett avtal. Det som i många delar saknas i Sverige i dag är att man

från dag ett följer upp vad det är man har köpt och vad man får för pengarna, att man gör den marknadsanalysen och följer sina egna avtal för att se vart de tar vägen och att man får god utväxling för att vara klar i god tid. Om man arbetar på det sätt som är tänkt kommer man att ha god tid på sig att ta höjd för eventuella överklaganden som kommer till stånd – även om vi tycker att det överklagas mer i Sverige och att det är ett bekymmer, vilket jag håller med om.

Jag ställde också en fråga om domstolarnas roll. Hur effektiva är domstolarna, och vad kan göras i den änden? Alla dessa punkter om mindre delar, tidigare dialog och kunskap som vi har varit inne på i fråga om vad man får lov att göra i en upphandling är ju sådant som är förebyggande för att man inte ska hamna i den änden.

Jag nämnde i mitt förra anförande, innan jag lämnade över till Hans Rothenberg, att myndighetens roll har blivit ett bekymmer. Jag vet inte hur stort det är. Statsrådet tittade lite frågande på mig då. Det finns i alla fall ett ärende som jag känner till där en kommun har gjort en upphandling där ett lokalt företag skulle delta. Företaget har haft avtal och löner enligt kollektivavtal på ett sätt som vi debatterat många gånger. Om jag förstår det rätt missade myndigheten att det inte fanns några centrala avtal och gjorde en kalkyl som inte överensstämde med det lokala, vilket gjorde att det helt plötsligt inte blev bra. Det gör att myndigheten får gå tillbaka och titta på vad det är för råd man ger. Det är ju jätteviktigt att detta inte spås på så att man hamnar i en överklagadediskussion.

Om alla de här punkterna skulle jag vilja att statsrådet berättar lite i nästa inlägg.

Anf. 61 HANS ROTHENBERG (M):

Fru talman! När vi talar om upphandling tror jag att det är viktigt att vi riktar fokus åt rätt håll. Väldigt mycket fokus ligger på upphandlarna, men vi borde ha större fokus på dem som berörs mest: de företag och leverantörer som ska kunna vara med och delta i upphandlingar. Ofta är det små och medelstora företag som i upphandlingsdjungeln drunknar i direktiv och krångliga föreskrifter som gör att de utesluts ur de här sammanhangen. Därför blir det ofta de stora bolagen som är med och gör upp i slutändan. Ska vi få ett växande, dynamiskt näringsliv måste också de små och medelstora företagen kunna vara med.

När det blir kö i upphandlingarna och när det blir missnöje återstår möjligheten att överklaga. Jag kommer tillbaka till det som är min käpphäst, nämligen det som ministern sa i ett uttalande: att han öppnar för att belägga det med en avgift att överklaga. Det är inte att åtgärda problemen. Det är möjligen att lägga balsam på symtomen. Men om man har många överklaganden – som det är just nu flest i Europa – måste man gå till roten och orsaken till att det görs så många överklaganden. Det är i det sammanhanget som avgifter möjligen kan hjälpa genom att ta bort möjligheten att överklaga. Men de tar inte bort anledningen till att man överklagar.

Vi måste lägga fokus på de företag som är med i sammanhanget och ska ha en rimlig chans. Ska det vara stödjande för dessa företag är det inte en avgift som är lösningen.

Anf. 62 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Återigen tack, Ann-Charlotte Hammar Johnsson och Hans Rothenberg!

Engagemanget i upphandlingsfrågor som finns i Sveriges riksdag behövs det ännu mer av, för det rör en femtedel av Sveriges ekonomi. Det rör viktiga verksamheter i den offentliga sektorn. Det rör möjligheter för små och medelstora företag och stora företag att medverka till att utveckla offentliga verksamheter.

Fru talman! Min bild – och jag har jobbat med de här frågorna i många år och haft kontakt med både företrädare för leverantörer och den offentliga sektorn – är att överprövningar i offentliga upphandlingar är problematiska. Detta med anledning av att vi har ett mycket stort antal överprövningar i offentliga upphandlingar i jämförelse med andra länder.

Vi har också ett system som inte kräver att anbudsgivaren påtalar felet tidigt i processen. Även om man tidigt upptäcker fel i offentliga upphandlingar har man möjlighet att vänta till senare i processen med att påtala felet och då ta processen till domstol.

Här kan man naturligtvis ha ett annat regelverk som ställer högre krav på upphandlande myndigheter men också på anbudsgivare att agera så tidigt som möjligt för att effektivisera processen vid överprövningar av offentliga upphandlingar.

Vi behöver utvärdera alla möjliga metoder för att göra de offentliga upphandlingarna bättre och effektivare. Därför har vi gett i uppdrag till den utredning som nämndes tidigare att titta på erfarenheter från andra länder och möjligheter att skapa en ordning som finner rätt balanspunkt mellan effektivitet och rättssäkerhet.

Vi har också gett i uppdrag till Upphandlingsmyndigheten att ta fram ett underlag för utredningen. Hur ser det ut med överprövningar i offentliga upphandlingar i vårt land? Det är ju viktigt att vi utgår från fakta. Det förs en debatt om överprövningar i offentliga upphandlingar på många ställen, men vi behöver sammanställa överprövningarna och se var de uppstår och vilka skillnaderna är mellan olika sektorer på den offentliga marknaden. Utifrån det underlaget kan utredningen ta fram rätt förslag.

Vår utgångspunkt är att de lagändringar som ska genomföras ska vara lagändringar som inte negativt särbehandlar små och medelstora företag. Det har varit en viktig utgångspunkt, och det framgår också av direktivet till utredningen.

Det är inget enkelt område. Den ordning som gäller i till exempel England och Wales, som vi har tittat på, är en ordning där man har ansvaret för rättegångskostnaden för motparten. Då blir det naturligtvis en hämmande effekt. Man får betydligt färre överprövningar i offentliga upphandlingar, men det är klart att det stänger dörren för många aktörer när det gäller att begära en överprövning.

Det är ingen tvekan om att vår modell kanske är den mest generösa i Europa, vilket också har sina nackdelar. Det är därför våra kommuner och landsting ofta brottas med överprövningar i offentliga upphandlingar. Det är också därför vi har ett stort antal mål i domstolar, vilket naturligtvis påverkar handläggningstiden.

Det har funnits förslag i denna debatt om att man ska prioritera upphandlingsmålen i förvaltningsdomstolarna, men det innebär ju att man prioriterar ned andra måltyper. Det kan vara måltyper som också är viktiga och där det finns starka skäl för att vi inte ska ha alltför långa handläggningstider.

Detta är viktiga frågor, men vi måste ha en ordentlig utredning först. Jag ser fram emot att fortsätta att föra denna debatt och dialog med riksdagen.

Anf. 63 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Jag tycker att det är jättebra att man har fått i uppdrag av Konkurrensverket och myndigheterna att komma med en inventering av vad överprövningarna bygger på. Jag ser fram emot att få se detta i december, då jag hoppas att den kommer.

När det gäller att vänta med att berätta finns det många delar i detta. Frågan är, precis som Hans Rothenberg var inne på: Varför väntar man med att berätta? Det är något konstigt med det offentliga och inköp som inte finns i det privata, det vill säga att man har två motparter i stället för en part.

Det finns två punkter: kunskap och utbildning i landet. Jag skulle gärna vilja att statsrådet i sitt sista inlägg tar upp hur man ser på detta. Det känns som att det någonstans på vägen finns två punkter där man verkligen måste komma vidare så att man gör det man ska.

Jag bor själv i en kommun där man har gjort en del upphandlingar. I en av de senaste missade man att göra en dränering på ett ställe där man skulle ha en skateboardbana, vilket gör att allt som man beställer i efterhand blir dyrt och fel. Jag känner att det behövs saker och ting på vägen som gör att det blir rätt. Frågan är varför man väntar med detta.

Oligopol är en risk. Jag vill se företag, såväl små som stora, växa. De behöver en hemmamarknad, och det är detta jag är orolig för. Jag vill att fler ska växa i näringslivet och kunna ta plats och sälja lokalt i kommunen – bra grejer och gärna innovativt så att man inte bygger fast vad det ska vara utan öppnar upp i frågeställningarna så att man får bra verksamhet.

Jag hoppas verkligen att det inte fastnar i avgifter. Jag hoppas också att de i utredningen lyssnar på vår debatt.

Anf. 64 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! De utbildningsinsatser Ann-Charlotte Hammar Johnson nämner är helt centrala för att öka kvaliteten på de offentliga upphandlingarna.

Det görs många olika typer av insatser, bland annat av Upphandlingsmyndigheten, Sveriges Kommuner och Landsting, som arrangerar olika typer av utbildningsinsatser, och organisationen Svenskt Näringsliv, som har haft en turné där man bland annat möter upphandlare och företrädare för kommunsektorn.

Vi jobbar aktivt gentemot de statliga aktörerna. För bara två tre veckor sedan samlade vi de statliga inköpscheferna för att gå igenom upphandlingsstrategin, där dessa frågor finns med. Där finns ett tydligt fokus på dialog med anbudsgivare för att förebygga överprövningar i offentliga upphandlingar.

Det finns alltså ett ordentligt program för att hantera den strategiska aspekten hos den offentliga affären, men det är ingen tvekan om att rättsreglerna också påverkar förutsättningarna. Om man har ett väldigt generöst regelverk för överprövningar får man fler överprövningar, men om man har ett restriktivt regelverk får man färre. Detta är dock inte något skäl för att vi ska göra det alltför svårt för aktörer att få en rättslig överprövning som garanterar rättssäkerheten, utan det handlar om att det måste finnas en balans.

De flesta som jobbar med offentliga affärer i dag, oavsett om man är på leverantörssidan eller inom den offentliga sektorn, är överens om att regelverket har sina brister och att det är problematiskt för den offentliga affären att vi har så många överprövningar, som försenar processer och stör både leverantörer och upphandlande enheter och myndigheter.

Vi får helt enkelt återkomma till denna fråga, dels när vi får underlaget från myndigheterna vad gäller kartläggningen av hur det ser ut i dag, dels när utredningen lägger fram sitt förslag. Jag ser fram emot att fortsätta att föra en dialog om detta.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2017/18:34 om lång handläggningstid i asylprocessen

Anf. 65 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Fru talman! Fredrik Malm och nu även Robert Hannah har frågat mig vad regeringen gjort för att förkorta de långa handläggningstiderna i asylprocessen samt om jag anser att dessa åtgärder är tillräckliga eller om mer kommer att göras.

Antalet asylsökande i Sverige under 2015 var som bekant mycket högt, vilket ledde till en ohållbar situation med stora påfrestningar för det svenska samhället. Det svenska regelverket anpassades därför tillfälligt till den miniminivå som gäller enligt EU-rätten och internationella konventioner för att minska antalet asylsökande till Sverige. Åtgärderna har tillsammans med politiska förändringar i andra länder och inom EU gjort att betydligt färre personer sökte asyl i Sverige under såväl 2016 som hittills under 2017 jämfört med 2015.

Det stora antalet ansökningar under 2015 präglar dock fortfarande Migrationsverkets verksamhet och även andra samhällsfunktioner. Regeringen instämmer i att det är viktigt att den enskilde får ett snabbt avgörande på sin asylansökan, och vi är medvetna om att den tillfälliga lagen och gymnasielagen innebär fler ansökningar av vissa slag.

Regeringen har vidtagit ett flertal åtgärder som bland annat har möjliggjort att Migrationsverket på kort tid har kunnat genomföra nödvändiga och kraftiga personalförstärkningar. Antalet årsarbetskrafter i asylprövningen har nästan dubblats mellan 2014 och 2016, från ca 1 100 till ca 2 000. Det har möjliggjort att myndigheten under 2016 avgjorde nästan 112 000 asylärenden, vilket är det högsta antalet någonsin. Även migrationsdomstolarna har tillförts extra medel för att kunna avgöra betydligt fler asylmål än tidigare. När Migrationsverket och domstolarna har avgjort

ansökningarna från 2015 och 2016 kommer de genomsnittliga handläggningstiderna att sjunka väsentligt.

Som ett resultat av överenskommelsen om insatser med anledning av flyktingkrisen, med bland annat Liberalerna, gav regeringen Migrationsverket i uppdrag att under 2016 förkorta handläggningstiderna för asylansökningar såväl på kort som på lång sikt. Vidare lämnade regeringen under hösten 2016 ett uppdrag till Migrationsöverdomstolen, migrationsdomstolarna, Domstolsverket och Migrationsverket att öka förutsättningarna för enskilda att få ett snabbt avgörande. Även i Migrationsverkets regleringsbrev för 2017 lämnade regeringen flera uppdrag i syfte att effektivisera asylprocessen och förkorta handläggningstiderna.

Regeringen anser att det är angeläget att Migrationsverkets arbete med att skapa effektivare arbetssätt fortsätter att utvecklas och intensifieras. Det gäller framför allt utveckling av stöd till verksamheten genom framtågande av enhetliga processer för handläggningen och genom ökad digitalisering.

Då Fredrik Malm, som framställt interpellationen, anmält att han var förhindrad att närvara vid sammanträdet förklarade tredje vice talmannen överläggningen avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2017/18:35 om långa kötider till körprov

Anf. 66 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Sten Bergheden har ställt följande frågor till mig:

1. Vad avser ministern att vidta för åtgärder för att korta kötiden till körproven?
2. Vad avser ministern att vidta för åtgärder för att minska andelen underkända körprov?
3. Vad avser ministern att vidta för åtgärder för att komma till rätta med illegala trafikskolor?
4. Vad avser ministern att vidta för åtgärder för att göra en översyn av förarutbildningssystemet i sin helhet?

De många frågor som Sten Bergheden har ställt hänger ihop i den meningen att de alla avser åtgärder mot en sammanhängande problematik som riskerar att leda till sämre utbildade förare och medföra en negativ inverkan på trafiksäkerheten och regeringens arbete med nollvisionen.

Vad avser mitt och regeringens arbete med åtgärderna för att komma till rätta med den här problematiken bedrivs det på både kort sikt och längre sikt tillsammans med myndigheterna, i dialog med bransch och civilsamhälle.

Jag vill inledningsvis återigen betona att det är en viktig fråga för mig att köerna till körkortsprov hålls på rimliga nivåer. Den information jag har fått är att Trafikverket arbetar målmedvetet för att säkerställa detta.

Ett körkort är i många fall en viktig nyckel på väg in på arbetsmarknaden. För att förbättra möjligheterna till etablering på arbetsmarknaden och stimulera en högre genomströmning i gymnasieskolan avser regeringen att införa en möjlighet för vissa arbetslösa i åldern 18–47 år att ta lån för körkortsutbildning. I ett andra steg utvidgas målgruppen till unga i åldern 19–20 år som avslutat en gymnasieutbildning.

Jag har i ett tidigare svar på en skriftlig fråga ställd av Sten Bergheden redogjort för de åtgärder Trafikverket vidtagit för att möta den ökade efterfrågan på sommaren, såsom anställning av extrapersonal och erbjudande till förarprövare att flytta sina semestrar och arbeta under sommaren. Inför sommaren 2017 nyanställdes 34 förarprövare.

För att ytterligare öka kapaciteten inför sommaren 2018 har Trafikverket också anställt 47 nya förarprövare, som precis påbörjat sin utbildning. Ytterligare en kurs planeras till hösten 2018 för att möta efterfrågan kommande år. Därutöver fortsätter åtgärderna med övertid för att erbjuda ytterligare tider kvällar och helger, omfördelning av resurser i landet samt extra personal.

Trafikverket har ett fortsatt högt tryck på provtider i hela landet och har för närvarande svårt att leva upp till servicelöftet på vissa huvudorter. Den främsta orsaken till detta är enligt Trafikverket att många kunder inte kommer tillräckligt utbildade inför proven, vilket resulterar i sjunkande godkännandegrad och ökat behov av omprov. Antalet personer som vill ta körkort har därtill ökat gradvis de senaste åren. Jämfört med tidigare år kan Trafikverket inte heller se att trycket på provtider klingar av efter sommaren.

Andelen godkända förarprov har uppvisat en negativ trend under senare tid, vilket är oroväckande ur trafiksäkerhetssynpunkt. Det är viktigt att ta reda på varför allt fler körkortsaspiranter är dåligt förberedda och återkommande chansar på förarproven.

Transportstyrelsen har i samarbete med Umeå universitet studerat förarprovsversamheten i detalj utifrån trenden över tid med allt sämre provresultat – detta för att kunna svara på frågan om det finns grupper av körkortstagare som har lämnats utanför i dagens förarutbildningssystem eller som av andra skäl inte kan tillgodogöra sig en god förarutbildning. Resultatet av denna studie väntas vid årsskiftet.

För att ytterligare arbeta med säkerställande av en god förarutbildning pågår projektet med digitala utbildningsprotokoll. Digitala utbildningsprotokoll riktar sig mot både privata handledare och trafikskolelärare och stärker handledarens roll och ansvar. Systemet säkerställer att eleven har förvärvat alla viktiga kunskaper som behövs innan man gör sitt kunskapsprov och körprov.

Transportstyrelsen har även avtalat med Statens väg- och transportforskningsinstitut att genomföra en utvärdering av den förra regeringens reform, som införde en begränsning av antal möjliga elever per handledarskap. Det finns tydliga indikationer på att denna åtgärd inte har lett till en minskning av svart verksamhet utan snarare gjort den redan olagliga verksamheten mer svårupptäckt. I detta ingår även att ta fram förslag på alternativa åtgärder för att stävja den olagliga verksamheten. Rapport och slutsatser från det arbetet kommer att redovisas under våren 2018.

Transportstyrelsen och Trafikverket har tagit initiativ till en bred översyn av hela förarutbildningssystemet. Detta arbete har nyligen påbörjats men kommer att bedrivas i samverkan med branschen och med andra berörda myndigheter.

Jag och regeringen stöder och uppmuntrar myndigheternas initiativ att ta ett helhetsgrepp om utmaningarna som förarutbildningen står inför, och vi stöder också ansträngningarna med att komma till rätta med olaglig trafikskoleverksamhet. Jag har som ett led i detta bjudit in Trafikverket och Transportstyrelsen för en fortsatt diskussion kring de utmaningar som finns på området.

Anf. 67 STEN BERGHEDEN (M):

Fru talman! Tack för svaret, även om jag anser att detta var mer ett försök till någon form av försvarstal än ett svar och en redogörelse för vad vi ska göra åt problemet.

Detta är inget nytt problem, men det har blivit värre och värre de senaste åren. Regeringens ambitioner är, anser jag, lite för låga i detta läge, med tanke på det stora problem som ändå råder över hela landet. Regeringens politik räcker helt enkelt inte till.

I dag är det långa väntetider; det kan dröja upp till fyra till sex månader innan en person som ska ta körkort får en uppkörningstid. Detta är helt orimligt.

Fru talman! Först måste jag också fråga ministern och regeringen: Vill verkligen regeringen att fler tar körkort i landet? Om svaret är ja, vilket jag hoppas, varför gör man inte mer för att lösa denna situation? Vi har både ungdomar och nyanlända i Sverige som behöver ta körkort, och det är klart att man behöver stimulera denna utveckling så att det går snabbare.

Fru talman! Jag besökte nyligen en trafikskola i Skaraborg, där man börjar bli uppgiven över dessa långa väntetider. Där är man beroende av bilar och körkort. Det saknas både tunnelbana och spårvagn och på de flesta ställen även buss. Ska man kunna jobba och leva i Skaraborg och i många andra delar av landet krävs körkort och bil.

En körskoleelev som har gått i trafikskolan i kanske fem sex månader och kört 10–20 lektioner, lagt ut sina pengar och väntar på en uppkörningstid får beskedet att du får ingen uppkörningstid utan i stället en kölapp och en lång väntan i Trafikverkets uppkörningsskö. Detta är inte acceptabelt. Det drar iväg, och eleverna tvingas till fler körskoletider för att fortsätta att hålla liv i sin kunskap fram till dess att det finns en uppkörningstid.

I Skaraborg fick jag också reda på att en förarprövare hade kört upp med 27 personer under tre dagar, varav endast två godkändes. Det är också precis vad ministern räknar upp i sitt svar: alla problem. Vi ser svartkörskolor, och vi ser att man bommar uppkörningen. Men jag saknar svaren.

Vad avser ministern att göra åt det faktum att många kommer så oförberedda till körprovet? Över hälften bommar provet på uppkörningen. Antalet som blir godkända minskar, både på kunskapsprovet och på körprovet. Fler och fler chansar i stället för att verkligen utbilda sig och klara uppkörningen. Vad tänker ministern göra åt detta? Det är ett problem.

Det enda skarpa ministern egentligen har i sitt svar är att man ska ha en diskussion och en utredning tillsammans med Transportstyrelsen och Trafikverket. Men räcker det verkligen? Är det inte en total översyn av körkortsregler och annat runt detta som vi behöver för att få hela systemet

att faktiskt fungera långsiktigt? Jag efterlyser ett större grepp än bara en diskussion med Transportstyrelsen och Trafikverket.

Mina frågor blir: Vill regeringen och ministern att fler tar körkort? Räcker det med att ta fram några fler förarprövare, vilket har gjorts tidigare utan att problemet har lösts? Det är ett gammalt knep. Man har även kört övertid, men det hjälper inte – det vet vi av tidigare erfarenhet. Man måste börja titta över detta. Är inte ministern beredd att göra en större översyn av hela regelverket kring körkort i Sverige? Delar ministern synpunkten att det behöver göras?

I detta anförande instämde Erik Ottoson och Hans Rothenberg (båda M).

Anf. 68 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack, Sten Bergheden, för ditt engagemang. Jag kan säga att jag delar det: Jag tycker inte att det är acceptabelt med de långa väntetider vi har i dag. Jag tycker å andra sidan att jag i mitt svar också visar vilka olika initiativ som tas, av ansvariga myndigheter men också naturligtvis av branschen.

Jag tror att vi måste arbeta med frågan på både kort och lång sikt, och det är det jag försöker redovisa. På kort sikt är det alldeles nödvändigt att nyanställa och extraanställa förarprövare och göra de insatser som inte minst Trafikverket nu gör för att kunna tillgodose den ökning vi ser.

Men notera också iakttagelsen att detta inte längre är något vi ser bara över en säsong – det är en kontinuerlig kraftig ökning framöver. Delvis hänger detta naturligtvis samman med att Sverige växer men också, tror jag, med ett ökat behov av och intresse för att få körkort.

Grundfrågan som Sten Bergheden ställde till mig var: Vill vi att fler tar körkort? Ja, det vill vi absolut! För en bilälskande infrastrukturminister från Småland med bakgrund i fordonsindustrin är det ett självklart svar. Jag tycker att det är viktigt. Jag vet precis som Sten Bergheden, med bakgrund i Skaraborg, att hemma i Småland kommer inte alltid kollektivtrafiken att vara svaret. Man måste ha bil och man måste ha körkort för att kunna plugga, för att kunna ta sig till släktingar och vänner eller för att kunna ta sig till en växande arbetsmarknad. Det innebär att vi måste tänka både kort- och långsiktigt.

Kortsiktigt tror jag att de initiativ som nu tas är viktiga. Det gäller såväl att nyanställa fler som att se till att göra ordentliga insatser för att stävja den illegala verksamheten, för det är en oacceptabel företeelse som nu systematiskt förstör förutsättningarna i delar av landet. Där måste ökade insatser göras, och där finns utredningar och arbete på gång.

Jag tror inte heller att man ska underskatta det initiativ som nu Trafikverket och Transportstyrelsen tar. De startar ett större projekt där man vill göra en total översyn av förarutbildningssystemet och där det första etappmålet är hösten 2018. Det ska man göra i samverkan inte bara med STR utan även med Motormännen, MHF, NTF och alla andra organisationer för att lite bredare se vilka utmaningar vi har att möta.

Jag ska ärligt säga att på lång sikt tror jag att både Sten Bergheden och jag funderar en del över hur vi ska möta det som dagens göteborgare ser på gatorna: självkörande bilar och uppkopplade fordon i Drive Me-pro-

jektet. Vad kommer den utmaningen att ställa för krav på förarutbildningen framöver? Jag tror att vi aldrig kan komma ifrån ett läge där vi måste ha välutbildade förare som kan agera om tekniken fallerar. Vi måste ha välutbildade förare som förstår dagens komplicerade trafiksystem även om vi har bra tekniska stödsystem. Därför välkomnar jag det initiativ som Trafikverket och Transportstyrelsen tar.

Jag har själv i dialog med STR fört en diskussion om behovet av att göra en djupare översyn, för jag tror att det på sikt kommer att vara nödvändigt. Men nu vill jag att myndigheterna först tar detta grepp för att samla en ordentlig kunskapsöversikt om vilka insatser som kommer att behöva göras.

På kort sikt är det naturligtvis nödvändigt att nyanställa. Det är också så här: Den förändring och den insats som alliansregeringen gjorde var att begränsa antalet körkortstillstånd till 15 stycken. Det visade sig inte vara tillräckligt. Det var egentligen den insats alliansregeringen gjorde. Vi gör väsentligt fler saker än vad den regeringen gjorde.

Vi öppnar nu dessutom för CSN-lån för körkort just för att understryka det som Sten Bergheden framhåller: Vi vill att fler ska kunna ta körkort. Jag tror att den möjlighet vi nu öppnar med CSN-lån kommer att vara välkommen eftersom den också har en tydlig relation till att det ska handla om en etablerad körskola och laglig verksamhet med utbildade handledare som handleder eleven i lärandet.

Anf. 69 STEN BERGHEDEN (M):

Fru talman! Jag tackar för svaret och för att ministern och regeringen är positiva till att fler tar körkort. Den synen delar jag fullt ut. Jag tror att det är oerhört viktigt om vi ska ha ett Sverige som fungerar i alla delar av landet.

Jag tycker dock ändå att ministern glider undan från problemet genom att komma med gamla lösningar. Vi ser att vi behöver ännu fler som ska köra lastbilar, bussar och bilar i framtiden. Vi har många fler som behöver uppgradera sina körkort. Vi behöver ungdomar som inom rimlig tid kan ta sina körkort, framför allt ute på landsbygden. Det är fullständigt nödvändigt.

Ändå hör jag inget mer konkret och ingen riktig vilja att verkligen se över detta. Vi skulle kunna komma överens här, ministern och jag, om att vi tittar över detta i ett större grepp och tar hand om de delar som kan gå att förändra. Hur många gånger ska man få köra upp, till exempel, innan det blir så att Trafikverket övergår till att bli någon form av trafikskola i stället för ett uppkörningsverk? I dag är det många som chansar och prövar att köra upp där i stället för att gå i körskola och utbilda sig så att de klarar av att ta körkort.

Vi har fem prov när det gäller att bli lastbilschaufför. Vi har två teoretiska prov och två uppkörningsprov. Det är ett prov med tung lastbil och släp, och sedan ska man också bevisa att man kan köra den tunga lastbilen utan släp. Vi har en YKB-utbildning ovanpå detta. Det är fem tunga utbildningar. Självklart skulle det kunna gå att se över detta för att underlätta och komma ned i tid.

Fru talman! Ministern tar upp CSN-lånet. Det är jag positiv till. Det är dock väldigt begränsande; det är bara vissa arbetslösa som skulle kunna få det. Det är också lång leveranstid, för det kommer inte att komma förrän 2018, någon gång på hösten om jag minns rätt. Inte heller i den biten, där vi nu ser att vi behöver ta nya grepp, är alltså ministern och regeringen speciellt handlingskraftiga – i alla fall inte när det gäller tid.

Den andra delen av detta – att många chansar – behöver självklart också ses över. Hur kan man komma åt den olagliga yrkesverksamhet som finns i de svarta trafikskolorna där ute? Har man avsatt resurser till Skatteverket eller polisen för att komma åt detta, eller räknar man med att de ska ange sig själva? Det tror jag inte att de kommer att göra.

Det är många frågor som vi behöver belysa och ta itu med, och vi behöver göra mer än att bara lappa och laga i systemet när vi ser att det inte fungerar. Det handlar om kostnaden för körkort totalt sett. Vi har i Sverige hög moms på körkort, 25 procent, medan andra länder i Europa ligger på halva momsen. Vi har inte infört CSN-lån ännu. Vi har en utvärdering av DUP som kanske behöver göras. Det har påtalats av många att detta inte fungerar ordentligt, och då kanske vi borde se efter på djupet så att vi får detta instrument att fungera.

Är uppkörningen optimal? Och hur är det med uppskrivningen? I dag är det emellanåt målvakter som utför uppskrivningen åt flera personer samtidigt. Personer har gjort provet på sju minuter, vilket är helt orimligt för att hinna igenom hela provet om man inte har gjort det ett antal gånger tidigare. Folk jobbar helt enkelt halvt kriminellt för att ta körkort åt någon annan. Det är många av de här sakerna som behöver gås igenom.

Det fattas 7 000 lastbilschaufförer i Sverige. Regeringen borde vara intresserad av att se till att vi får fler människor i arbete. Jag saknar det stora, genomlysande uppdraget från regeringen att se över hela regelverket för körkort för att underlätta processen och komma till rätta med de problem som finns i stället för att bara lappa och laga i en diskussion med Transportstyrelsen och Trafikverket.

Anf. 70 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag tackar Sten Bergheden, men jag skulle ändå uppskatta om han lyssnade på vad jag sa. Det är inte bara att lyssna in, utan det handlar om att sätta igång processer.

Om man har suttit i riksdagen sedan 2006, som Sten Bergheden har gjort, och under åtta år varit aktiv ledamot när vi har haft en borgerlig regering, kanske man också har noterat att det under den tiden inte gjordes några större insatser. Det var 15-begränsningen, och den har visat sig vara verkningsslös. Tvärtom drog man in möjligheten att utbilda fler lastbilschaufförer eller busschaufförer eftersom man minskade på arbetsmarknadsutbildningen. Den brist vi har på människor som har rätt utbildning för att möta de stora utmaningar vi har på arbetsmarknaden är ett resultat av att vi hade en borgerlig regering som prioriterade skattesänkningar framför investeringar i till exempel förarutbildningar.

Jag tror inte heller att det som jag anar att Sten Bergheden sa i sitt inlägg är rätt väg att gå: att vi skulle sänka kraven under utbildningstiden. Tvärtom – det är ett ganska kvalificerat arbete att transportera en stor och tung lastbil med eller utan släp. Att då gå in och sänka kraven i utbildningen tror jag vore en farlig väg när vi vill försöka nå de mål vi har inom

nollvisionen. Min ambition är snarare att vi ska höja trafiksäkerheten och även höja kraven på dem som framför inte minst tunga fordon.

När det gäller att avsätta resurser för att klara av detta är det under den här regeringen vi nu gör stora resurstillskott till verk och myndigheter, vare sig vi talar om Skatteverket eller polisen, till skillnad från under den tid vi hade en borgerlig regering, som prioriterade annat.

Många av de förslag som Sten Bergheden nämner i sin uppräkningslista är förslag som jag pragmatiskt är väl beredd att pröva. Jag är beredd att pröva många vägar för att se till att både få ned väntetiderna och få bättre möjligheter till förarutbildning. Vi behöver fler människor som har körkort. Vi behöver komma åt den illegala trafikskoleverksamhet som finns. Men de som behöver utveckla detta åt oss och ge både Sten Bergheden och regeringen goda förslag på insatser som kan göras är de aktörer som också jobbar professionellt med detta.

Det är därför jag tycker att det initiativ som Trafikverket och Transportstyrelsen tar är viktigt. Man samlar branschen och aktörer för att göra ett ordentligt helhetsomtag. Kommer det fram bra förslag där – och det är jag övertygad om – kommer jag att följa processen väldigt noga. Jag tror nämligen att det är helt nödvändigt att se att vi måste ta fortsatta politiska initiativ för att säkerställa att vi har goda förarutbildningsmöjligheter framöver.

Det gäller dock både på kort sikt och på lång sikt. På kort sikt skjuter vi till resurser, eftersom det innebär att man kan anställa fler förarprovare. På lång sikt tror jag att både aktörerna och ansvariga myndigheter kommer att inse att vi framöver har en utmaning i de självkörande och uppkopplade fordon vi har, i de nya drivlinorna och i de nya krav vi har på nästa generations chaufförer och förare. Det kommer att innebära att vi behöver omstöpa delar av utbildningen, men det ska göras i samklang med branschen. Det ska också göras i samklang inte minst, tror jag, med fordonsindustrin framöver. Den har ett stort ansvar för att se vilka förarstödssystem som utvecklas.

Jag kommer alltså att pragmatiskt pröva detta. Jag tycker inte att regeringen är passiv; tvärtom gör vi nu en mängd saker, till skillnad från hur det var under alliansregeringens tid. Jag välkomnar också Sten Bergheden att konstruktivt vara med i förändringsarbetet. Detta borde nämligen inte vara en partiskiljande fråga, utan det bör vara en fråga där vi som politiker ser att vi har ett ansvar att se till att vi kan ge fler människor – inte bara de som nu har kommit till Sverige utan även unga människor som växer upp eller andra som behöver ställa om och vidga sin yrkeskompetens – möjlighet att skaffa en ordentlig förarutbildning.

Anf. 71 STEN BERGHEDEN (M):

Fru talman! Detta är ingen partiskiljande fråga. Det är faktiskt så att jag sträcker ut handen till ministern och säger att vi är beredda att göra en större översyn av detta för att långsiktigt rätta till det ännu mer. Det är i det arbetet ministern anser att det räcker med den diskussion han tänker ha med Transportstyrelsen, branschen och Trafikverket, vilket jag anser är för tunt i sammanhanget. När vi ändå gör ett omtag i detta behöver vi göra mer, så att vi verkligen löser dessa frågor.

Prot. 2017/18:26
7 november

Det kommer att komma upp frågor som att vi kanske skulle kunna lägga över en del av ansvaret på körskolorna när det gäller uppkörningsdelen – att, som de kallar det i branschen, kunna släcka 2:or. Har du till exempel misslyckats med att parkera på förarprovet får du inte ditt körkort förrän du har bevisat hos en körskola att du faktiskt klarar av det momentet. Detta skulle underlätta genom att vi då slapp skicka de personerna på ett nytt förarprov. Precis som att vi släcker 2:or när det gäller besiktningen av våra bilar skulle vi kunna jobba på detta.

Då måste dock viljan finnas att faktiskt jobba fram idéerna fullt ut. Det räcker inte med att bara sitta i en diskussion med Transportstyrelsen och Trafikverket, utan jag tycker att ministern borde ta den utsträckta handen och göra ett större omtag och se över helheten totalt. Nere i Skaraborg, i Lidköping till exempel, sitter nämligen våra ungdomar och får vänta ända till april månad innan de får en uppkörningstid. Det är en väldigt lång tid när du är på landsbygden och inte har några andra sätt att färdas på än att ha ett körkort och en bil. Detta begränsar möjligheten till arbete, till att kunna röra sig och till mycket annat.

Det är alltså bråttom med akuta saker, men ta ett större tag när det gäller de andra sakerna! Där är jag beredd att sträcka ut handen för att tillmötesgå regeringen i att göra ett större omtag. Jag önskar att jag hade fått ett väldigt bejakande svar på den frågan.

Anf. 72 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag tycker att vi ömsesidigt sträcker ut händerna till varandra med jämna mellanrum, och det är väl bra det. Jag tror nämligen att detta är ett område där vi kan hitta smarta gemensamma lösningar framöver. Vi behöver nämligen se till att fler får möjlighet att utbilda sig och få en bra förarutbildning.

Man ska också komma ihåg att det av dem som har anmälts via en körskola är ungefär 70 procent som får godkänt vid körproven. Av dem som anmäler sig privat är det ungefär 35 procent. Jag har själv bara goda erfarenheter av körskolor, och de gör en fantastisk insats. Låt oss fundera på detta, oavsett om det handlar om hur vi utvärderar de digitala protokollen eller hur vi på annat sätt knyter till oss och använder den kompetens som finns på ett bättre sätt när vi utvecklar den nya förarutbildningen. Där tror jag nämligen att Sten Bergheden och jag är alldeles överens om att det finns mer saker att göra.

Vi gör dock saker på kort sikt och på lång sikt. På kort sikt handlar det om att utbilda fler, skjuta till mer resurser, få fler förarprov och komma åt de illegala verksamheter som finns. På lång sikt tror jag också på ett helhetsgrepp, och just nu tar Transportstyrelsen och Trafikverket det helhetsgreppet genom att bjuda in till en ordentlig översyn ihop med aktörerna.

Jag tror att både Sten Bergheden och jag kommer att följa arbetet väldigt noga och kanske mötas framöver i en interpellationsdebatt. Jag hoppas att vi ser ett bättre resultat av detta arbete då.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 73 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):
Fru talman! Erik Ottoson har frågat mig

- om jag gör bedömningen att det är önskvärt att Trafikverket under tvångsmässiga former ska överlämna väghållaransvaret till kommuner och vägföreningar utan ersättning för kostnader för drift och underhåll
- om jag eller regeringen gett något uppdrag till Trafikverket att genomföra RÄV-projektet
- om jag avser att vidta några åtgärder vad avser Trafikverkets RÄV-projekt.

Först vill jag kort redogöra för några övergripande huvuddrag när det gäller väghållning.

Allmänna vägar regleras i väglagen. Staten är väghållare för allmän väg om inte regeringen – därför att det främjar en god och rationell väghållning – beslutat att en kommun ska vara väghållare för allmänna vägar inom kommunen. I dag är drygt 200 kommuner väghållare för allmänna vägar. Alla vägar som inte är allmänna är i väglagens mening enskilda. Enskilda vägar förvaltas av föreningar, av delägarna gemensamt eller av fastighetsägaren själv om vägen ligger inom fastigheter i samma ägares hand. Ca 20 000 enskilda väghållare får årligen statsbidrag till sina driftskostnader mot att deras vägar hålls öppna för allmän trafik.

En enskild väg får förändras till allmän om vägen behövs för allmän samfärdsl. Åt andra hållet kan en allmän väg dras in från allmänt underhåll och övergå till enskild väghållning, men då gäller skyddsvillkoret att indragningen får medföra ”endast ringa olägenhet för bygden”.

Förändringar av väghållaransvaret ska självklart utredas och prövas, i sista hand av regeringen, i varje enskilt ärende. Jag kan därför svara tveklöst nej på Erik Ottosons första fråga om det är önskvärt med överlämnande under tvångsmässiga former. Dock vill jag notera att det handlar om en rättslig prövning och inte en ekonomisk. Någon ersättning utgår inte, oavsett i vilken riktning ansvaret förändras.

När det gäller den andra frågan är svaret att något uppdrag inte har getts till Trafikverket rörande väghållaransvar. En gemensam målbild när det gäller ansvarsfördelningen har länge diskuterats mellan Trafikverket, Riksförbundet Enskilda vägar och Sveriges Kommuner och Landsting. I infrastrukturpropositionen 2012 uttalade dåvarande alliansregeringen att man såg positivt på samarbetet mellan berörda parter och ansåg att det bör fortsätta.

Jag avser inte att vidta några åtgärder vad avser Trafikverkets projekt.

Anf. 74 ERIK OTTOSON (M):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Upprinnelsen till denna interpellation är att det från min egen valkrets i Stockholms län larmas om att det pågår projekt där som Trafikverket driver. Trafikverket bestämmer sig helt sonika för att man inte längre tänker ta ansvar för vissa vägsträckor, och det är ingen förhandling utan mer ett

meddelande. Då uppstår situationen att 50 överraskade personer längs en fyra och en halv kilometer lång vägsträcka i Salems kommun helt plötsligt får ett rekommenderat brev där det meddelas att de nu kommer att få ansvar för vägsträckan.

Det finns statliga inrättningar längs med den här vägen, och den har ett stort underhållsbehov – på nivåer strax över 250 000 kronor om året. Det går till och med kollektivtrafikbussar där regelbundet. Detta ska nu dessa människor få ansvar för därför att Trafikverket – utan att någonting har inträffat längs vägen, så att säga – bestämmer sig för det, till allas stora förvåning. Det blir alltså en övervältring av kostnader i hundratusentals-kronorsklassen på privatpersoner längs denna vägsträcka, och längs andra vägsträckor, utan någon form av ekonomisk kompensation.

När man under en längre tidsperiod har haft en ambition att det ska vara rätt instans som har ansvar för rätt väg är det klart att det är rimligt att också kanske ha en dialog med dem som ska behöva ta hand om vägen i nästa steg. Precis som statsrådet säger ska det i varje enskilt fall till och med prövas av regeringen, om jag har förstått saken rätt, och då tolkar jag det som att även denna vägsträcka kommer att komma upp för prövning hos regeringen. Det gör att statsrådet har ett väldigt omfattande ansvar även i detta enskilda fall.

Även om det är en rättslig prövning och inte en ekonomisk sådan är det också ur ett rättsligt perspektiv avgörande att processen fungerar på ett ändamålsenligt sätt som uppfattas som legitimt av den enskilde.

I detta fall rör det sig om någonting som måste betecknas som tvångsmässigt övervältrande av ansvaret till en vägförening som ännu inte ens är etablerad, eftersom de som ska bilda föreningen är helt tagna på sängen.

Jag har några följdfrågor till statsrådet vad gäller just detta. Kommer den aktuella vägsträckan att under tvång överlämnas till de 50 boende längs med sträckan när regeringen prövar ärendet? Kommer detta att ske trots att det ligger statliga intressen längs med vägen och trots att det går kollektivtrafik längs vägen? Man får väl ändå anse att den då på något vis måste vara allmännyttig – annars skulle det inte köras kollektivtrafik.

Är det statsrådets uppfattning att det är ett ändamålsenligt sätt att bedriva verksamheten när man genom ett rekommenderat brev till de boende bara meddelar att vägen kommer att överlåtas? Det har skett utan någon dialog eller grundläggning – man har bara meddelat detta.

Anf. 75 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! I grundfrågan har jag i mitt svar redogjort för vad som gäller. Man kan bara göra en sådan här överföring om det medför endast ringa olägenhet för bygden.

Jag har varit väldigt tydlig med att jag tveklöst svarar nej på frågan om det är önskvärt med överlämnande under tvångsmässiga former – det är verkligen inte önskvärt.

Det är inte så att regeringen har gett något uppdrag till Trafikverket. RÄV-projektet påbörjades 2013, och som jag förstår det avslutades det under 2016 för att sedan implementeras.

Den andra delen av frågan tror jag att Erik Ottoson inser att jag inte kan svara på. Man kan inte ställa en fråga på hypotetiska grunder och vilja veta hur regeringen kommer att ta ställning om en fråga skulle överklagas. Det var väldigt många hypotetiska steg i den frågan.

Om det skulle vara så att det finns ett beslut om ett övertagande kan det säkert överklagas av en instans som inte tycker att det endast innebär ringa olägenhet för bygden. I så fall kan det så småningom komma att prövas, i sista hand av regeringen, om jag har förstått det rätt. Detta gör det ytterst olämpligt för mig att över huvud taget uttala mig om utfallet i detta enskilda ärende i det sammanhanget.

Jag tror ändå att det är en viktig signal till Erik Ottoson att regeringen är tydlig med att det bara gäller i fall med endast ringa olägenhet för bygden som utgångspunkt, att det inte är önskvärt med överlämnande under tvångsmässiga former och att utgångspunkten naturligtvis måste vara att detta sker i samverkan mellan aktörerna. Det var precis så den dåvarande alliansregeringen resonerade, vilket som jag förstår det var grunden för det som sedan kom att bli RÄV-projektet.

Anf. 76 ERIK OTTOSON (M):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för att han är tydlig i de delar som han upplever att han kan vara tydlig i.

Slutsatsen av detta blir att det finns ett ledningsproblem gentemot Trafikverket, som trots allt går vidare på det här viset. Följdfrågan till statsrådet blir då: Är han villig att inom ramen för de regleringsbrev som lämnas till Trafikverket redogöra för behovet av en mycket mer långtgående process när det gäller samverkan med dem som ska ta emot väghållaransvaret när sådana här förändringar görs?

I ett regleringsbrev skulle det kunna inrymmas att den sortens process är en viktig sak. De som tar emot detta upplever nämligen att det sker just under tvångsmässiga former och på ett sätt som statsrådet säger inte ska vara fallet och inte är önskvärt.

När verkligheten ser ut som den gör tror jag att vi får lov att anpassa kartan efter verkligheten och inte tvärtom. Frågan till statsrådet blir då: Vilka åtgärder är han villig att vidta för att komma till rätta med detta problem, som de facto finns? Kommer vi i nästa regleringsbrev att kunna se skrivningar där detta betonas ytterligare?

Vi är överens om att detta ska ske i samverkan. Någon samverkan har dock inte förevarit – endast ett meddelande om hur det kommer att bli.

I en sådan här viktig fråga, som rör hundratusentals kronor, kan jag mycket väl tänka mig att den juridiska prövningen landar i att det inte är mer än en ringa olägenhet för bygden, men det kan vara mer än en ringa olägenhet för de enskilda.

Hur avgränsas bygden? Hur stort område omfattar den? Rör det sig om dem som är i direkt anslutning till vägen, eller handlar det om ett större område? Detta är nämligen avgörande för vad som är eller inte är en ringa olägenhet.

Jag kan mycket väl tänka mig att en sådan juridisk prövning skulle landa i att det inte är mer än en ringa olägenhet för bygden, men för de personer som får betalningsansvaret för vägen kan det vara mer än en ringa olägenhet.

Det är klart att sådant här måste föregås av en ordentlig process. En sådan finns uppenbarligen inte på plats, och statsrådet är ansvarig för den myndighet som leder framåt i detta arbete.

Anf. 77 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag kommer inte att göra som riksdagsledamoten och uttala mig om hur jag tror att det kommer att gå eller om vilka konsekvenserna kan bli. Jag tror att man ska vara försiktig med att göra den typen av utsagor.

Jag tycker att det är självklart att Trafikverket, precis som alla andra myndigheter, ska eftersträva bra processer i sin dialog med omgivningen. Jag vet av erfarenhet att Trafikverket, som har lång och gedigen erfarenhet när det gäller planläggning av ny infrastruktur, underhållsinsatser och liknande, generellt har bra rutiner för att ha en dialog med berörda markägare eller andra intressenter.

Hur det har varit i detta enskilda fall kan jag naturligtvis inte uttala mig om – och jag känner inte heller till det – men jag förutsätter att Trafikverket utgår från de generella direktiv som finns när det gäller hur man interagerar med omvärlden.

I mitt svar här är jag tydlig med att det inte är önskvärt med tvångsmässiga överföranden. Detta är väldigt tydligt. Det kan dock naturligtvis alltid vara så att man i sista hand vill göra en rättslig prövning, och det är regeringen som i så fall avgör det.

Återigen: RÅV-projektet påbörjades 2013. Det kom ur en diskussion som den dåvarande alliansregeringen hade, där man såg positivt på samarbetet mellan berörda parter och ansåg att detta bör fortsätta.

Jag tror att det i huvudsak brukar vara så att det går att komma överens om det finns en väl fungerande dialog. Om man inte har haft det i detta fall är det naturligtvis olyckligt, men jag kan som sagt inte uttala mig om just det enskilda fall som Erik Ottoson väljer att plocka fram.

Jag håller mig till den rollfördelning som vi har. I detta fall är rollfördelningen tydlig: Regeringen ska uttala sig generellt om detta. Här har jag redogjort för vår principiella hållning, som är väldigt tydlig. Svaret på frågan om det är önskvärt med överlämnande under tvångsmässiga former är ett tveklöst nej.

Anf. 78 ERIK OTTOSON (M):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Det ligger faktiskt inom statsrådets möjlighet att se efter om det finns en ordentlig samrådsprocess i frågan om överlåtande av vägar. Som han beskriver finns det etablerade samrådsprocesser när det gäller nybyggnation och andra så att säga positiva åtgärder som sker med vår infrastruktur. I det här fallet, och uppenbarligen i andra fall som rör liknande situationer, finns detta dock inte riktigt på plats, och det är statsrådet som är ansvarig för styrningen av den myndighet som här bär ansvaret.

Svaret är att statsrådet inte är villig att göra någonting, utan han utgår från att Trafikverket gör rätt, trots att man uppenbarligen gör fel.

Detta är ett projekt som kommer att ta än större proportioner de kommande åren, och då är intentionen i det som alliansregeringen sa 2013 avgörande – detta ska ske i samverkan mellan de olika parterna. Det gäller självfallet inte bara samverkan mellan de redan organiserade parterna utan även gentemot dem som tvingas in i att bli parter, trots att de ännu inte har organiserat sig.

Det gäller alltså även privatpersoner längs en sträcka som helt plötsligt får ett rekommenderat brev i brevlådan, där de får veta att de nu kommer att bli ansvariga för en väg som de aldrig någonsin tidigare trodde att de skulle bli ansvariga för. Även där måste samverkan fungera.

Några åtgärder från Regeringskansliet är tydligen inte att hoppas på, vilket är tråkigt. Jag får ändå hoppas att de väldigt tydliga besked som har kommit från statsrådet i dag hörs hela vägen till Borlänge och Trafikverket där, så att en ordentlig samrådsprocess kan komma till stånd och så att vi slipper situationer där det uppfattas som ett tvångsmässigt överlämnande av väghållaransvaret.

Anf. 79 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag kan bara upprepa vad som är mitt ansvar som statsråd i detta.

Det första är att vara tydlig i svaret när det gäller den principiella grunden, och det tycker jag att jag har varit – väldigt tydlig. Det andra är naturligtvis att understryka det som jag tycker är självklart, nämligen Trafikverkets ansvar, precis som alla andra myndigheters ansvar, att ha en bra process inför sitt beslutsfattande och en bra dialog med det omgivande samhället. Det gäller generellt för Trafikverket, och det är min erfarenhet att de är väldigt duktiga på detta.

Återigen: Jag kan inte, och ska inte heller, uttala mig om detta enskilda fall, inte minst mot bakgrund av att beslutet kan komma att överklagas och så småningom hamna på regeringens bord. Då vore det ytterst olämpligt om jag i en interpellationsdebatt har uttalat mig i själva sakfrågan. Jag håller mig därför till det som är mitt ansvar som regeringsledamot, och det är att tala om den principiella hållningen till detta. Det torde vara en ganska tydlig inriktning också för Erik Ottoson i detta sammanhang.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 16 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2017/18:22 Ytterligare verktyg för makrotillsyn

2017/18:36 Ett mer effektivt informationsutbyte vid Nationellt centrum för terrorhotbedömning

2017/18:38 Snabbare omval

EU-dokument

KOM(2017) 637 Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om vissa aspekter på avtal om försäljning av varor, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004 och Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/22/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG

KOM(2017) 650 Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén Kommissionens arbetsprogram 2018

Prot. 2017/18:26
7 november

Svar på
interpellationer

Motioner

med anledning av prop 2017/18:8 Justering av den utvidgade fåmansföretagsdefinitionen

2017/18:3912 av Per Åsling m.fl. (C, M, L, KD)

2017/18:3914 av Olle Felten och David Lång (SD)

med anledning av prop. 2017/18:24 Stärkt koppling mellan skola och arbetsliv

2017/18:3913 av Annika Eclund m.fl. (KD)

2017/18:3915 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C)

med anledning av prop. 2017/18:26 Skjutvapen och explosiva varor – skärpta straff för de grova brotten

2017/18:3916 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -)

2017/18:3917 av Tomas Tobé m.fl. (M, C, L, KD)

med anledning av prop. 2017/18:28 Höjd beskattning av sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring

2017/18:3919 av David Lång och Olle Felten (SD)

med anledning av framst. 2017/18:RS4 Översyn av Riksrevisionen – grundlagsfrågor

2017/18:3918 av Fredrik Eriksson och Jonas Millard (SD)

§ 17 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 27 oktober

2017/18:72 Psykisk ohälsa

av *Lotta Finstorp* (M)

till socialminister Annika Strandhäll (S)

2017/18:73 Nationellt centrum för hållbart byggande

av *Ola Johansson* (C)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2017/18:74 En översyn av lagen om skiljeförfarande

av *Beatrice Ask* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:75 Nuclear Ban Treaty (NBT)

av *Karin Enström* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2017/18:76 Arbetslösheten i Sverige

av *Jan Ericson* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2017/18:77 Arbetsförmedlingens upphandlingar

av *Jessika Roswall* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2017/18:78 Den tudelade svenska arbetsmarknaden
av *Jan Ericson* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

Prot. 2017/18:26
7 november

2017/18:79 Taiwan i världen
av *Caroline Szyber* (KD)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2017/18:80 Snöröjning i Norrland
av *Edward Riedl* (M)
till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:81 US preclearance
av *Karin Enström* (M)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:82 Rörligheten på bostadsmarknaden
av *Niklas Wykman* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

den 30 oktober

2017/18:83 Antalet vargar i Sverige
av *Lars Beckman* (M)
till miljöminister Karolina Skog (MP)

2017/18:84 Implementeringen av IDD-direktivet
av *Fredrik Schulte* (M)
till statsrådet Per Bolund (MP)

2017/18:85 Förbud mot spel på kredit
av *Fredrik Schulte* (M)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2017/18:86 Sveaskog och landsbygdens utveckling
av *Jan R Andersson* (M)
till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2017/18:87 Förbud mot uranbrytning i Sverige
av *Penilla Gunther* (KD)
till miljöminister Karolina Skog (MP)

den 31 oktober

2017/18:88 Arbetslöshetsmålet
av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2017/18:89 En ny Arktisstrategi
av *Karin Enström* (M)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

den 2 november

2017/18:90 Obligatorisk samhällsorientering under asyltiden
av *Johan Forssell* (M)
till statsrådet Heléne Fritzon (S)

2017/18:91 Försämrade livsvillkor för grisar
av *Jens Holm* (V)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2017/18:92 Ökad sårbarhet vid centraliserad flygledning
av *Edward Riedl* (M)
till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:93 Säkerhet inom flygledning
av *Edward Riedl* (M)
till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:94 Besparingar kring fjärrstyrning
av *Edward Riedl* (M)
till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:95 Fjärrstyrning och säkerhetspolitik
av *Edward Riedl* (M)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2017/18:96 Arlandas preclearance
av *Edward Riedl* (M)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:97 Åtgärder för att minska undervisningsgapet
av *Ida Drougge* (M)
till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2017/18:98 Fallande intresse för lärarutbildningen
av *Ida Drougge* (M)
till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2017/18:99 Östlig förbindelse
av *Jessica Rosencrantz* (M)
till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:100 Cyberattacker från Ryssland
av *Mikael Oscarsson* (KD)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

den 3 november

2017/18:101 Planerna på en nationell antidopningsorganisation
av *Saila Quicklund* (M)
till socialminister Annika Strandhäll (S)

2017/18:102 Utvärderingen av statens idrottspolitiska mål
av *Saila Quicklund* (M)
till socialminister Annika Strandhäll (S)

2017/18:103 Effekter av elcykelpremien
av *Maria Malmer Stenergard* (M)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2017/18:104 Distansutmätning
av *Maria Malmer Stenergard* (M)
till statsrådet Heléne Fritzon (S)

den 6 november

2017/18:105 Utredningar på migrationsområdet
av *Jeff Ahl* (SD)
till statsrådet Heléne Fritzon (S)

2017/18:106 Bristande efterlevnad av svaveldirektivet
av *Johan Hultberg* (M)
till statsrådet Tomas Eneroth (S)

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 27 oktober

2017/18:179 Elektrifieringen av Meråkerbanan

av *Saila Quicklund* (M)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:180 Tillslag mot CBD-distributörer och tillverkare

av *Markus Wiechel* (SD)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:181 Irakiska angrepp mot KRG

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2017/18:182 Nordens Folkhögskola

av *Cassandra Sundin* (SD)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2017/18:183 Våldet mot kristna i Irak

av *Sofia Damm* (KD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2017/18:184 Belysning på landsbygden

av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:185 Skyddsobjekt

av *Thomas Finnborg* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:186 Højning av ombudersättningarna till lanthandlarna

av *Laila Naraghi* (S)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

den 30 oktober

2017/18:187 Krisen på Arbetsförmedlingen

av *Lars Beckman* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2017/18:188 Arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning

av *Ann-Britt Åsebol* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2017/18:189 Rätten till personlig assistans

av *Bengt Eliasson* (L)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2017/18:190 Migrationsverkets hantering av hbtq-personers asylansökningar

av *Robert Hannah* (L)

till statsrådet Heléne Fritzon (S)

2017/18:191 Vilda djur på cirkus

av *Birgitta Ohlsson* (L)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

den 31 oktober

2017/18:192 Utredningen om järnvägens organisation

av Erik Ottoson (M)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:193 Minskningen av insekter

av Anna-Caren Säterberg (S)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

den 1 november

2017/18:194 Sexuellt våld och trakasserier mot barn och unga

av Jenny Petersson (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:195 Sexuellt våld och trakasserier i skolan

av Jenny Petersson (M)

till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2017/18:196 Stöd till barn och unga som utsätts för sexuellt våld och trakasserier

av Jenny Petersson (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2017/18:197 Avhopparverksamheten i Göteborg

av Robert Hannah (L)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:198 Migrationsverkets placeringar av män tillsammans med flera fruar på asylboenden

av Robert Hannah (L)

till statsrådet Heléne Fritzon (S)

2017/18:199 Minoriteternas situation i konflikten mellan Irak och det kurdiska självstyret

av Robert Hannah (L)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

den 2 november

2017/18:200 Jämställdhetsarbete

av Jessica Polfjärd (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2017/18:201 ICAO och skatt på flygbränsle

av Jens Holm (V)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:202 Uppföljning av regeringens integrationspengar till idrotten

av Saila Quicklund (M)

till socialminister Annika Strandhäll (S)

2017/18:203 Vinterdäckskrav på samtliga axlar

av Jessica Rosencrantz (M)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:204 Ålfiskestopp i alla EU-vatten

av Jens Holm (V)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2017/18:205 Språkbarriärer och patientsäkerhet

av *Ann-Britt Åsebol* (M)

till socialminister Annika Strandhäll (S)

2017/18:206 Köer till koloskopi

av *Ann-Britt Åsebol* (M)

till socialminister Annika Strandhäll (S)

2017/18:207 Förskolebrevet

av *Saila Quicklund* (M)

till statsrådet Anna Ekström (S)

2017/18:208 Kostnaden för dålig arbetsmiljö

av *Jessica Polfjärd* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2017/18:209 Försvarsmaktens inköp av hundar

av *Mikael Oscarsson* (KD)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2017/18:210 Svenskarnas tillgång till skyddsrum

av *Mikael Oscarsson* (KD)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:211 Samordningsnummer i Skatteverkets personregister

av *Elisabeth Svantesson* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2017/18:212 Tidigt föräldrastöd

av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)

till socialminister Annika Strandhäll (S)

den 3 november

2017/18:213 Stärkt hovhälsa med skyddad yrkestitel

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2017/18:214 Digitaliseringsmyndighetens uppdrag

av *Anette Åkesson* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2017/18:215 Avslutad insats i den särskilt utsatta stadsdelen Araby

av *Roger Haddad* (L)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:216 Åtgärder mot insmuggling av vapen via post

av *Roger Haddad* (L)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:217 Läkemedelsgenomgångar för äldre

av *Sten Bergheden* (M)

till socialminister Annika Strandhäll (S)

2017/18:218 Jämställdhet inom idrotten

av *Saila Quicklund* (M)

till socialminister Annika Strandhäll (S)

den 6 november

2017/18:219 Stärkt sjöfart genom ökad samverkan

av *Johan Hultberg* (M)

till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

Prot. 2017/18:26

7 november

2017/18:220 Det minskade intresset för sjöbefälsutbildningarna
av *Johan Hultberg* (M)
till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

§ 19 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 30 oktober

2017/18:120 Åtgärder mot tjuvfiske
av *ClasGöran Carlsson* (S)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

den 31 oktober

2017/18:94 Renare eldning i bostäder
av *Erik Ottoson* (M)
till statsrådet Peter Eriksson (MP)
2017/18:118 Digitala samhällets tillgänglighet för årsrika personer
av *Barbro Westerholm* (L)
till statsrådet Peter Eriksson (MP)

den 1 november

2017/18:154 Åtgärder för enkla jobb
av *Mats Persson* (L)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)
2017/18:155 Förankring av förhandling i OECD-Dac
av *Sofia Arkelsten* (M)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)
2017/18:158 Bättre rutiner för att möta internationella småföretagare
av *Betty Malmberg* (M)
till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)
2017/18:161 Rättvisare studeranderabatt
av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)
2017/18:165 Beredskapsjobb i de gröna näringarna
av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)
2017/18:166 Ett gotländskt näringslivspaket
av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)
till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)
2017/18:132 Hesa Fredrik i norra Hälsingland
av *Lars Beckman* (M)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)
2017/18:134 Den fortsatta konflikten i Göteborgs hamn
av *Lars Hjalmered* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2017/18:141 Kraftiga kostnadshöjningar för sjöfarten

av *Anders Åkesson* (C)

till statsrådet *Tomas Eneroth* (S)

2017/18:137 Vinterdäckskrav på tunga fordon

av *Anders Åkesson* (C)

till statsrådet *Tomas Eneroth* (S)

2017/18:138 Konsekvenserna av vinsttak i välfärden

av *Jenny Petersson* (M)

till statsrådet *Ardalan Shekarabi* (S)

2017/18:144 Höjd fartgräns för EPA-traktorer

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet *Tomas Eneroth* (S)

2017/18:146 Antalet vargar i Sverige

av *Erik Ottoson* (M)

till miljöminister *Karolina Skog* (MP)

2017/18:151 Besked om översyn av artskyddsförordningen

av *Jonas Jacobsson Gjörtlér* (M)

till miljöminister *Karolina Skog* (MP)

2017/18:152 Utvärdering av den tillfälliga lagen

av *Christina Høj Larsen* (V)

till statsrådet *Heléne Fritzon* (S)

2017/18:159 Fryst bilateralt bistånd till Kambodja

av *Birgitta Ohlsson* (L)

till statsrådet *Isabella Lövin* (MP)

den 2 november

2017/18:153 EU-sanktioner mot Kambodja

av *Birgitta Ohlsson* (L)

till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

2017/18:149 Tillgången till ett fungerande växtskydd och livsmedelsstrategin

av *Jonas Jacobsson Gjörtlér* (M)

till statsrådet *Sven-Erik Bucht* (S)

2017/18:150 Förslaget till förändrad skogsvårdslag

av *Jonas Jacobsson Gjörtlér* (M)

till statsrådet *Sven-Erik Bucht* (S)

2017/18:139 Sveriges roll i södra Kurdistan

av *Yasmine Posio Nilsson* (V)

till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

2017/18:145 Tillfångatagna svenska IS-terrorister

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

2017/18:167 Bostäder för seniorer

av *Ann-Britt Åsebol* (M)

till statsrådet *Peter Eriksson* (MP)

2017/18:157 Uttalande av Sveriges ambassadör på Island

av *Lars Beckman* (M)

till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

2017/18:172 Svenska ambassadörer

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

Prot. 2017/18:26

7 november

2017/18:169 Ursprungsmärkning av honung
av *Jens Holm* (V)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2017/18:170 Utvecklingen i Bangladesh

av *Anders Österberg* (S)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2017/18:171 Terrordådet i Somalia

av *Anders Österberg* (S)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

den 6 november

2017/18:164 Otydliga trafikregler för cyklister

av *Nina Lundström* (L)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:156 Konkurrens på den omreglerade spelmarknaden

av *Mathias Sundin* (L)

till statsrådet Ardalán Shekarabi (S)

den 7 november

2017/18:147 Regeringens position angående glyfosat

av *Jonas Jacobsson Gjörtlér* (M)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

2017/18:174 Regeringens ståndpunkt angående glyfosat

av *Eskil Erlandsson* (C)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

2017/18:179 Elektrifieringen av Meråkerbanan

av *Saila Quicklund* (M)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:192 Utredningen om järnvägens organisation

av *Erik Ottoson* (M)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

§ 20 Kammaren åtskildes kl. 19.01.

Sammanträdet leddes

av förste vice talmannen från dess början till och med § 10 anf. 38 (delvis)
och

av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

THOMAS LARUE

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
§ 3 Anmälan om faktapromemorior	4
§ 4 Anmälan om granskningsrapport	4
§ 5 Ärenden för bordläggning.....	4
§ 6 Svar på interpellation 2017/18:39 om klimatpolitiken	
inför klimattoppmötet i Bonn	5
Anf. 1 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	5
Anf. 2 JENS HOLM (V)	6
Anf. 3 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	7
Anf. 4 JENS HOLM (V)	8
Anf. 5 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	9
Anf. 6 JENS HOLM (V)	10
Anf. 7 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	10
§ 7 Svar på interpellation 2017/18:43 om språkutbildning för	
nyanlända kvinnor	11
Anf. 8 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA	
JOHANSSON (S).....	11
Anf. 9 JESSIKA ROSWALL (M).....	12
Anf. 10 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA	
JOHANSSON (S).....	13
Anf. 11 JESSIKA ROSWALL (M).....	14
Anf. 12 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA	
JOHANSSON (S).....	15
§ 8 Svar på interpellationerna 2017/18:76 och 88 om	
arbetslösheten i Sverige	15
Anf. 13 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA	
JOHANSSON (S).....	15
Anf. 14 JAN ERICSON (M)	16
Anf. 15 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	17
Anf. 16 HILLEVI LARSSON (S)	18
Anf. 17 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA	
JOHANSSON (S).....	19
Anf. 18 JAN ERICSON (M)	20
Anf. 19 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	21
Anf. 20 HILLEVI LARSSON (S)	22
Anf. 21 PATRIK BJÖRCK (S)	23
Anf. 22 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA	
JOHANSSON (S).....	24
Anf. 23 JAN ERICSON (M)	25
Anf. 24 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	26
Anf. 25 PATRIK BJÖRCK (S)	26
Anf. 26 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA	
JOHANSSON (S).....	27
§ 9 Svar på interpellation 2017/18:77 om	
Arbetsförmedlingens upphandlingar	27

Anf. 27 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	27
Anf. 28 JESSIKA ROSWALL (M).....	28
Anf. 29 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M).....	29
Anf. 30 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	30
Anf. 31 JESSIKA ROSWALL (M).....	31
Anf. 32 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M).....	32
Anf. 33 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M).....	32
Anf. 34 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	33
Anf. 35 JESSIKA ROSWALL (M).....	34
Anf. 36 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M).....	35
Anf. 37 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	35
§ 10 Svar på interpellation 2017/18:78 om den tudelade svenska arbetsmarknaden.....	36
Anf. 38 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	36
Anf. 39 JAN ERICSON (M).....	37
Anf. 40 HILLEVI LARSSON (S).....	38
Anf. 41 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	39
Anf. 42 JAN ERICSON (M).....	40
Anf. 43 HILLEVI LARSSON (S).....	41
Anf. 44 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	42
Anf. 45 JAN ERICSON (M).....	42
Anf. 46 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	43
§ 11 Svar på interpellation 2017/18:63 om avmagringssjuka hos hjortdjur	43
Anf. 47 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	43
Anf. 48 JOHN WIDEGREN (M).....	44
Anf. 49 ÅSA COENRAADS (M).....	45
Anf. 50 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	46
Anf. 51 JOHN WIDEGREN (M).....	46
Anf. 52 ÅSA COENRAADS (M).....	47
Anf. 53 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	47
Anf. 54 JOHN WIDEGREN (M).....	48
Anf. 55 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	48
§ 12 Svar på interpellation 2017/18:58 om överklagande vid offentlig upphandling	48
Anf. 56 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	48
Anf. 57 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M).....	49
Anf. 58 HANS ROTHENBERG (M).....	50
Anf. 59 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	51

(forts.).....	52	Prot. 2017/18:26
Ajournering.....	52	7 november
Återupptaget sammanträde.....	52	
§ 12 (forts.) Svar på interpellation 2017/18:58 om		
överklagande vid offentlig upphandling	52	
Anf. 60 ANN-CHARLOTTE HAMMAR		
JOHNSON (M)	52	
Anf. 61 HANS ROTHENBERG (M)	53	
Anf. 62 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	54	
Anf. 63 ANN-CHARLOTTE HAMMAR		
JOHNSON (M)	55	
Anf. 64 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	55	
§ 13 Svar på interpellation 2017/18:34 om lång		
handläggnings tid i asylprocessen	56	
Anf. 65 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	56	
§ 14 Svar på interpellation 2017/18:35 om långa kötider till		
körprov	57	
Anf. 66 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S)	57	
Anf. 67 STEN BERGHEDEN (M)	59	
Anf. 68 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S)	60	
Anf. 69 STEN BERGHEDEN (M)	61	
Anf. 70 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S)	62	
Anf. 71 STEN BERGHEDEN (M)	63	
Anf. 72 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S)	64	
§ 15 Svar på interpellation 2017/18:52 om Trafikverkets		
projekt Rätt väghållaransvar	65	
Anf. 73 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S)	65	
Anf. 74 ERIK OTTOSON (M)	65	
Anf. 75 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S)	66	
Anf. 76 ERIK OTTOSON (M)	67	
Anf. 77 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S)	68	
Anf. 78 ERIK OTTOSON (M)	68	
Anf. 79 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S)	69	
§ 16 Bordläggning	69	
§ 17 Anmälan om interpellationer	70	
§ 18 Anmälan om frågor för skriftliga svar	73	
§ 19 Anmälan om skriftliga svar på frågor	76	
§ 20 Kammaren åtskildes kl. 19.01	78	